

Bažnyčios žinios

Popiežius

TIKĖJIMAS MEILE ŽADINA MEILĘ Žinia 2013 m. gavėnios proga	2
„EIK IR TU TAIP DARYK!“ (LK 10, 37) Žinia 21-osios Pasaulinės ligonių dienos proga	4
„EIKITE IR PADARYKITE MANO MOKINIAIS VISAS TAUTAS“ (PLG. MT 28, 19) Žinia 26-osios Pasaulinės jaunimo dienos proga	5
MIGRACIJA – TIKĖJIMO IR VILTIES KELIONĖ Žinia 2013 m. Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga	9
PALAIMINTI TAIKDARIAI Žinia 2013 m. Pasaulinės taikos dienos proga	11

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI APIE DIEVO VEIKIMĄ ISTORIJOJE	15
MERSELĖ MARIJA – KLUSNAUS TIKĖJIMO PAVEIKSLAS	16
APIE JĖZAUS PRADĖJIMĄ ŠVENTOSIOS DVASIOS VEIKIMU	18
APIE ŽODŽIO TAPIMĄ KŪNU	19
JĖZUS KRISTUS – „VISO APREIŠKIMO TARPININKAS IR DRAUGE PILNATVĖ“	21

Homilijos

IRKIS Į GILUMĄ! / 5 eilinis sekmadienis (C)	23
ATKAKLI KOVA / I gavėnios sekmadienis (C)	24
KRIKŠČIONIŠKOJI MISTIKA / II gavėnios sekmadienis (C)	25
GAL DAR DUOS VAISIŲ? / III gavėnios sekmadienis (C)	26

Straipsniai

Baž. muz. mgr. teol. dr. kun. Vilius Sikorskas SAKRALINĖS MUZIKOS TAKAIS...	27
--	----

Bažnyčia Lietuvoje

Iškilmingai pradėtas švęsti Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejus	31
Šeimų šventė	32
Pabaltijo Kunigų seminarijų vadovų susitikimas	34

Bažnyčia pasaulyje

Kalėdų laikotarpis Vatikane	38
Dvasininkijos kongregacijos prefektas dėkoja kunigų motinoms	39
Benedikto XVI kalba diplomatams	39
Arkivyskupas D. Mamberti komentavo EŽTT nuosprendžius	40
Krikščionys ir žydai reikalingi vieni kitų	40

Tikėjimas meile žadina meilę

Žinia 2013 m. gavėnios proga

„Mes pažinome ir įtikėjome meilę, kuria Dievas mus myli“
(1 Jn 4, 16)

Brangūs broliai ir seserys!

Gavėnios šventimas Tikėjimo metų kontekste teikia puikią progą apmąstyti santykį tarp tikėjimo ir meilės: tarp tikėjimo į Dievą, Jėzaus Kristaus Dievą, ir meilės, kylančios iš Šventosios Dvasios veikimo ir vedančios atsidavimo Dievui ir kitiems keliu.

1. Meilė kaip atsakas į Dievo meilę

Jau savo pirmoje enciklikoje pateikiau minčių apie artimą teologinių tikėjimo ir meilės dorybių ryšį. Remdamasis pamatine apaštalo Jono ištara: „Mes pažinome ir įtikėjome meilę, kuria Dievas mus myli“ (1 Jn 4, 16), priminiau, kad „apsisprendimui tapti krikščionimi pradžia pirmiausia duoda ne etinis siekis ar kokia nors didi idėja, bet susitikimas su tam tikru įvykiu, su Asmeniu, atveriančiu gyvenimui naują horizontą ir sykiu duodančiu tvirtą kryptį. <...> Kadangi Dievas pamilo mus pirmiau (plg. 1 Jn 4, 10), meilė dabar yra ne tik *įsakymas*, bet ir atsakas į meilės dovaną, su kuria Dievas skuba mus pasitikti“ (*Deus caritas est*, 1). Tikėjimas yra asmeninis pritarimas – apimantis visus mūsų gebėjimus – Dievo besąlygiškos ir „aistringos“ meilės mums, pilnutinai parodytos Jėzuse Kristuje, apreiškimui. Susitikimas su Dievu, kuris yra Meilė, paliečia ne tik širdį, bet ir intelektą: „Kelias, vedantis į meilę, yra gyvojo Dievo pažinimas, ir mūsų valios pritarimas jo valiai į visa apimančią meilės aktą sujungia protą, valią ir jausmą. Tai vyksta nuolatos: meilė niekada nėra *užbaigta* ir iki galo įgyvendinta“ (ten pat, 17). Iš to išplaukia būtinybė visiems krikščionims ir ypač karitatyvinių institucijų darbuotojams tikėti, patirti „susitikimą su Dievu Kristuje – susitikimą, žadinantį jų meilę bei atveriantį jų širdį kitiems, kad meilė nebūtų, taip sakant, iš išorės primestas įsakymas, bet trykštų iš tikėjimo, kuris veikia meile“ (ten pat, 31a). Krikščionis yra Kristaus meilės pagautas žmogus ir todėl yra tos meilės raginamas – „*caritas Christi urget nos*“ (2 Kor 5, 14) – giliai ir konkrečiai atsiverti artimo meilei (plg. ten pat, 33). Tokia nuostata atsiranda pirmiausia suvokus, kad Viešpats mus myli, mums atleidžia ir net tarnauja – mazgoja mokiniams kojas ir pats paaukoja save ant kryžiaus, kad įtrauktų žmoniją į Dievo meilę.

„Tikėjimas mums rodo Dievą, atidavusį už mus savo Sūnų ir teikiantį mums nenugalimą tikrumą, jog tai, kad

Dievas yra meilė, yra visiška tiesa. <...> Tikėjimas, kuriuo suvokiama Dievo meilė, atsiskleidusi ant kryžiaus perdurta Jėzaus širdimi, savo ruožtu pabudina meilę. Ji yra šviesa – galiausiai vienintelė, – vis iš naujo apšviečianti tamsų pasaulį bei suteikianti drąsos gyventi bei veikti“ (ten pat, 39). Visa tai leidžia mums suvokti, kad pagrindinė skiriamoji krikščionio nuostata kaip tik yra „tikėjimu besiremianti ir jo formuojama meilė“ (ten pat, 7).

2. Meilė kaip gyvenimas tikėjimu

Visas krikščioniškasis gyvenimas yra atsakas į Dievo meilę. Pirmasis atsakas yra būtent tikėjimas, kuriuo nuostabos bei dėkingumo kupinas žmogus priima negirdėtą už mus pirmesnę ir mus skatinančią Dievo iniciatyvą. Tikėjimo „taip“ žymi mūsų visą gyvenimą pripildančios ir jai prasmę suteikiančios šviesios draugystės su Viešpačiu pradžia. Bet Dievui neužtenka to, kad mes priimame jo besąlygišką meilę. Jis mus ne tik myli, bet ir trokšta mus patraukti prie savęs, perkeisti taip giliai, kad kartu su šventuoju Pauliumi galėtume pasakyti: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (*Gal 2, 20*).

Padarydami vietos Dievo meilei, tampame panašūs į jį, dalyvaujame jo meilėje. Atsiverti jo meilei reiškia leisti jam gyventi mumyse ir įgalinti mus mylėti su juo, jame ir kaip jis; tik tada mūsų tikėjimas „veikia meile“ (*Gal 5, 6*) ir jis apsigyvena mumyse (plg. 1 Jn 4, 12).

Tikėti reiškia pažinti tiesą ir jai pritarti (plg. 1 Tim 2, 4); mylėti reiškia eiti tiesos keliu (plg. Ef 4, 15). Tikėdami pradėdami draugauti su Viešpačiu, mylėdami tą draugystę įgyvendiname ir puoselėjame (plg. Jn 15, 14 ir t.). Tikėjimas skatina mus paklusti Viešpaties ir Mokytojo įsakymui; meilė dovanoja laimę mums jį įgyvendinti praktikoje (plg. Jn 13, 13–17). Per tikėjimą tampame Dievo vaikais (plg. Jn 1, 12 ir t.); meilė įgalina konkrečiai laikytis dieviškojoje sūnystėje ir duoti Šventosios Dvasios vaisių (plg. Gal 5, 22). Tikėjimas leidžia atpažinti gero ir dosnaus Dievo mums patikėtas dovanas; meilė padaro jas vaisingas (plg. Mt 25, 14–30).

3. Neišardomas tikėjimo ir meilės ryšys

Turint tai prieš akis, tampa akivaizdu, kad tikėjimo ir meilės negalime perskirti, juo labiau vieno su kitu supriešinti. Šios dvi teologinės dorybės artimai susijusios, ir būtų klaidinga išvelgti tarp jų priešybę ar „dialektiką“. Juk tie, kurie tikėjimo pirmumą ir esminumą pabrėžia taip smarkiai, kad nuvertina ir net niekina konkrečius meilės darbus, sumenkindami juos iki migloto humanizmo, laikosi pernelyg siauro požiūrio. Kita vertus, lygiai taip pat klaidinga perdėti meilės ir jos darbų viršenybę įsitikinus, kad darbai pakeičia

tikėjimą. Siekiant sveiko dvasinio gyvenimo būtina vengti ir fideizmo, ir moralistinio aktyvizmo.

Krikščioniškojo gyvenimo esmė yra nuolatos kopti į kalną susitikti su Dievu ir tada, praturtintam dovanotos meilės bei jėgos, vėl nusileisti žemyn ir su tą pačia Dievo meile tarnauti savo broliams ir seserims. Šventajame Rašte regime, kad apaštalų uolus Evangelijos skelbimas, žadinantis tikėjimą, artimai susijęs su meilės kupinu rūpesčiu tarnauti vargšams (plg. *Apd* 6, 1–4). Kontempliacija ir veikla, kurias tam tikru būdu Evangelijoje simbolizuoja seserys Marija ir Morta, Bažnyčioje turi sugyventi ir viena kitą papildyti (plg. *Lk* 10, 38–42). Pirmenybė visada teiktina ryšiui su Dievu, o tikrasis evangelinis dalijimasis visuomet turi šaknytis tikėjime (plg. Katechezė per visuotinę audienciją, 2012 04 25). Kartais iš tiesų linkstama „meilės“ sąvoką apriboti solidarumu ar tiesiog humanitarine pagalba. Priešingai, svarbu neužmiršti, kad didžiausias meilės darbas yra kaip tik evangelizacija, t. y. „žodžio tarnyba“. Nieko nėra naudingesnio – vadinas, ir geradariškesnio – artimui, kaip kartu laužyti Dievo žodžio duoną, dalytis su juo Evangelijos Gerąja Naujiena, įvesdinti jį į santykį su Dievu: evangelizacija yra iškiliausias ir visapusiškiausias žmogaus asmens skatinimas. Dievo tarnas popiežius Paulius VI enciklikoje *Populorum progressio* rašė, kad Kristaus skelbimas yra pirmutinis ir pagrindinis vystymosi veiksnys (plg. 16). Būtent įgyvendinta ir paskelbta pirmapradė Dievo meilės mums tiesa atveria mūsų gyvenimą šiai meilei ir įgalina visapusišką žmonijos ir kiekvieno žmogaus vystymąsi (plg. *Caritas in veritate*, 8).

Iš esmės viskas kyla iš Meilės ir linksta į Meilę. Besąlygiška Dievo meilė tapo žinoma per Evangelijos skelbimą. Su tikėjimu priimdami Evangeliją, patiriame pirmą ir nepamainomą sąlytį su dieviškumu, galintį paskatinti mus „įsimylėti Meilę“, paskui toje Meilėje apsigyventi bei augti ir džiugiai perteikti ją kitiems.

O dėl tikėjimo ir meilės darbų santykio, tai jų tarpusavio ryšys geriausiai atskleidžiamas viena Pauliaus Laiško efeziečiams ištara: „Jūs gi esate išgelbėti malone per tikėjimą, ir ne iš savęs, bet tai yra Dievo dovana; ir ne darbais, kad kas nors nesigirtų. Mes esame jo kūrinys, sukurti Jėzuje Kristuje geriems darbams, kuriuos Dievas iš anksto paskyrė mums atlikti“ (2, 8–10). Čia aiškiai sakoma, kad visa išganingoji iniciatyva kyla iš Dievo, iš jo malonės, iš tikėjimu priimto atleidimo, tačiau ta iniciatyva jokiū būdu neapriboja mūsų laisvės ir atsakomybės, bet veikiau padaro jas autentiškas ir nukreipia meilės darbų linkme. Pastarieji daugiausia yra ne žmogaus išgalių vaisiai, kuriais būtų galima girtis, bet atsiranda iš paties tikėjimo, kyla iš Dievo apščių dovanojamos malonės. Tikėjimas be darbų yra lyg medis be vaisių: abi dorybės reikalauja vie-

na kitos. Gavėnia tradiciniais krikščioniškojo gyvenimo nurodymais kviečia mus maitinti tikėjimą dėmesingiau ir ilgiau klausantis Dievo žodžio bei priimant sakramentus ir kartu augti meile Dievui ir artimui konkrečiai praktikuojant pasninką, atgailą bei išmalda.

4. Pirmenybė tikėjimui, pirmenybė meilei

Kaip ir visos Dievo dovanos, tikėjimas ir meilė irgi kyla iš vienos ir tos pačios Šventosios Dvasios (plg. *1 Kor* 13), tos Dvasios, kuri mumyse šaukia: „Aba, Tėve!“ (*Gal* 4, 6) ir įgalina ištarti: „Jėzus yra Viešpats!“ (*1 Kor* 12, 3) ir „Maranata!“ (*1 Kor* 16, 22; *Apr* 22, 20).

Tikėjimas – dovana ir atsakas – leidžia mums pažinti Kristų kaip įsikūnijusią ir nukryžiuotą meilę, visišką ir tobulą klusnumą Tėvo valiai ir begalinį dieviškąjį gailestingumą artimui; tikėjimas išaknydina širdyje ir prote tvirtą įsitikinimą, kad ta Meilė yra vienintelė tikrovė, nugalinti blogį ir mirtį. Tikėjimas kviečia žvelgti į ateitį su vilties dorybe, kupiniems pasitikėjimo laukti Kristaus meilės pergalės pilnatvės. Savo ruožtu meilė leidžia mums įžengti į Kristuje parodytą Dievo meilę, asmeniškai ir egzistenciškai prisidėti prie Kristaus visiško ir besąlygiško savęs dovanojimo Tėvui ir broliams. Pripildydama meilės, Šventoji Dvasia įgalina mus dalyvauti Jėzaus atsidavime – sūniškame Dievui ir broliškame kiekvienam žmogui (plg. *Rom* 5, 5).

Abiejų šių dorybių ryšys panašus į dviejų pagrindinių Bažnyčios sakramentų – Krikšto ir Eucharistijos – santykį. Krikštas (*sacramentum fidei*) yra pirmesnis už Eucharistiją (*sacramentum caritatis*), bet kreipia į pastarąją, kuri yra krikščioniškojo kelio pilnatvė. Panašiai tikėjimas pirmesnis už meilę, bet autentiškas pasirodo tik tada, kai yra vainikuojamas meilės. Visa prasideda nuo tikėjimo nuolankaus priėmimo („žinojimo, kad esi mylimas Dievo“), bet turi pasiekti meilės tiesą („mokėjimo mylėti Dievą ir artimą“) – meilės, amžiams atbaigiančios visas dorybes (plg. *1 Kor* 13, 13).

Brangūs broliai ir seserys, šią gavėnią, kai rengiamės švęsti Kryžiaus ir Prisikėlimo įvykį, per kurį Dievo Meilė atpirkio pasaulį ir apšvietė istoriją, visiems linkiu šiuo brangiū laiku atgaivinti tikėjimą į Jėzų Kristų, įžengti į jo paties meilės Tėvui ir visiems mūsų gyvenime sutinkamiems broliams bei seserims apytaką. To siekdamas keliu savo malda į Dievą ir kiekvienam asmeniškai bei kiekvienai bendruomenei meldžiu Viešpaties palaiminimo!

Vatikanas, 2012 m. spalio 15 d.

BENEDICTUS PP. XVI

„Eik ir tu taip daryk!“ (Lk 10, 37)

Žinia 21-osios Pasaulinės ligonių dienos proga
(2013 m. vasario 11 d.)

Brangūs broliai ir seserys!

1. 2013 m. vasario 11-ąją, Lurdo Švenčiausiosios Mergelės Marijos liturginio minėjimo dieną, Altetingo Marijos šventovėje bus iškilmingai švenčiama 21-oji Pasaulinė ligonių diena. Ligoniams, sveikatos apsaugos darbuotojams, tikintiems krikščionims ir visiems geros valios žmonėms ši diena yra reikšmingas metas „melstis, dalytis, aukoti kentėjimus dėl Bažnyčios gerovės ir paraginti sergančio artimo veide išvelgti savo kančia, mirtimi bei prisikėlimu išganymą žmonijai atnešusio Kristaus šventąjį veidą“ (Jonas Paulius II. Laiškas dėl Pasaulinės ligonių dienos įsteigimo, 1992 05 13, 3). Šia proga jaučiu ypatingą artumą kiekvienam iš jūsų, brangūs bičiuliai, kurie sveikatos apsaugos ir globos įstaigose ar namie dėl ligos ir kančios išgyvenate sunkų išbandymų laikotarpį. Tegu jus palaiko paguodžiantys Vatikano II Susirinkimo tėvų žodžiai: „Jūs nei palikti likimo valiai, nei nenaudingi: jūs esate pašaukti Kristaus, esate jo gyvas paveikslas“ (Žinia vargšams, ligoniams ir kenčiantiesiems).

2. Lydėdamas jus dvasinėje piligriminėje kelionėje iš Lurdo, vilties ir malonės vietovės bei simbolio, į Altetingo šventovę, norėčiau pasiūlyti jums apmąstyti pavyzdinę gerojo samariečio figūrą (plg. Lk 10, 25–37). Šventojo Luko evangelijoje pateiktas palyginimas įsirikiuoja į gretą iš kasdienio gyvenimo paimtų įvaizdžių bei pasakojimų, kuriais Jėzus nori padaryti suprantamą Dievo stiprią meilę kiekvienam žmogui, ypač sergančiam ir kenčiančiam skausmą. Tačiau baigiamaisiais palyginimo apie gerąjį samarietį žodžiais: „Eik ir tu taip daryk“ (Lk 10, 37) Jėzus kartu parodo, kaip kiekvienas mokinys turėtų laikytis kitų, ypač tų, kuriems reikia globos, atžvilgiu. Vadinasi, jėgos kasdien gyventi konkrečiai, kaip gerasis samarietis, rūpinantis dvasiškai ir kūniškai sužeistaisiais, prašančiais mūsų pagalbos, nors jie būtų mums nepažįstami ir beturčiai, būtina semtis iš begalinės Dievo meilės per intensyvų santykį su juo maldoje. Tai taikytina ne tik pastoracijos ir sveikatos apsaugos darbuotojams, bet ir visiems, ypač patiems ligoniams, galintiems išgyventi savo būvį tikėjimo perspektyvoje: „Žmogų gydo ne kančios vengimas, ne bėgimas nuo jos, bet gebėjimas kančią priimti bei per ją bręsti vienijantis su Kristumi, kuris su begaline meile kentėjo, atrasti joje prasmę“ (Enciklika *Spe salvi*, 37).

3. Įvairūs Bažnyčios tėvai gerajame samarietyje išvelgė patį Jėzų, o vyrą, patekusį plėšikams į rankas, tapatino

su Adomu, su dėl savo nuodėmės pasiklydusiu ir jos sužeista žmonija (plg. Origenas. XXXIV homilija apie Luko evangeliją, 1–9; Ambraziejus. Luko evangelijos komentarai, 71–84; Augustinas. *Sermo 171*). Jėzus yra Dievo Sūnus, tasai, kuris Tėvo meilę, ištikimą, amžiną, beribę meilę padaro artimą. Tačiau Jėzus yra ir tasai, kuris nusimeta savo dieviškąjį drabužį, atsisako savo dieviškojo „būvio“, kad taptų žmogumi (plg. *Fil 2*, 6–8) ir prisirtintų prie žmogaus kančios net nužengdamas į pragarus, kaip recituojame *Credo*, bei atneštų viltį ir šviesą. Jis nesilaiko savo lygybės su Dievu (plg. *Fil 2*, 6), bet, kupinas gailestingumo, nusileidžia į žmogiškosios kančios bedugnę, kad ten išlietų paguodos aliejaus ir vilties vyno.

4. Tikėjimo metais, kuriuos dabar kaip tik švenčiame, yra gera proga padaryti artimo meilės tarnystę mūsų bažnytinėse bendruomenėse intensyvesnę, kad kiekvienas kitam būtų gailestingasis samarietis. Šiame kontekste norėčiau priminti kelias iš daugelio Bažnyčios istorijoje asmenybių, padėjusių ligoniams paversti kančią vaisinga žmogiškojoje ir dvasinėje plotmėje ir galinčių būti pavyzdžiu bei paskata. Šventoji Kūdikėlio Jėzaus ir Šventojo Veido Teresė, „*scientia amoris* žinovė“ (Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 42), mokėjo ligą, per dideles kančias ją vedusią į mirtį, artimai sujungti su „Jėzaus kančiomis“ (Visuotinė audiencija, 2011 04 06). Garbingasis Dievo tarnas Luigi Novarese, kurį dar šiandien daugelis gyvai prisimena, vykdydamas savo tarnybą ypatingu būdu jausdavo maldos už ligonius bei kenčiančiuosius ir drauge su jais reikšmę; jis juos dažnai lydėdavo į Marijos šventoves, pirmiausia į Lurdo grota. Akinamas artimo meilės, Raoulis Follereau paskyrė savo gyvenimą raupsais sergančių žmonių globai iki toliausių žemės sričių ir prisidėjo, be kita ko, prie Pasaulinės raupsuotųjų dienos įsteigimo. Palaimintoji Kalkutos Teresė dieną pradėdavo susitikimu su Jėzumi Eucharistijoje, paskui su rožiniu rankoje išeidavo į gatves susitikti su Viešpačiu ir jam tarnauti kenčiančiuose, pirmiausia tuose, kurie yra „nenorimi, nemylimi, negerbiami“. Šventoji Ona Schäffer iš Mindelšteteno irgi mokėjo savo kentėjimus pavyzdinai suvienyti su Kristaus kančiomis: jai „ligonio lova virto vienuolyno cele, o kančia – misionieriavimo tarnyste. <...> Stiprinama kasdienės Komunijos, ji tapo nenuilstama užtarėja malda ir Dievo meilės veidrodžiu daugybei patarimo ieškančiųjų“ (Pamokslas per kanonizaciją, 2012 10 21). Evangelijoje išsiskiria Švenčiausioji Mergelė Marija, nusekusi paskui savo kenčiantį Sūnų iki didžiausios aukos ant Golgotos. Ji niekada nepraranda vilties, kad Dievas nugalės blogį, kančią ir mirtį, moka Betliejaus oloje gimusį ir ant kryžiaus mirusį Dievo Sūnų priimti tikėjimo ir meilės glėby. Jos tvirtas pasitikėjimas dieviškąja galia apšviečiamas Kristaus prisikėlimo, kuris dovanoja kenčiantiesiems viltį ir atnaujina tikrumą Viešpaties artumu bei paguoda.

5. Baigdamas norėčiau tarti nuoširdžios padėkos ir padėsinimo žodį katalikiškosioms ir pasaulietinėms sveikatos apsaugos institucijoms, vyskupijoms ir krikščionių bendruomenėms, ligonių pastoracijos srityje besidarbuojančioms vienuolijoms, sveikatos apsaugos darbuotojų sąjungoms ir savanoriams. Linkiu visiems vis aiškiau suvokti, kad „didžiadvasiškai ir su meile priimdama kiekvieną žmogiškąją gyvybę, ypač silpną ir ligotą, Bažnyčia įgyvendina esminį savo misijos matmenį“ (Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici*, 38).

Šią 21-ąją Pasaulinę ligonių dieną patikiu Altetingo Švenčiausiosios Mergelės Marijos užtarimui, kad ji paguodos ir tvirtos vilties ieškančius kenčiančius žmones nuolatos lydėtų ir visiems į gailėstingumo apaštalavimą įsitraukusiesiems padėtų tapti geraisiais samariečiais savo ligos bei kančios bandomiems broliams ir seserims. Visiems noriai teikiu savo apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2013 m. sausio 2 d.

BENEDICTUS PP. XVI

„Eikite ir padarykite mano mokiniais visas tautas“ (plg. Mt 28, 19)

Žinia 26-osios Pasaulinės jaunimo dienos proga

Brangūs jaunuoliai!

Sveikinu jus visus kupinas džiaugsmo ir meilės. Esu tikras, kad iš Pasaulinės jaunimo dienos, vykusios Madride, daugelis grįžote labiau „išsiskniję“ Kristuje, labiau ant jo statydamiesi, sutvirtėję tikėjimu (plg. Kol 2, 7). Šiais metais [2012], įkvėpti temos „Visuomet džiaukitės Viešpatyje!“ (*Fil* 4, 4), įvairiose vyskupijose šventėme buvimo krikščionimis džiaugsmą. O dabar rengiamės kitai Pasaulinei jaunimo dienai, kuri 2013 m. liepą bus švenčiama Rio de Žaneire.

Iš pradžių norėčiau jus dar kartą pakviesti dalyvauti šiame svarbiame susitikime. Iškalbingas simbolis mums bus garsioji Kristaus Atpirkėjo statula, iškilusi virš šio gražaus Brazilijos miesto: Viešpaties ištiestos rankos rodo troškimą priimti visus, kurie pas jį ateina, o širdis – jo neapsakomą meilę kiekvienam ir kiekvienai iš jūsų. Leiskite, kad jis jus prie savęs patrauktų! Išgyvenkite šį susitikimą su Kristumi daugybės kitų jaunuolių draugė, atvyksiančių į Rio švęsti Pasaulio jaunimo dienos! Leiskite jam jus mylėti, ir tapsite liudytojais, kurių reikia pasauliui.

Kviečiu rengtis Rio de Žaneire vyksiančiai Pasaulinei jaunimo dienai jau dabar apmąstant susitikimo temą: „Eikite ir padarykite mano mokiniais visas tautas“ (plg. Mt 28, 19). Tai didi visai Bažnyčia Kristaus palikta užduotis, kuri po dviejų tūkstančių metų tebėra aktuali ir šiandien. Šiandien tas priesakas turi galingai nuaidėti ir jūsų širdyse. Pasirengimo susitikimui Rio metai sutampa su Tikėjimo metais, prasidėjusiais Vyskupų sinodu, skirtu „Naujosios evangelizacijos perduodant krikščionių tikėjimą“ darbams. Todėl, brangūs jaunuoliai, džiaugiuosi, kad ir jūs esate įtraukti į šį visos Bažnyčios užsidegimą misionieriauti: padaryti Kristų žinomą yra brangiausia dovana, kokią tik galite padovanoti kitiems.

1. Primitytinis kvietimas

Istorija parodė, kiek daug jaunų žmonių dosniai atsiduodami Evangelijos skelbimui svariai prisidėjo prie Dievo Karalystės ir šio pasaulio plėtros. Gerąją Naująją apie Kristuje apreikštą Dievo Meilę jie su dideliu užsidegimu nešė turėdami daug menkesnes nei šiandienės priemones bei galimybes. Į galvą, pavyzdžiui, ateina palaimintasis Jose de Anchieta. XVI a. jaunas ispanų jėzuitas, neturėdamas dar net dvidešimties metų, išvyko misionieriauti į Braziliją ir tapo didžiu Naujojo pasaulio apaštalu. Bet prieš akis turiu ir tuos iš jūsų, kurie dosniai atsiduodate Bažnyčios misijai: įstabų liudijimą išgyvenau Madride vykusioje Pasaulinėje jaunimo dienoje, ypač per susitikimą su savanoriais.

Šiandien nemažai jaunuolių iš tikrųjų abejoja, ar gyvenimas yra gėris, ir nemato aiškiai savo kelio. Apskritai šiandienio pasaulio sunkumų akivaizdoje daugeliui kyla klausimas: argi aš galiu ką nors padaryti? Tikėjimo šviesa išsklaido šią tamsą, leidžia suprasti, kad kiekvieno žmogaus gyvenimas be galo vertingas, nes yra Dievo meilės vaisius. Jis myli ir tuos, kurie nuo jo nutolo ar jį užmiršo: jis kantriai laukia; negana to, net dovanojo savo Sūnų, kuris mirė ir prisikėlė, kad iš pagrindų išlaisvintų mus iš blogio. O Kristus išsiuntė savo mokinius visoms tautoms džiugiai skelbti apie išganymą ir naują gyvenimą.

Bažnyčia, tęsianti šią evangelizacijos misiją, deda viltis ir į jus. Brangūs jaunuoliai, jūs esate pirmutiniai misionieriai tarp savo bendraamžių! Vatikano II Susirinkimo, kurio penkiasdešimtąsias metines šiais metais minime, pabaigoje Dievo tarnas Paulius VI į pasaulio vaikus ir merginas kreipėsi Žinia. Ji prasidėjo šiais žodžiais: „Savo baigiamąją žinią Susirinkimas nori adresuoti jums, pasaulio vaikinai ir merginos. Mat jūs perimsite fakelą iš savo tėvų rankų ir gyvensite pasaulyje didelių istorijos pervartų laikotarpiu. Perimdami tai, kas geriausia, iš savo tėvų bei mokytojų pavyzdžio ir mokyimo, ugdysite rytojaus visuomenę: kartu su ja išsigel-

bėsitate arba pražūsitate.“ Ir užbaigę paraginimu: „Karštai statydinkite pasaulį, geresnį už šiandienį“ (Žinia jaunuoliams, 1965 m. gruodžio 8 d.).

Brangūs bičiuliai, šis kvietimas labai aktualus. Gyvename ypatingoje istorinėje epochoje: technikos pažanga dovanojo mums žmonių ir tautų sąveikavimo dar neregėtų galimybių, tačiau šių santykių globalizacija bus teigiama, o pasaulis pasidarys žmoniškesnis tik tada, kai ji remsis ne materializmu, bet meile, vienintele tikrove, gebančia pripildyti kiekvieno širdį ir suvienyti žmones. Dievas yra meilė. Žmogus, užmiršęs Dievą, yra be vilties ir netenka gebėjimo mylėti į save panašius. Todėl neatidėliotinai būtina liudyti Dievo artumą, kad ir kiti galėtų ją patirti: nuo to priklauso žmonijos ir kiekvieno iš mūsų išganymas. Kas tą būtinybę suvokia, negali kartu su šv. Pauliumi nesuškuti: „Vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos!“ (1 Kor 9, 16).

2. Tapkite Kristaus mokiniais

Šis raginimas misionieriauti skiriamas jums dar dėl vienos priežasties: jis būtinas jūsų asmeniniam tikėjimo keliui. Palaimintasis Jonas Paulius II rašė: „Tikėjimas stiprėja perduodamas“ (Enciklika *Redemptoris missio*, 2). Skelbdami Evangeliją, patys vis labiau išsiskaidysite Kristuje, tampate brandžiais krikščionimis. Išpareigojimas misionieriauti – esminis tikėjimo matmuo: neevangelizuojant neįmanu būti tikru tikinčiuoju. O Evangelijos skelbimas gali kilti tik iš džiaugsmo susitikus su Kristumi ir suvokimo, kad jis yra uola, ant kurios galima statyti savo egzistenciją. Išpareigojus tarnauti kitiems ir skelbti Evangeliją, jūsų pačių gyvenimas, įvairios veiklos suskaidytas į fragmentus, įgis vienybę Viešpatyje, tada jūs patys save statydinsite, augsite ir bręsite kaip žmonės.

Tačiau ką reiškia būti misionieriumi? Pirmiausia tai būti Kristaus mokiniu, nuolatos iš naujo išklausti į jo kvietimą sekti paskui jį, žvelgti į jį: „Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies“ (Mt 11, 29). Mokinys yra asmuo, kuris klausosi Jėzaus žodžio (plg. Lk 10, 39) ir pripažįsta Jėzų Mokytoju, mylėjusiu mus iki savo gyvybės paaukojimo. Vadinas, tai reiškia leisti kasdien būti ugdomam Dievo žodžio: tai padarys jus Viešpaties draugais ir suteiks jums gebėjimą į šią draugystę su Jėzumi įtraukti kitus jaunuolius.

Patariu visada atminti iš Dievo gautas dovanas, kad savo ruožtu galėtumėte jas perduoti. Išmokite iš naujo perskaityti savo asmeninę istoriją, suvokite iki jūsų gyvenusių kartų įstabų paveldą: daugybė tikinčiųjų drąsiai perteikė tikėjimą susidurdami su išbandymais ir nesupratingumu. Niekada neužmirškime: esame grandis neišmatuojamos vyrų ir moterų grandinės. Jie

perdavė mums tikėjimo tiesą vildamiesi, kad ji bus perteikta ir kitiems. Norint būti misionieriais būtina pažinti šį gautąjį paveldą, Bažnyčios tikėjimą: norint skelbti tai, kuo tikima, būtina tai pažinti. Jaunimui skirta katekizmo *YouCat*, kurį jums perdaviau per Pasaulinę jaunimo dieną Madride, įžangoje parašiau: „Savo tikėjimą turite pažinti taip tiksliai, kaip informacijų technologijų specialistas savo kompiuterio operacinę sistemą. Turite jį taip gerai suprasti, kaip muzikas grojamą kūrinį. Negana to, kad galėtumėte tvirtai ir ryžtingai atsispirti šio laiko iššūkiams bei pagundoms, turite būti dar giliau išsiskaidę į savo tėvų kartos tikėjimą“ (Pratarmė).

3. Eikite!

Jėzus išsiuntė savo mokinius liepdamas: „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai. Kas įtikės ir pasikrikštys, bus išgelbėtas“ (Mk 16, 15–16). Evangelizuoti reiškia nešti kitiems išganymo Gerąją Naujieną, o ta Geroji Naujiena yra asmuo – Jėzus Kristus. Kai su juo susitinku, kai atrandu, kad esu labai mylimas ir išgelbėtas Dievo, pajuntu ne tik troškimą, bet ir primygtinį poreikį supažindinti su juo ir kitus. Jono evangelijos pradžioje regime, kaip Andriejus, sutikęs Jėzų, skuba atvesti pas jį savo brolių Simoną (plg. 1, 40–42). Evangelizacija visada prasideda nuo susitikimo su Viešpačiu Jėzumi: kas prie jo prisiartino ir patyrė jo meilę, trokšta tučtuojau pasidalyti su kitais šio susitikimo grožiu ir iš tos draugystės kylančiu džiaugsmu. Juo geriau pažįstame Kristų, juo labiau trokštame jį skelbti. Juo daugiau su juo kalbamės, juo kyla didesnis troškimas kalbėti apie jį. Juo stipriau esame jo pagauti, juo labiau norime patraukti prie jo kitus.

Per Krikštą, atveriantį mums naują gyvenimą, Šventoji Dvasia mumyse apsigyvena ir uždega mūsų protą bei širdį, leidžia pažinti Dievą ir vis artimiau susidraugauti su Kristumi; Šventoji Dvasia skatina mus daryti gera, tarnauti kitiems, save dovanoti. Per Sutvirtinimą esame sustiprinami jos dovanomis, kad vis brandžiau liudytume Evangeliją. Tad misijos siela yra meilės Dvasia: ji akina mus išeiti iš savęs, „eiti“ ir evangelizuoti. Brangūs jaunuoliai, leiskitės būti vedami Dievo meilės jėgos, leiskite šiai meilei nugalėti polinkį užsisklęsti savame pasaulyje, savose problemose, įpročiuose, išdrįskite „išžengti“ iš savęs, „eiti“ pas kitus bei vesti juos į susitikimą su Dievu.

4. Pasiekite visas tautas

Prisikėlęs Kristus išsiuntė savo mokinius liudyti jo išganomojo artumo visoms tautoms, nes Dievas, kupinas apščios meilės, trokšta visus išgelbėti ir apsaugoti nuo pražūties. Savo meilės auka ant kryžiaus Jėzus visiems vyrams ir moterims atvėrė kelią į Dievo pažinimą ir įsitraukimą į meilės bendrystę su juo. Kad Evangelijos

išganamoji žinia pasiektų žemės pakraščius, visų laikų bei vietovių vyrus ir moteris, jis įsteigė mokinių bendruomenę. Persiimkime šiuo Dievo troškimu!

Brangūs bičiuliai, apsidairykite atviromis akimis: daugelis jaunuolių prarado gyvenimo prasmę. Eikite! Kristui reikia ir jūsų! Leiskitės būti patraukti jo meilės, būkite šios neišmatuojamos meilės įrankiai, kad ji pasiektų visus, pirmiausia „toli esančiuosius“. Vieni tolimi yra geografiškai, kiti todėl, kad jų kultūra nepalieka vietos Dievui; vieni asmeniškai dar nepriėmė Evangelijos, kiti yra ją jau priėmę, tačiau gyvena taip, tarsi Dievo nebūtų. Visiems atverkime savo širdies vartus ir pamėginkime paprastai ir pagarbiai juos užkalbinti: jei tas pokalbis vyks tikros draugystės dvasia, jis bus vaisingas. „Tautos“, į kurias esame siunčiami, yra ne tik kitos pasaulio šalys, bet ir įvairios gyvenimo sritys – šeima, bendruomenės, studijų ir darbo vietos, draugų būreliai ir laisvalaikio vietos. Evangelija džiugiai skelbtina visose be išimties gyvenimo erdvėse.

Norėčiau paminėti dvi sritis, kur reikėtų dėti daugiau misionieriškųjų pastangų. Pirmoji yra visuomenės komunikavimo priemonių, ypač interneto, pasaulis. Jau esu jums, brangūs jaunuoliai, kita proga sakęs: „Jauskite pareigą į šios naujos komunikacinės ir informacinės aplinkos kultūrą nešti vertybes, kuriomis remiasi jūsų gyvenimas! <...> Pirmiausia jums, jaunuoliai, kone spontaniškai artimiems šioms naujoms komunikavimo priemonėms, tenka užduotis evangelizuoti šį *skaitmeninį žemyną*“ (Žinia 43-osios Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga, 2009 05 24). Tad šiomis komunikavimo priemonėmis naudokitės išmintingai, suvokdami jas lydinčius pavojus, pirmiausia priklausomybės grėsmę ir iškylančią riziką supainioti virtualų pasaulį su realiu, susitikimą bei tiesioginį pokalbį su žmonėmis pakeisti kontaktais tinkle.

Antra sritis susijusi su mobilumu. Vis daugiau jaunuolių šiandien keliauja studijų, darbo ar malonumo sumetimais. Tačiau galvoje taip pat turiu ir visus migracinius judėjimus, kai milijonai žmonių – dažnai jaunų – traukia į kitus regionus ar šalis spaudžiami ekonominių ar socialinių priežasčių. Ir šie reiškiniai gali tapti apvaizdos dovanotomis progomis skelbti Evangeliją. Brangūs jaunuoliai, nebijokite liudyti savo tikėjimo ir šiose srityse: jūsų perduodamas susitikimo su Kristumi džiaugsmas – brangi dovana visiems, kuriuos sutinkate.

5. Padarykite mano mokinius!

Manau, jog jau nekart susidūrėte su tuo, kaip sunku jūsų bendraamžius pakviesti patirti tikėjimą. Dažnai turėjote konstatuoti, kad daugelis jaunuolių tam tikruo-

se savo gyvenimo tarpsniuose trokšta pažinti Kristų ir gyventi Evangelijos vertybėmis, tačiau jaučia vidinį netinkamumą ir negebėjimą. Ką tada daryti? Būdas, kaip Dievui palytėti jų širdį, pirmiausia bus jūsų artumas ir paprastas liudijimas. Kristus skelbiamas ne tik žodžiais, bet visu gyvenimu ir meilės veiksmis. Evangelizuotoju tampama iš įlietos į mūsų širdis Kristaus meilės; vadinausi, mūsų meilė turi panašėti į jo meilę. Kad visus tiesos ir gyvenimo prasmės ieškančiuosius atvestume į Dievo namus, Bažnyčią, kur yra viltis ir išganymas (plg. *Lk 10, 29–37*), kaip galestingasis samarietis, privalome visada būti dėmesingi sutiktajam, mokėti išklaudyti, suprasti, padėti. Brangūs bičiuliai, niekada neužmirškite, kad pirmutinis meilės darbas, kurį galite padaryti kitiems, yra pasidalyti su jais savo vilties šaltiniu: kas neduoda Dievo, duoda per mažai! Jėzus ragina savo apaštalus: „Eikite ir padarykite mano mokinius visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums įsakęs“ (*Mt 28, 19–21*). Priemonės, kurias turime, kad žmones „padarytume mokinius“, pirmiausia yra krikštas ir katechezė. Tai reiškia, kad evangelizuojamuosius būtina atvesti į susitikimą su gyvuoju Kristumi, pirmiausia per jo žodį ir sakramentus: per tai jie jį įtikės, pažins Dievą ir gyvens iš jo malonės. Kiekvienas turėtų savęs paklausti: ar aš kada nors turėjau drąsos pasiūlyti nepakrikštytiems jaunuoliams pasikrikštyti? Ar aš kurį nors pakviečiau pasukti krikščioniškojo tikėjimo atradimo keliu? Brangūs bičiuliai, nebijokite savo bendraamžiams siūlyti susitikti su Kristumi. Šaukitės Šventosios Dvasios: ji visada parodys, kaip vis labiau pažinti bei mylėti Kristų ir išmokys jus kūrybiškai perduoti Evangeliją.

6. Tvirti tikėjimu

Evangelizacijos sunkumų akivaizdoje kartais kilis pagunda, kaip ir pranašui Jeremijui, ištarti: „*Ai, ai, ai, Viešpatie Dieve! – sudejavau, – Štai aš nemoku kalbėti? Esu tik vaikas! Bet Viešpats man atsakė: Nesakyk: „Esu tik vaikas!“ Kur tik tave siųsiu, tu eisi, ką tik tau liepsiu, – kalbėsi!“* (Jer 1, 6–7). Jei jaučiatės netinkami, negebantys, silpni skelbti ir liudyti tikėjimą, nebijokite. Evangelizacija yra ne mūsų iniciatyva ir nepriklauso pirmiausia nuo mūsų talentų, tai – pasitikėjimo kupinas ir klusnus atsakas į Dievo pašaukimą, jis remiasi ne mūsų, bet jo jėga. Tą patyrė apaštalas Paulius: „Deja, šitą lobį mes nešiojamės moliniuose induose, kad būtų aišku, jog ta galybės gausa plaukia ne iš mūsų, bet iš Dievo“ (2 Kor 4, 7).

Todėl raginu jus uoliai praktikuoti maldą ir sakramentus. Tikroji evangelizacija visada gimsta iš maldos ir yra jos palaikoma: kad galėtume kalbėti apie Dievą, pirma turime kalbėtis su Dievu. Maldoje taip pat patikime Viešpačiui tuos žmones, pas kuriuos esame pasiūsti,

melsdami, kad jis palytėtų jų širdis; prašome Šventosios Dvasios, kad ji padarytų mus jų išganymo įrankiais, o Kristus įdėtų į mūsų lūpas žodžius ir paverstų mus jo meilės ženklu. Apskritai meldžiamės dėl visos Bažnyčios misijos, atsiliėpdami į nedviprasmišką Jėzaus paraginimą: „Melskite pjūties šeimininką, kad atsiųstų darbininkų į savo pjūtį“ (Mt 9, 38). Eucharistijoje atraskite savo tikėjimo gyvenimo ir krikščioniškojo liudijimo šaltinį ištikimai dalyvaudami sekmadienio Mišiose ir kuo dažniau per savaitę. Dažnai priimkite Sutaikinimo sakramentą: tai brangus susitikimas su mus priimančio, mums atleidžiančio ir mūsų širdis meile atnaujinančio Dievo gailėstingumu. Nedelskite priimti Sutvirtinimo sakramento, jei jo dar nepriėmėte, rūpestingai ir uoliai jam renkitės. Kaip ir Eucharistija, jis yra misijos sakramentas, nes dovanoja mums Šventosios Dvasios galią ir meilę be baimės išpažinti tikėjimą. Be to, raginu jus praktikuoti Eucharistijos adoraciją: išiklausymas į Šventčiausajame Sakramente esantį Jėzų ir pokalbis su juo tampa naujo užsidedimo misionieriauti išeities tašku.

Jei eisite šiuo keliu, pats Kristus suteiks jums gebėjimą būti visiškai ištikimiems jo žodžiui bei ištikimai ir drąsiai jį liudyti. Kartais būsite raginami įrodyti savo ištvėrę, ypač tada, kai susidursite su užsisklendimu ar prieštaravimu Dievo žodžiui. Tam tikrose pasaulio srityse kai kurie jūsų kenčia, kad dėl tikėjimo laisvės stygiaus negali viešai liudyti tikėjimo į Kristų. O yra ir tokių, kurie jau sumokėjo gyvybę už tai, jog priklausė Bažnyčiai. Raginu jus tvirtai laikytis tikėjimo būnant tikriems, kad per kiekvieną išbandymą Kristus yra šalia jūsų. Jis jums vis kartoja: „Palaiminti jūs, kai dėl manęs jus niekina ir persekioja bei meluodami visai pšmeižia. Būkite linksmi ir džiūgaukite, nes jūsų laukia atlygis danguje“ (Mt 5, 11–12).

7. *Su visa Bažnyčia*

Brangūs jaunuoliai, kad tvirtai išpažintumėte krikščionių tikėjimą visur, kur esate pasiūsti, jums reikia Bažnyčios. Niekas negali liudyti Evangelijos vienas. Jėzus išsiuntė savo mokinius visus drauge: „padarykite mokinius“ pasakyta daugiskaita. Taigi liudijame visada kaip krikščionių bendruomenės nariai, o mūsų misija vaisinga tampa per bendrystę, kuria gyvename Bažnyčioje: iš mūsų vienybės ir tarpusavio meilės kiti mus atpažįsta kaip Kristaus mokinius (plg. Jn 13, 35). Esu dėkingas Viešpačiui už mūsų krikščioniškųjų bendruomenių, parapijų, bažnytinių sąjūdžių vertingą evangelizacinę veiklą. Šios evangelizacijos vaisiai priklauso visai Bažnyčiai: „Vienas pasėja, kitas nupjauna“, – sakė Jėzus (Jn 4, 37).

Šiuo atžvilgiu galiu tik dėkoti už misionierių, visą gyvenimą paskiriančių Evangelijos skelbimui iki žemės pakraščiu, didžią dovaną. Taip pat šlovinu Viešpatį už

kunigus ir pašvęstuosius asmenis, atiduodančius save visą, kad Kristus būtų skelbiamas ir mylimas. Dievo pašauktus jaunuolius čia norėčiau padrašinti karštai išipareigoti tiems pašaukimams: „Palaimingiau duoti negu imti“ (Apd 20, 35). Visiems, kurie viską palieka, kad sektų paskui jį, Jėzus pažadėjo šimteriopą atlygį ir amžinąjį gyvenimą (plg. Mt 19, 29)!

Dėkoju ir už visus tikinčius pasauliečius, kurie savo kasdienėje aplinkoje, būtent šeimoje ir darbovietėje, stengiasi misionieriauti, kad Kristus būtų mylimas, jam tarnaujama, o Dievo karalystė augtų. Galvoje pirmiausia turite tuos, kurie darbuojasi auklėjimo ir švietimo, sveikatos apsaugos, verslo, politikos ir ūkio srityse, taip pat daugelyje kitų pasauliečių apaštalavimo barų. Kristui reikia jūsų pastangų ir liudijimo. Niekas – nei sunkumai, nei nesupratingumas – neturi priversti jūsų atsakyti nešti Kristaus Evangeliją ten, kur jūs esate: didžiojoje evangelizacijos mozaikoje kiekvienas esate vertingas.

8. *„Štai aš, Viešpatie!“*

Baigdamas, brangūs jaunuoliai, norėčiau pakviesti jus savo pačių gelmėje išiklausyti į Jėzaus kvietimą skelbti Evangeliją. Kaip rodo didžioji Kristaus Atpirkėjo statula Rio de Žaneire, jo širdis atvira mylėti visus be jokio skirtumo, o jo rankos ištiesios, kad pasiektų kiekvieną. Turite būti Jėzaus širdis ir rankos! Eikite ir liudykite jo meilę, būkite nauji misionieriai, įkvėpti meilės ir atvirumo visiems! Sekite Bažnyčios didžiųjų misionierių, kaip antai šv. Pranciškus Ksaveras ir daugelis kitų, pavyzdžiu.

Pasaulinės jaunimo dienos Madride pabaigoje palaiminau kelis misionieriauti iškeldinjančius jaunuolius iš skirtingų žemynų. Jie atstovavo daugybei jaunų žmonių, kurie pranašo Izaijo žodžiais taria Viešpačiui: „Štai aš, siųsk mane!“ (Iz 6, 8). Bažnyčia pasitiki jums ir yra labai dėkinga už džiaugsmą bei dinamiškumą: dosniai paskirkite savo talentus Evangelijai skelbti! Žinome, kad Šventoji Dvasia dovanoja save tiems, kurie nuolankia širdimi atiduoda save tokiam skelbimui. Ir nebijokite: Jėzus, pasaulio Išgelbėtojas, yra su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos (plg. Mt 28, 20).

Šis raginimas, kurį skiriu viso pasaulio jaunuoliams, ypač reikšmingas jums, mieli Lotynų Amerikos jaunuoliai! Juk 2007 m. Aparecidoje vykusiame visuotiniame Lotynų Amerikos vyskupų konferencijų susirinkime vyskupai davė pradžią „žemyno misijai“. O jaunuoliai, tame žemyne sudarantys gyventojų daugumą, yra Bažnyčiai bei visuomenei svarbi ir vertinga jėga. Tad būkite pirmisiais misionieriais! Dabar, kai Pasaulinė jaunimo diena grįžta į Lotynų Ameriką, raginu visus žemyno jaunuolius: užde-
kite savo tikėjimu bendraamžius visame pasaulyje!

Mergelė Marija, Naujosios evangelizacijos Žvaigždė, kurios taip pat šaukiamasi Aparecidos ir Gvadelupės Dievo Motinos titulais, telydi kiekvieną iš jūsų, vykdančią Dievo meilės liudijimo misiją. Su ypatingu nuoširdumu visiems teikiu savo apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2012 m. spalio 18 d.

BENEDICTUS PP. XVI

Migracija – tikėjimo ir vilties kelionė

Žinia 2013 m. Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga

Brangūs broliai ir seserys!

Vatikano II Susirinkimas pastoracinėje konstitucijoje *Gaudium et spes* priminė, kad Bažnyčia „keliauja kartu su visa žmonija“ (40), todėl „džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir sielvartas, patiriami dabarties meto žmonių, ypač neturtingųjų ir visų prispaustųjų, yra ir Kristaus mokinių džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir sielvartas“ (ten pat, 1). Tokia ištara paskatino Dievo tarną popiežių Paulių VI pavadinti Bažnyčią „žmogiškumo žinove“ (Enciklika *Populorum progressio*, 13), o palaimintąjį Joną Paulių II pareikšti, kad žmogus „yra pirmasis kelias, kuriuo turi žengti Bažnyčia vykdydama savo užduotį <...>, kelias, nužymėtas paties Kristaus“ (Enciklika *Centesimus annus*, 53). Enciklikoje *Caritas in veritate* man rūpėjo, tęsiant pirmtakų linijas, pabrėžti, kad „visa Bažnyčia, skelbdama, švęsdama ir darydama meilės darbus, visa savo būtimi ir visu savo veikimu skatina visapusišką žmogaus vystymąsi“ (11). Tai sakdamas prieš akis taip pat turėjau milijonus dėl įvairių priežasčių migraciją patyrusių vyrų ir moterų. Migracijos srautai „dėl įtrauktų asmenų gausos, dėl keliamų socialinių, ekonominių, politinių, kultūrinių ir religinių problemų, dėl dramatiškų iššūkių nacijoms ir tarptautinei bendruomenei“ išties yra sukrečiantis reiškinys (ten pat, 62), nes „kiekvienas migrantas yra žmogus, turintis neatimamas pagrindines teises, kurias visiems privalu gerbti visomis aplinkybėmis“ (ten pat).

Todėl 2013 m. Pasaulinę migrantų ir pabėgėlių dieną nutariau paskirti temai „Migracija – tikėjimo ir vilties kelionė“. Ši diena chronologiškai sutampa su Vatikano II Susirinkimo pradžios 50-ųjų ir apaštališkosios konstitucijos *Exsul familia* 60-ųjų metų minėjimu ir sykiu yra artima tam metui, kai visa Bažnyčia švenčia Tikėjimo metus ir karštai imasi naujosios evangelizacijos iššūkių.

Gausybės migrantų širdyse tikėjimas ir viltis yra išties neperskiriami, nes jie labai trokšta geresnio gyvenimo, ir

tą troškimą dažnai lydi mėginimas atsikratyti „beviltiškumo“ dėl nieko gero nežadančios ateities. Sykiu daugeliį palaiko gilus tikėjimas, kad Dievas savo kūrinių nepaliekia likimo valiai, o tokia paguoda padeda lengviau pakelti išsikeldinimo ir išsiskyrimo skausmą, galbūt puoselėjant slaptą viltį kada nors grįžti į savo kilmės šalį. Tad tikėjimas ir viltis dažnai būna kuprinėje tų, kurie iškeliauja suvokdami, kad turėdami tikėjimą ir viltį „galime pakelti dabartį: dabartimi, net jei ji sunki, galime gyventi bei ją priimti, jei ji veda į kokią nors tikslą ir jei esame dėl to tikslu tikri, jei tas tikslas pakankamai didis, kad pateisintų kelionėje dedamas pastangas“ (Enciklika *Spe salvi*, 1).

Plačiame migracijos lauke Bažnyčios motiniškas rūpestis skleidžiasi įvairiomis kryptimis. Viena vertus, ji mato migracijos reiškinį lydintį didžiulį skurdą ir kančias, dažnai nuvedančius į skausmingas ir tragiškas situacijas. Čia jos rūpestis reiškiasi konkrečia pagalba gausias kritines situacijas siekiant išspręsti dosnėmis pavienių asmenų ir grupių, savanorių organizacijų ir sąjūdžių, parapijų bei vyskupijų įstaigų pastangomis, kartu bendradarbiaujant su visais geros valios žmonėmis. Kita vertus, Bažnyčia taip pat kelia aikštėn migracijos teigiamus aspektus, potencialą ir išteklius. Šia linkme ji pabrėžia konkrečias priėmimo priemones, skatinančias ir padedančias migrantus, prieglobsčio prašytojus bei pabėgėlius visiškai integruoti į naują socialinę kultūrinę aplinką. Neužmiršamas ir religinis matmuo, esmingai svarbus kiekvieno žmogaus gyvenimui. Kaip tik šiam matmeniui Bažnyčia, vykdydama Kristaus jai patikėtą misiją, turi skirti ypatingą dėmesį ir rūpestį: tai jos svarbiausia ir savita užduotis. Krikščionių iš įvairių pasaulio kraštų atžvilgiu pagarba religiniam matmeniui apima ir ekumeninį dialogą bei rūpinimąsi naujomis bendruomenėmis. Katalikų tikinčiųjų atžvilgiu jis reiškiasi, be kita ko, naujų pastoracinių struktūrų kūrimu ir pagarba įvairioms apeigoms, siekiant juos visapusiškai įtraukti į vietinių bažnytinių bendruomenių gyvenimą. Žmogiškasis skatinimas eina ranka rankon su dvasine bendryste, atveriančią galimybę „autentiškai iš naujo atsiversti į Viešpatį, vienintelį pasaulio Gelbėtoją“ (Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 6). Bažnyčia visada siūlo brangią dovaną – susitikimą su Kristumi, duodantį pradžią tvirtai ir patikimai vilčiai.

Bažnyčia ir įvairios su ja susijusios įstaigos pašauktos migrantų ir pabėgėlių atžvilgiu vengti pavojaus teikti vien socialinę pagalbą, bet sykiu skatinti autentišką integraciją į visuomenę, kurioje visi nariai būtų veiklūs, atsakingi už kito gerovę, dosniai prisidėtų savo indėliu ir, kaip visaverčiai piliečiai, dalytųsi tomis pačiomis teisėmis ir pareigomis. Emigrantai puoselėja pasitikėjimo ir vilties jausmus, kurie įkvepia ir palaiko geresnių gyvenimo galimybių paiešką. Tačiau jie trokšta ne tik pagerinti savo ekonominę, socialinę ir politinę padėtį.

Tiesa, emigruojama neretai iš baimės, pirmiausia tada, kai bėgti priverčia persekiojimai ir smurtas, patiriant atsiskyrimo su šeima ir nuosavybe, ligi tam tikro laipsnio laidavusia pragyvenimą, traumą. Tačiau kančia, didžiulės netektys ir kartais susvetimėjimo jausmas netikros ateities akivaizdoje nesugriauna svajonės neprarandant vilties ir drąsos susikurti svetimose šalyse naują gyvenimą. Emigrantai išties tikisi būti priimti, tikisi sulaukti solidarios pagalbos ir surasti žmonių, kurie suprastų jų sunkumus bei tragedijas ir sykiu pripažintų jų atsinešamus gebėjimus ir vertybes bei būtų pasirengę dalytis su stokojančiaisiais bei nuskriaustaisiais žmogiškumu ir materialinėmis gėrybėmis. Iš tiesų verta pakartoti, kad „visuotinis solidarumas, kuris yra faktas ir teikia mums daug naudos, yra ir pareiga“ (Enciklika *Caritas in veritate*, 43). Migrantai ir pabėgėliai, be sunkumų, gali patirti ir naujų bei svetingų santykių, paakinančių prie juos priėmusios šalies gerovės prisidėti savo profesinėmis žiniomis ir socialiniu bei kultūriniu paveldu, o neretai ir savo tikėjimo liudijimu, suteikdami senos krikščioniškosios tradicijos bendruomenėms naujų impulsų, skatinančių susitikti su Kristumi ir kviečiančių pažinti Bažnyčią.

Žinoma, kiekviena valstybė turi teisę reguliuoti migracinius srautus ir vykdyti politiką atsižvelgdama į visuotinius bendrojo gėrio reikalavimus, bet visuomet laiduodama pagarbą kiekvieno žmogaus kilnumui. Asmens teisė emigruoti – kaip primenama Susirinkimo konstitucijos *Gaudium et spes* 65-ajame straipsnyje – yra viena iš pagrindinių žmogaus teisių; ji leidžia žmogui įsikurti ten, kur jis mano galėsiąs geriau išskleisti savo gebėjimus, tikslus ir sumanymus. Tačiau dabartiniame socialiniame ir kultūriniame kontekste pirma teisė emigruoti būtina iš naujo patvirtinti teisę neemigruoti, t. y. pasilikti savo tėvynėje, kartu su palaimintuoju Jonu Pauliumi II pakartojant, kad „pirmutinė žmogaus teisė yra gyventi savo tėvynėje. Bet ši teisė veiksminga tik tada, kai nuolatos kontroliuojami emigruoti verčiantys veiksniai“ (Kreipimasis į 4-ąjį pasaulinį kongresą dėl migrantų ir pabėgėlių pastoracijos, 1998 10 09). Šiandien galime konstatuoti, kad migracija dažnai būna ekonominio netikrumo, pagrindinių gėrybių stygiaus, gamtos katastrofų, karų ir socialinių neramumų padarinys. Užuoat buvusi pasitikėjimo, tikėjimo ir vilties kupina kelionė, emigracija tada tampa kančios keliu siekiant išgyventi, vyrai ir moterys emigracijos vyksme būna veikiau aukos, o ne atsakingi veikėjai. Nors kai kurie migrantai dėl deramos integracijos į priimamą aplinką pasiekia gerą socialinę padėtį ir tinkamą gyvenimo lygį, daugelis gyvena visuomenės paribiuose, kartais yra išnaudojami, negali naudotis pagrindinėmis žmogaus teisėmis arba persiima elgsenomomis, kenkiančiomis visuomenei, kurioje jie gyvena. Integracija apima teises ir pareigas, pagarbą migrantams bei rūpinimąsi jais, kad jie galėtų

gyventi oriai, tačiau migrantams privalu gerbti vertybes, siūlomas visuomenės, į kurią jie įsitraukia.

Šiame kontekste iš akių nevalia išleisti nelegalios imigracijos klausimo. Ši tema dar skaudesnė tada, kai reiškiasi prekyba žmonėmis ir jų išnaudojimu, nuo ko neapsaugoti pirmiausia vaikai ir moterys. Šie nusikaltimai ryžtingai smerktini ir už juos skirtinos bausmės; kita vertus, pavojų migrantams tapti vadinamosios prekybos žmonėmis aukomis bent iš dalies sumažintų migracijos srautų suregulavimas, tačiau to siekiant nevalia apsiriboti nei sandariu sienų uždarymu, nei sankcijų nelegaliems imigrantams sugriežtinimu, nei naujiems atvykėliams atbaidyti skirtų priemonių taikymu. Būtinai planingi ir daugiašaliai veiksmai, skatinantys kilmės šalių plėtrą, veiksmingos kovos su prekyba žmonėmis priemonės, nuoseklios legalios imigracijos programos, didesnis nusiteikimas atsižvelgti į atskirus atvejus, kai prašoma humanitarinės apsaugos, o ne politinio prieglobsčio. Tinkamus norminius nuostatus turi lydėti kantrus ir nuolatinis mąstysenos ir sąžinės ugdymo darbas. Viso to siekiant svarbu plėtoti ir stiprinti bažnytinių įstaigų ir visapusiškai žmogaus asmens vystymuisi tarnaujančių institucijų tarpusavio supratimą ir bendradarbiavimą. Krikščioniškuoju požiūriu, socialinis ir humanitarinis įsipareigojimas jėgos semia iš ištikimybės Evangelijai suvokiant, kad tas, „kas seka tobulu žmogumi Kristumi, ir pats tampa žmogiškesnis“ (*Gaudium et spes*, 41).

Brangūs broliai ir seserys migrantai, ši Pasaulinė diena tepadedą jums atnaujinti pasitikėjimą Viešpačiu, visada stovinčiu mūsų pusėje, ir vėl tepaskatina dėti viltis į jį. Nepraleiskite progos su juo susitikti ir atpažinti jo veidą gerumo veiksmuose, kuriuos patiriate keliaudami. Džiaukitės, nes Viešpats yra šalia jūsų ir su juo galite nugalėti visus sunkumus ir kliūtis, brangindami daugybės žmonių jums rodomo atvirumo bei siūlomo priėmimo patirtį. Juk „gyvenimas atrodo it plaukimas per dažnai tamsią ir audringą istorijos jūrą, dairantis kelią mums rodančių žvaigždžių. Tikrosios mūsų gyvenimo žvaigždės yra teisingai gyventi mokėję žmonės. Jie yra vilties šešėliai. Žinoma, pati šviesa, saulė, patekėjusi virš visų istorijos tamsybių, yra Jėzus Kristus. Bet kad jį atrastume, mums reikia ir artimų šviesulių – žmonių, dovanojančių šviesą iš šviesos ir taip rodančių kryptį, kuria turėtume plaukti“ (Enciklika *Spe salvi*, 49). Visus jus patikiu Švenčiausiajai Mergelei Marijai, mūsų tikros vilties ir paguodos ženklui, „kelio žvaigždei“, kuri mums motiniškai artima visomis mūsų gyvenimo akimirkomis, ir nuoširdžiai visiems teikiu apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2012 m. spalio 12 d.

BENEDICTUS PP. XVI

Palaiminti taikdariai

*Žinia Pasaulinės taikos dienos proga
(2013 m. sausio 1 d.)*

1. Kiekvienai nauji metai žadina geresnio pasaulio lūkestį. Turėdamas tai prieš akis, prašau Dievą, žmonijos Tėvą, suteikti santarvės ir taikos, kad visiems išsipildytų laimingo ir klestinčio gyvenimo siekiai.

Praslinkus penkiasdešimčiai metų nuo Vatikano II Susirinkimo, padėjusio sustiprinti Bažnyčios misiją pasaulyje, malonu konstatuoti, kad krikščionys kaip Dievo tauta, gyvenanti bendrystėje su Dievu ir keliaujanti tarp žmonių, darbuojasi istorijoje dalydamiesi džiaugsmu ir viltimi, liūdesiu ir sielvartu (1), visiems skelbdami Kristaus išganymą ir skatindami taiką.

Mūsų laikai, paženklininti globalizacijos teigiamų bei neigiamų aspektų ir tebevykstančių kruvinių konfliktų bei gresiančių karų, iš tikrųjų reikalauja naujų sutartinių pastangų siekiant bendrojo gėrio, visų žmonių bei viso žmogaus vystymosi.

Nerimą kelia įtampos ir konfliktų židiniai, kurių priežastis – didėjanti nelygybė tarp turtingųjų ir vargšų bei vyraujanti egoistinė ir individualistinė mąstysena, kuri reiškiasi ir nereguliuojamu finansiniu kapitalizmu. Taikai pavojingos ne tik įvairios terorizmo bei tarptautinio nusikalstamumo formos, bet ir fundamentalizmas bei fanatizmas, iškraipantys tikrąją religijos esmę, kuri iš tikrųjų pašaukta skatinti žmonių tarpusavio bendrystę ir susitaikymą.

Ir sykiu gausybė taikos darbų, kurių pilnas pasaulis, liudija žmonijos įgimtą pašaukimą į taiką. Trokšti taikos yra kiekvieno žmogaus esminis siekis, tam tikra prasme sutampantis su pilnatviško, laimingo ir nusisekusio žmogiškojo gyvenimo troškimu. Kitaip tariant, taikos troškimas atitinka pagrindinį moralinį principą, t. y. pareigą ir teisę į visapusišką socialinį ir bendruomeninį vystymąsi, kuris yra žmogui skirtas Dievo plano dalis.

Visa tai paskatino mane įkvėpimo šiai Žinia semtis iš Jėzaus Kristaus žodžių: „Palaiminti taikdariai: jie bus vadinami Dievo vaikais“ (Mt 5, 9).

Evangelijos palaiminimai

2. Jėzaus paskelbti palaiminimai (plg. Mt 5, 3–12; Lk 6, 20–23) – tai pažadai. Biblinėje tradicijoje palaiminimai yra literatūrinis žanras, visada apimantis Gerąją Naująją, t. y. Evangeliją, kurią vainikuoja pažadas. Tad palai-

minimai ne tik moraliniai pasiūlymai, už kurių laikymąsi tam tikru laiku – paprastai kitame gyvenime – laukia atlygis ar būsimos laimės būvis. Palaiminimo esmė veikiausiai yra išpildymas pažado, skirto visiems tiems, kurie vadovaujasi tiesos, teisingumo ir meilės reikalavimais. Pasitikintys Dievu ir jo pažadais pasauliui dažnai atrodo naivūs ir nutolę nuo tikrovės. O štai Jėzus skelbia jiems, kad jie ne kitame, bet jau šiame gyvenime išvys, kad yra Dievo vaikai ir kad Dievas su jais yra solidarus nuo amžių ir per amžius. Jie supras, jog yra ne vieni, nes Jis stovi pusėje tų, kurie išsipareigoja tiesai, teisingumui ir meilei. Jėzus, Tėvo meilės apreiškimas, nesvyruodamas aukoja save patį. Priimdami Jėzų Kristų, Žmogų ir Dievą, džiugiai pajaučiame gavę milžinišką dovaną, dalyvavimą paties Dievo gyvenime, t. y. malonės gyvenimą, visiškai palaimingos egzistencijos laidą. Jėzus Kristus konkrečiai mums dovanoja tikrąją taiką, kuri kyla iš žmogaus pasitikėjimo kupino susitikimo su Dievu.

Jėzaus palaiminimas reiškia, kad taika yra mesijinė dovana ir sykiu žmogaus pastangų rezultatas. Taika iš tiesų suponuoja transcendencijai atvirą humanizmą. Ji yra abipusio dovanojimosi, vienas kito praturtinimo vaisius dėka kylančios iš Dievo dovanos, leidžiančios gyventi su kitais ir dėl kitų. Taikos etika yra bendrystės ir dalijimosi etika. Tad būtina įveikti įvairias šiandienos kultūras, antropologijas ir etikas, kurios remiasi grynai subjektyvistinėmis bei pragmatinėmis teorinėmis praktinėmis prielaidomis. Mat pastarosios lemia, kad sugyvenimo santykiai pajungiami galios ar pelno kriterijams, priemonės tampa tikslu ir priešingai, o kultūrai bei auklėjimui terūpi įrankiai, technika ir našumas. Išankstinė taikos sąlyga yra sugriovimas reliatyvizmo diktatūros ir prielaidos apie visiškai autonomišką moralę, kuri trukdo pripažinti neišdildomą prigimtinių moralės įstatymą, Dievo įrašytą į kiekvieno žmogaus sąžinę. Taika yra racionalus bei moralinis sugyvenimo statydinimas ant pamato, kurio matas sukurtas ne žmogaus, bet Dievo. 29-ojoje psalmėje primenama: „Tesusiteikia Viešpats stiprybės savo tautai! Telaimina Viešpats savo tautą ramybe!“ (eil. 11).

Taika – Dievo dovana ir žmogaus pastangų vaisius

3. Taika susijusi su visu žmogaus asmeniu ir įtraukia visą žmogų. Tai – taika su Dievu gyvenant pagal jo valią. Tai – vidinė taika su savimi, išorinė taika su artimu ir visa kūrinija. Bet pirmiausia, kaip palaimintasis Jonas XXIII rašė savo enciklikoje *Pacem in terris*, kurios penkiasdešimtmetį minėsime po kelių mėnesių, tai – sugyvenimo statydinimas ant tiesos, laisvės, meilės ir teisingumo pamato (2). To, kas sudaro žmogaus tikrąją prigimtį, jo esminių matmenų, jo vidinio gebėjimo pažinti, kas tikra ir gera, galiausiai patį Dievą, neigimas taikos statydinimui kelia grėsmę. Be Kūrėjo į žmogaus

širdį įrašytos tiesos apie žmogų laisvę ir meilę pažeminamos, o teisingumui praktikuoti nebelieka pagrindo.

Norint tapti autentiškais taikdariais, iš pagrindų būtina paisyti transcendentinio matmens ir puoselėti nuolatinį pokalbį su Tėvu, gailestingu Tėvu, meldžiant atpirkimo, mums laimėtojo viengimio Sūnaus. Tik tada žmogus nugalės taikos drumstimo bei neigimo daigą – nuodėmę, kuri reiškiasi įvairiomis atmainomis – savanaudiškumu ir prievarta, godumu, galios bei valdžios troškimu, nepakanta, neapykanta ir neteisingomis struktūromis.

Taikos įgyvendinimas pirmiausia priklauso nuo pripažinimo, kad Dieve visi esame viena žmonių šeima. Jos struktūrą, pasak enciklikos *Pacem in terris* mokymo, sudaro santykiai tarp žmonių ir institucijų, juos gaivina ir remia bendruomeninis „mes“, turintis vidinę ir išorinę moralinę tvarką, kurioje nuoširdžiai pripažįstamos – remiantis tiesa ir teisingumu – teisės bei pareigos vienas kito atžvilgiu. Taika yra tvarka, gaivinama bei stiprinama meilės taip, kad kito vargai bei poreikiai jaučiami kaip savi, dalijamasi savo gėrybėmis, o bendros dvasinės vertybės vis labiau plinta pasaulyje. Taika yra tvarka, įgyvendinta laisvėje tokiu būdu, kuris atitinka žmogaus, dėl savo racionalios prigimties prisiimančio atsakomybę už savo darbus, kilnumą (3).

Taika nėra svajonė, utopija, ji – galima. Mūsų akys turėtų žvelgti skvarbiau, prasiskverbti pro regimybių bei reiškinių paviršių ir išvysti širdyse egzistuojančią pozityvią tikrovę, nes kiekvienas žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir pašauktas augti prisidedamas prie naujo pasaulio statydinimo. Juk pats Dievas per savo Sūnaus įsikūnijimą ir jo įgyvendintą atpirkimą įžengė į istoriją duodamas pradžią naujai kūrinijai, sudarydamas su žmonėmis naują sandorą (plg. *Jer* 31, 31–34) ir per tai suteikdamas mums galimybę turėti „naują širdį“ ir „naują dvasią“ (plg. *Ez* 36, 26).

Būtent todėl Bažnyčia įsitikinusi, jog neatidėliotinai būtina iš naujo skelbti Jėzų Kristų, pirmutinį bei pagrindinį darnaus tautų vystymosi ir taikos veiksnį. Juk Jėzus yra mūsų taika, teisumas, sutaikinimas (plg. *Ef* 2, 14; *2 Kor* 5, 18). Taikdarys, pagal Jėzaus palaiminimus, yra tas, kuris siekia gėrio kitam, sielos ir kūno gėrio, šiandien ir rytoj.

Iš tokio mokymo išplaukia, kad kiekvienas žmogus ir kiekviena bendruomenė – religinė, pilietinė, ugdomoji ir kultūrinė – pašaukti darbuotis dėl taikos. Taika pirmiausia yra visuomenės bendrojo gėrio įgyvendinimas įvairiais lygmenimis – pirminiu, tarpiniu, nacionaliniu, tarptautiniu ir pasauliniu. Kaip tik dėl to galime teigti, kad bendrojo gėrio įgyvendinimo keliai sykiu yra ir tie keliai, kuriais būtina žengti siekiant taikos.

Taikdariai – tie, kurie myli, gina ir skatina visą gyvybę

4. Bendrojo gėrio ir taikos įgyvendinimo būdas pirmiausia yra visiška pagarba žmogaus gyvybei nuo jos prasidėjimo akimirkos iki natūralios mirties. Vadinasi, tikrieji taikdariai yra tie, kurie myli, gina ir skatina visus žmogaus gyvybės matmenis – asmeninį, bendruomeninį bei transcendentinį. Pilnatviškas gyvenimas yra taikos viršūnė. Kas trokšta taikos, tas negali pakęsti kėsinosi į gyvybę ir nusikaltimų jos atžvilgiu.

Kas nepakankamai brangina žmogaus gyvybę ir dėl to, pavyzdžiui, remia abortų liberalizaciją, tas galbūt nesuvokia, kad šitaip siūloma siekti iliuzinės taikos. Žmogų žeminantis bėgimas nuo atsakomybės ir beginklės, nekaltos būtybės nužudymas niekada negali suteikti laimės ar taikos. Kaip galima tikėtis įgyvendinti taiką, darnų tautų vystymąsi ar net aplinkos apsaugą nelaiduojant silpniausiųjų, pradedant negimusiais, teisės į gyvybę? Kiekvienas gyvybės sužeidimas, ypač jos pradžioje, nepataisomai kenkia vystymuisi, taikai ir aplinkai. Taip pat neteisinga klastingai kodifikuoti melagingas teises bei laisves, grįstas ribotu ir reliatyvistiniu požiūriu į žmogų bei saktu taikymu dviprasmiškų sąvokų, kuriomis siekiama skatinti menamą teisę į abortą bei eutanaziją ir kurios galop kelia grėsmę pagrindinei teisei į gyvybę.

Taip pat pripažintina bei skatintina prigimtinė santuokos kaip vyro ir moters sąjungos struktūra, turint prieš akis mėginimus teisiškai sulyginti ją su radikaliai kitokiomis sąjungos formomis, kurios daro santuokai žalą ir prisideda prie jos išklabinimo užtemdydamos jos ypatingą pobūdį ir nepamainomą socialinį vaidmenį. Šie principai nėra nei tikėjimo tiesos, nei yra išvesti iš teisės į tikėjimo laisvę. Jie įrašyti į pačią žmogaus prigimtį, pažįstami protu ir todėl bendri visai žmonijai. Tad Bažnyčios pastangos juos skatinti yra ne konfesinio pobūdžio, bet skirtos visiems nepriklausomai nuo jų religinės priklausomybės. Tokios pastangos juo reikalingesnės, juo labiau šie principai neigiami ar klaidingai suprantami, nes tai žeidžia žmogaus tiesą ir rimtai kenkia teisingumui bei taikai.

Todėl prie taikos svariai prisidedama tada, kai teisinė sistema ir teisingumo vykdymas numato teisę iš sąžinės paskatų prieštarauti įstatymams bei vyriausybės potvarkiams, kurie kelia grėsmę žmogaus kilnumui, kaip antai, abortai ir eutanazija.

Tarp pagrindinių žmogaus teisių, turinčių pamatinę reikšmę ir taikiam tautų gyvenimui, taip pat yra asmenų ir bendruomenių teisė į tikėjimo laisvę. Šiuo istoriniu laikotarpiu vis svarbiau skatinti šią teisę ne tik negatyviu aspektu, kaip *laisvę nuo ko nors* – pavyzdžiui, nuo par-

eigų ar apribojimų, susijusių su laisve pasirinkti tikėjimą, – bet ir pozityviu aspektu, kaip įvairiomis formomis besireiškiančią *laisvę kam nors* – pavyzdžiui, liudyti savo tikėjimą; skelbti ir perduoti jo mokymą; vykdyti auklėjamąją, labdaringą ir karitatyvinę veiklą, leidžiančią taikyti tikėjimo priesakus; egzistuoti bei veikti kaip socialinėms įstaigoms, kurių struktūra nustatyta atsižvelgiant į tikėjimo mokymo principus bei institucinius tikslus. Deja, net ir senos krikščioniškosios tradicijos šalyse daugėja religinės nepakantos, ypač krikščionybei ir tiems, kurie tiesiog nešioja savo religijos tapatybės ženklus.

Taikdariai taip pat turi turėti prieš akis, kad radikalaus liberalizmo bei technokratijos ideologijos vis plačiau viešosios nuomonės srityje diegia įsitikinimą, kad ūkio plėtra siektina net valstybės socialinės funkcijos ir pilietinės visuomenės solidarumo tinklų bei teisių ir pareigų irimo kaina.

Tarp socialinių teisių ir pareigų, kurioms šiandien iškilęs didžiausias pavojus, yra teisė į darbą. Taip yra todėl, kad darbas ir teisingas darbuotojo teisinio statuso pripažinimas vis labiau nuvertinami, manant, kad ūkio plėtra pirmiausia remiasi visiška rinkos laisve. Tad darbas laikomas kintamuoju, priklausančiu nuo ekonominių bei finansinių mechanizmų. Šiuo atžvilgiu dar kartą pabrėžiu, jog žmogaus kilnumas ir ekonominiai, politiniai bei socialiniai veiksniai reikalauja, kad „prioritetinis išliktų tikslas – visiems atverti prietį prie darbo ir stengtis išlaikyti galimybę dirbti“ (4). Šiam ambicingam tikslui įgyvendinti būtinas naujas, etiniais principais ir dvasinėmis vertybėmis grįstas požiūris į darbą, stiprinantis darbo kaip pamatinės gėrybės asmeniui, šeimai ir visuomenei supratimą. Šią gėrybę lydi teisė ir pareiga drąsiai reikalauti naujos darbo visiems politikos.

Kurti taikos gėrį pagal naują plėtros ir ekonomikos modelį

5. Daug kas pripažįsta, kad šiandien reikia ir naujo plėtros modelio, ir naujo požiūrio į ekonomiką. Tiek visapusiška, solidari ir darni plėtra, tiek bendrasis gėris reikalauja teisingos vertybių skalės, kuri įmanoma tik galutiniu atramos tašku pripažįstant Dievą. Neužtenka disponuoti gausiomis priemonėmis ir pasirinkimo galimybėmis, kad ir kokios vertingos jos būtų. Tiek plėtrą skatinančios gausios gėrybės, tiek pasirinkimo galimybės naudotinos deramai gyvenant, teisingai elgiantis, kai pirmenybė pripažįstama dvasiniam matmeniui ir raginimui įgyvendinti bendrąjį gėrį. Kitaip jos netenka savo vertės ir galiausiai virsta naujais stabais.

Norint išeiti iš dabartinės finansinės ir ekonominės krizės, dėl kurios padidėjo nelygybė, reikia asmenų,

grupių bei institucijų, skatinančių žmogiškąjį kūrybiškumą, kad net krizė taptų proga susivokti ir sukurti naują ekonomikos modelį. Pastaraisiais dešimtmečiais vyravęs ekonomikos modelis reikalavo kuo didesnio pelno bei vartojimo ir rėmėsi individualistiniu bei egoistiniu požiūriu, žmones vertinusių tik pagal gebėjimą atitikti konkurencinius reikalavimus. Tačiau, žvelgiant iš kitokios perspektyvos, tikra ir tvari sėkmė pasiekama dovanojant save, savo intelektualinius gebėjimus, verslumo dvasią, nes gyvenimo verta, t. y. autentiškai žmogiška ekonominė plėtra turi remtis neatlyginamumo principu kaip broliškumo ir dovanojimo logikos išraiška (5). Ekonominėje veikloje taikdarys konkrečiai yra tas, kurį su bendradarbiais ir kolegomis, klientais ir vartotojais sieja padorūs ir abipusiški santykiai. Jis vykdo ekonominę veiklą dėl bendrojo gėrio, dirbaujasi pranokdamas savo paties asmeninius interesus, prisidėdamas prie dabartinių ir būsimų kartų gerovės, taigi dirbaujasi ne tik sau, bet ir tam, kad ir kitiems laiduotų ateitį bei orų darbą.

Ekonomikos srityje pirmiausia valstybėms būtina pramonės bei žemės ūkio plėtros politika, atsižvelgianti į socialinę pažangą ir demokratinės teisinės valstybės principų visuotinį taikymą. Be to, nepaprastai svarbu suteikti etinę struktūrą monetarinėms, finansinėms ir komercinėms rinkoms, tas rinkas stabilizuoti, geriau koordinuoti ir kontroliuoti, kad jos nedarytų žalos neturtingiausiems. Gausūs taikdariai, be to, turėtų ryžtingiau negu iki šiol rūpintis maisto produktų krize, daug rimtesne negu finansų krizė. Dėl krizių, susijusių, be kita ko, su žemės ūkio pagrindinių produktų kainų staigiais svyravimais, neatsakingu kai kurių ekonomikos veikėjų elgesiu ir nepakankama vyriausybių bei tarptautinės bendrijos kontrole, aprūpinimo maisto produktais tema vėl atsidūrė tarptautinės politikos darbotvarkės centre. Kad ši krizė būtų įveikta, taikdariai pašaukti išvien solidariai dirbauoti, pradedant vietiniu, baigiant tarptautiniu lygmeniu, siekdami įgalinti ūkininkus, pirmiausia smulkiuosius, oriai ir socialiniu, ekologiniu bei ekonominiu požiūriu darniai plėtoti savo veiklą.

Mokyti taikos kultūros: šeimos ir institucijų vaidmuo

6. Pabrėžtinai dar kartą norėčiau pakartoti, kad gausūs taikdariai pašaukti karštai siekti šeimos bendrojo gėrio bei socialinio teisingumo ir išipareigoti veiksmingam socialiniam auklėjimui.

Niekam nevalia ignoruoti ar nevertinti lemiamo šeimos vaidmens; šeima yra pagrindinė visuomenės ląstelė demografiniu, etiniu, pedagoginiu, ekonominiu ir politiniu aspektais. Ji iš prigimties pašaukta skatinti

gyvybę: lydi žmones jų augimo laikotarpiu ir vienas kitą stiprina abipusišku rūpinimusi. Pirmiausia krikščioniškoje šeimoje glūdi pirminis žmonių ugdymo pagal dieviškosios meilės matą planas. Šeima – vienas iš nepamainomų visuomenės subjektų įgyvendinant taikos kultūrą. Būtina ginti tėvų teisę ir jų pirminį vaidmenį auklėjant savo vaikus, pirmiausia moralės ir religijos srityje. Taikdariai, būsimi gyvybės ir meilės kultūros skatintojai, gimsta ir užauga šeimoje (6).

Į šią didžiulę taikos mokymo užduotį ypatingu būdu įtrauktos religinės bendruomenės. Bažnyčia įsitikinus, kad tokia didelė atsakomybė neatsiejama nuo naujosios evangelizacijos, kurios kertiniai akmenys yra atsivertimas į tiesą bei Kristaus meilę, taigi dvasinis bei moralinis asmens ir visuomenės atgimimas. Susitikimas su Jėzumi Kristumi ugdo taikdarius įpareigodamas bendrystei ir kovai su neteisingumu.

Ypatinga užduotis taikos atžvilgiu tenka kultūros įstaigoms, mokykloms ir universitetams. Iš jų laukiama svaraus indėlio ne tik ugdant naujas vadovų kartas, bet ir atnaujinant viešąsias institucijas nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Jie gali prisidėti ir prie mokslinių apmąstymų, kuriais siekiama ekonominei bei finansinei veiklai suteikti tvirtą antropologinį ir etinį pagrindą. Norint įveikti technicizmą ir tarp savęs suderinti daugialypes politines tendencijas bendrojo gėrio atžvilgiu, šiandieniam pasauliui, ypač politikai, reikia naujo mąstymo, naujos kultūrinės sintezės. Bendrasis gėris, kaip darniam asmenų bei grupių augimui tarnaujanti pozityvių tarpasmeninių ir institucinių santykių visuma, yra kiekvieno tikro auklėjimo mokant taikos pagrindas.

Taikdario pedagogika

7. Galiausiai išryškėja poreikis pasiūlyti ir skatinti taikos pedagogiką, kuri reikalauja turtingo vidinio gyvenimo, aiškių ir tvirtų moralinių atsparos taškų, tinkamų nuostatų ir gyvensenų. Taikos darbai iš tiesų prisideda prie bendrojo gėrio įgyvendinimo, žadina dėmesį taikai, moko jos siekti. Taikios mintys, taikūs žodžiai bei veiksmai kuria taikos mąstyseną ir kultūrą, pagarbos, sąžiningumo ir nuoširdumo aplinką. Tad būtina žmones mokyti vienas kitą mylėti, persiimti taikos dvasia, gyventi ne tik vien pakenčiant kitą, bet ir jaučiant kitam geranoriškumą. Labiausiai ragintina „tarti *ne* kerštui, pripažinti savo klaidas, priimti atsiprašymus jų neieškant ir pagaliau atleisti“ (7), kad klaidos ir įžeidimai tikrai būtų pripažinti ir atsivertų kelias į bendrą susitaikymą. Tam būtina skleisti atleidimo pedagogiką. Juk blogis nugalimas gerumu, o teisingumo reikia ieškoti sekant visus savo vaikus mylinčio Dievo Tėvo pavyz-

džiu (plg. *Mt* 5, 21–48). Tas darbas lėtas, nes suponuoja dvasinį vystymąsi, aukštesniųjų vertybių ugdymą ir naują požiūrį į žmogaus istoriją. Būtina atsisakyti netikros taikos, kurią žada šio pasaulio stabai, ir taip išvengti ją lydinčių pavojų, – atsisakyti netikros taikos, vis labiau atbukinančios sąžinę, skatinančios užsisiklęsti ir vedančios prie abejingumo paženklintos skurdžios egzistencijos. Taikos pedagogika, priešingai, reiškia veiklą, atjautą, solidarumą, drąsą ir ištvėrmę.

Visas šias nuostatas savo gyvenime įkūnija Jėzus dovanodamas save iki gyvybės netekties (plg. *Mt* 10, 39; *Lk* 17, 33; *Jn* 12, 25). Jis pažada savo mokiniams, jog šie anksčiau ar vėliau padarys nepaprastą atradimą, apie kurį kalbėjau pradžioje, būtent kad Dievas, Jėzaus Dievas, pasaulyje yra visiškai solidarus su žmonėmis. Čia norėčiau priminti malda, kuria prašome Dievo padaryti mus jo taikos įrankiais, kad jo meilę neštume ten, kur neapykanta, jo atleidimą – ten, kur įžeidimas, tikrąjį tikėjimą – ten, kur abejonė. Sykiu su palaimintuoju Jonu XXIII savo ruožtu prašykime Dievo apšviesti tautų atsakinguosius, kad jie ne tik rūpintųsi derama savo piliečių gerove, bet ir laiduotų bei gintų brangią taikos dovaną, visus uždegtų troškimu įveikti skiriančias sienas, sustiprinti abipusės meilės saitus, suprasti kitus ir atleisti padariusiems blogą, kad jo veikimo galia visos žemės tautos susibroliautų ir tarp jų sužydėtų bei visada karaliautų taip trokštama taika (8).

To meldamas visiems linkiu būti tikrais taikdariais ir taikos statydintojais, kad žmogaus miestas augtų broliška santarve gerovėje ir taikoje.

Vatikanas, 2012 m. gruodžio 8 d.

BENEDICTUS PP. XVI

Nuorodos

- (1) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 1.
- (2) Plg. Enciklika *Pacem in terris* (1963 04 11): AAS 55 (1963), 265–266.
- (3) Plg. ten pat: AAS 55 (1963), 266.
- (4) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate* (2009 06 29), 32: AAS 101 (2009), 666–667.
- (5) Plg. ten pat, 34 ir 36: AAS 101 (2009), 668–670 ir 671–672.
- (6) Plg. Jonas Paulius II. Žinia 1994 m. Pasaulinės taikos dienos proga (1993 12 08): AAS 86 (1994), 156–162.
- (7) Benediktas XVI. Kalba per susitikimą su vyriausybes, valstybės institucijų nariais, diplomatinio korpusu, religijų vadovais ir kultūros pasaulio atstovais (Baabda, Libanas, 2012 09 15).
- (8) Plg. Enciklika *Pacem in terris* (1963 04 11): AAS 55 (1963), 304.

Benediktas XVI

Apie Dievo veikimą istorijoje

2012 m. gruodžio 12 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Paskutinėje katechezėje aptariau Dievo Apreiškimą kaip Dievo pranešimą apie save ir savo gerumo bei meilės kupiną planą. Šis Dievo Apreiškimas įterptas į žmonių laiką ir istoriją: „Taip istorija tampa arena, kurioje matome Dievą veikiant vardan žmonijos. Jis ateina pas mus per dalykus, kuriuos geriausiai pažįstame ir galime lengviausiai patikrinti, nes tai mūsų kasdienio gyvenimo dalykai, be kurių negalėtume savęs suprasti“ (Jonas Paulius II. Enciklika *Fides et ratio*, 12).

Evangelistas šventasis Morkus – kaip girdėjome – pirmas Jėzaus skelbimo akimirkas perteikė aiškiais ir glaustais žodžiais: „Atėjo įvykdymo metas, Dievo Karalystė čia pat!“ (*Mk* 1, 15). Tai, kas apšviečia pasaulio ir žmogaus istoriją bei suteikia jai prasmę ir pilnatvę, suspindi Betliejaus oloje. Tą slėpinį – Jėzuje Kristuje įgyvendintą išganymą – netrukus kontempliosime per Kalėdas. Jėzuje iš Nazareto Dievas apreiškia savo veidą ir ragina žmogų jį atpažinti ir paskui jį sekti. Dievo apsireiškimas istorijoje, siekiant pradėti su žmogumi meilės kupiną dialogą, suteikia visai žmonijos kelionei naują prasmę. Istorija yra ne tiesiog šimtmečių, metų, dienų seka, bet Dievo artumo, kuris suteikia laikui reikšmę ir pilnatvę bei atveria tvirtai vilčiai, metas.

Kas rodo šitas Dievo apreiškimo pakopas? Puiki vieta išvysti tos kelionės įvykius yra Šventasis Raštas, tad norėčiau dar kartą visus pakviesti šiais Tikėjimo metais dažniau į rankas paimti, skaityti ir apmąstyti Bibliją, o per sekmadienio šv. Mišias dėmesingai klausyti skaitinių; visa tai yra labai vertingas penas mūsų tikėjimui.

Skaitydami Senąjį Testamentą matome, kad Dievo įsikišimai į išrinktosios tautos, su kuria jis sudarė Sandorą, istoriją nepraeina ir nenugrimzta užmarštin; tai tampa „atmintimi“, kurios visuma sudaro „išganymo istoriją“, gyvą Izraelio tautos sąmonėje ir švenčiamą minint išganinguosius įvykius. Štai Išėjimo knygoje Viešpats liepia Mozei švęsti didžią išlaisvinimo iš Egipto vergijos akimirką – žydų Paschą šiais žodžiais: „Ši diena bus jums atminimo diena: švęsite ją kaip iškilnę Viešpačiui per kartų kartas, švęsite ją kaip amžiną įsaką“ (12, 14). Atminimas to, ką Dievas padarė, visam Izraeliui tampa savotišku nuolatinio imperatyvu, kad praeinantis laikas būtų

paženklintas gyvo atminimo praeities įvykių, diena po dienos formuojančių naują istoriją ir išliekančių dabartyje. Pakartoto Įstatymo knygoje Mozė kreipiasi į tautą sakydamas: „Tačiau būk atidus ir saugokis nuoširdžiai, kad neužmirštum dalykų, kuriuos matei savo akimis, ir kad neleistum jiems išslysti iš savo širdies per visas gyvenimo dienas. Mokyk jų savo vaikus ir vaikų vaikus“ (4, 9). Jis ir mums sako: „Saugokis, kad neužmirštum dalykų, kuriuos mums padarė Dievas.“ Tikėjimą maitina atradimas ir atminimas, kad Dievas visada ištikimas, vairuoja istoriją ir yra tvirtas pagrindas, ant kurio galima statyti savo gyvenimą. Marijos giesmė Dievui *Magnificat* – taip pat iškiliausias tos išganymo istorijos, to atminimo, sudabartinančio ir priešais akis pateikiančio Dievo veikimą, pavyzdys. Marija aukština Dievą už gailėstingus darbus konkrečiame jo tautos kelyje, už ištikimybę Sandoros pažadams, duotiems Abraomui ir jo palikuonims; visa tai yra gyvas niekada nenutrūkstamo dieviškojo artumo atminimas (plg. *Lk* 1, 46–55).

Izraeliui Išėjimas yra pagrindinis istorijos įvykis, kuriuo Dievas apreiškia savo galingą veikimą. Dievas išlaisvina izraeliečius iš Egipto vergijos, kad jie galėtų grįžti į Pažadėtąją žemę ir garbinti jį kaip vienatinį ir tikrąjį Viešpatį. Izraelis leidžiasi į kelionę ne tam, kad būtų tauta kaip visos kitos – turėtų nacionalinę nepriklausomybę, – bet kad tarnautų Dievui kultu ir gyvenimu, sukurtų Dievui vietą, kur žmogus būtų Jam klusnus, kur Dievas pasauliui būtų artimas ir garbinamas, ir, žinoma, kad Dievas būtų ne vien Izraeliui, bet ir liudijamas kitoms tautoms. Šį įvykį švęsti reiškia jį sudabartinti ir padaryti aktualų, nes Dievo veikimas nenutrūksta. Jis yra ištikimas savo išlaisvinimo planui ir įgyvendina jį toliau, kad žmogus pažintų savo Viešpatį ir atsilieptų į jo veikimą tikėjimu ir meile.

Tad Dievas apsireiškia ne tik pirmapradžiu Sukūrimo aktu, bet ir įžengdamas į mūsų istoriją, į nedidelės tautos istoriją, kuri kiekybiškai nebuvo nei didžiausia, nei stipriausia. Ir to istorijoje toliau vykstančio Dievo apsireiškimo viršūnė yra Jėzus Kristus – Dievas, *Logos*, kuriantysis Žodis, davęs pradžią pasauliui, tapęs žmogumi Jėzuje Kristuje ir parodęs tikrąjį Dievo veidą. Jėzumi išpildomi visi pažadai, jis yra Dievo santykio su žmonėmis viršūnė. Skaitydami šv. Luko pasakojimą apie du mokinius kelyje į Emausą, aiškiai regime, kad Kristaus asmuo apšviečia Senąjį Testamentą, visą išganymo istoriją ir aikštėn iškelia didį abu Testamentus sujungiantį planą, parodo kelią į jų vienovę. Juk Jėzus abiem sutrikusiems ir nusivylusiems bendrakeleiviams paaiškina, kad jis yra visų pažadų išpildymas: „Ir, pradėjęs nuo Mozės, primindamas visus pranašus, jis aiškino jiems, kas visuose Raštuose apie jį pasakyta“ (24, 27). Evangelistas perteikia tai, ką abu mokiniai,

suvokę, kad šis bendrakeleivis buvo Viešpats, sušuko: „Argi mūsų širdys nebuvo užsidegusios, kai jis kelyje mums kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę“ (eil. 32).

Katalikų Bažnyčios katekizme dieviškojo Apreiškimo etapai apibendrinami glaustai parodant jo raidą (plg. 54–64): Dievas nuo pradžių žmogų pašaukė į artimą bendrystę su savimi, ir net tada, kai žmogus dėl neklusnumo tos draugystės neteko, Dievas jo neapleido ir neatidavė mirties galiai, bet žmogui visada siūlė savo sandorą (plg. Romos mišiolas, IV Eucharistijos malda). Katekizme primenamas Dievo bendravimo su žmogumi kelias nuo sandoros su Nojumi po tvaro iki Abraomo pašaukimo iškeliauti iš savo šalies ir tapti gausybės tautų protėviu. Išėjimo įvykiu, sandoros sudarymu prie Sinajaus kalno ir Mozei duodamu Įstatymu Dievas ugdo Izraelį kaip savo tautą, kad būtų pripažįstamas vieninteliu gyvu bei tikru Dievu ir kad jam vienam būtų tarnaujama. Išgelbėjimo ir išganymo viltimi Dievas veda savo tautą per pranašus. Iš Izaijo sužinome apie „antrąjį išėjimą“, sugrįžimą iš Babilono nelaisvės į savo šalį, tautos atkūrimą; tačiau sykiu daug lieka išsklaidytų, ir taip prasideda tikėjimo visuotinumas. Galiausiai laukiama ne vien karaliaus – Dovydo, Dovydo sūnaus, – bet ir „Žmogaus Sūnaus“, visų tautų išganymo. Susitinkama su kultūromis, pirma su babiloniečiais ir sirais, paskui su graikų gausa. Taigi matome, kad Dievo kelias plėtėja, vis labiau atsiveria Kristaus, visatos Karaliaus, slėpiniui. Galiausiai Kristuje įgyvendinama Apreiškimo pilnatvė, gailestingasis Dievo planas: jis pats tampa vienu iš mūsų.

Priminiau Dievo veikimą žmogaus istorijoje norėdamas parodyti didingo meilės plano, liudijamo Senajame ir Naujajame Testamentuose, etapus: tai vienintelis išganymo planas visai žmonijai, Dievo galios žingsnis po žingsnio apreikštas ir įgyvendintas, Jam nuolat reaguojant į žmogaus atsakus ir vis surandant būdų, kaip sudaryti naują sandorą, kai žmogus nueina klystkeliais. Tai – esminis dalykas tikėjimo keliui. Dabar išgyvename liturginį advento laiką, rengiantį mus šventosioms Kalėdoms. Visi žinome, kad „adventas“ reiškia „atėjimą“, „artumą“, o senovėje šia sąvoka buvo žymimas karaliaus ar imperatoriaus atvykimas į tam tikrą provinciją. Mums, krikščionims, tas žodis pirmiausia rodo įtarsią ir sukrečiančią tikrovę: pats Dievas nužengė iš savo dangaus ir pasilenkė prie žmogaus, sudarė su juo sandorą ir įžengė į vienos tautos istoriją; jis yra karalius, nusileidęs į šią varganą provinciją – žemę, apdovanojęs mus savo apsilankymu, prisiėmęs mūsų kūną ir tapęs žmogumi, kaip mes. Adventas mus kviečia pakartoti šio artumo kelią ir nuolat primena, kad Dievas nepasitraukė iš pasaulio, kad jis nėra jame nesantis, nepalikto mūsų vienu, bet artinasi prie mūsų įvai-

riais būdais, kuriuos atpažinti turime išmokti. Mes irgi savo tikėjimu, viltimi ir meile esame pašaukti kasdien šį artumą atrasti ir liudyti dažnai paviršutiniškame bei išsiblaškiusiame pasaulyje ir leisti savo gyvenime suspindėti šviesai, apšvietusiai Betliejaus olą. Dėkoju.

Mergelė Marija – klusnaus tikėjimo paveikslas

2012 m. gruodžio 19 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Advento kelyje ypatinga vieta tenka Mergelėi Marijai: ji nepakartojamu būdu laukė Dievo pažadų išpildymo ir, visiškai pakludama dieviškajai valiai, tikėjimu bei savo kūnu priėmė Dievo Sūnų Jėzų. Šiandien norėčiau kartu su jumis glaustai apmąstyti Marijos tikėjimą.

„*Chaire kecharitome, ho Kyrios meta sou*“, „Džiaukis, malonėmis apdovanotoji! Viešpats su tavimi!“ (Lk 1, 28). Šiais žodžiais – perteikiamais evangelisto Luko – į Mariją kreipėsi arkangelas Gabriėlius. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad *chaire* yra normalus pasveikinimas, įprastas graikų pasaulyje, tačiau biblinės tradicijos kontekste šis žodis turi daug gilesnę reikšmę. Graikiškajame Senojo Testamento tekste ši sąvoka pavartota keturis kartus ir kiekvieną kartą ją skelbiamas džiaugsmas dėl Mesijo atėjimo (plg. Sof 3, 14; Jl 2, 21; Zch 9, 9; Rd 4, 21). Taigi angelo pasveikinimas Marijai – tai kvietimas džiaugtis, labai džiaugtis, skelbti liūdesio pabaigą – liūdesio, esamo pasaulyje dėl riboto gyvenimo, dėl kančios, mirties, pykčio, blogio tamsos ir, regis, temdančio dieviškojo gerumo šviesą. Šiuo pasveikinimu prasideda Evangelija, Geroji Naujiena.

Kodėl Marija raginama šitaip džiaugtis? Atsakymas randamas antroje pasveikinimo dalyje: „Viešpats su tavimi!“ Norėdami teisingai suprasti šios ištaros prasmę, vėl turime kreiptis į Senąjį Testamentą. Šiuos žodžius atrandame Sofonijo knygoje: „Krykštauk iš džiaugsmo, Ziono dukra <...> Izraelio karalius, Viešpats, yra tavyje <...> Viešpats, tavo Dievas, išgelbėjimą teikiantis galiūnas, yra tavyje“ (3, 14–17). Šiuose žodžiuose glūdi dvigubas pažadas Izraeliui, Ziono dukrai: Dievas ateis kaip išgelbėtojas ir apsigyvens savo tautoje, Ziono dukros iščiose. Angelo ir Marijos pokalbyje šis pažadas išsipildo. Marija sutapatinama su visa tauta, su kuria Dievas sudarė sandorą, ji tikrai yra įsameninta Ziono dukra; joje išsipildo Dievo galutinio atėjimo lūkestis, joje apsigyvena gyvasis Dievas.

Angelo pasveikinime Marija vadinama „malonėmis apdovanotą“; graikų kalboje žodis „malonė“, *charis*, turi tokią pat šaknį kaip ir žodis „džiaugsmas“. Šiuo posakiu dar geriau paaiškinama Marijos džiaugsmo versmė: džiaugsmas kyla iš malonės, vadinasi, iš bendrystės su Dievu, iš artimo ryšio su juo, dėl to, kad ji yra Šventosios Dvasios buveinė, visiškai ugdoma Dievo veikimo. Marija yra kūrinys, nepakartojamai atvėręs duris savo Kūrėjui, besąlygiškai atidavęs save į jo rankas. Ji visa gyvena santykiu su Viešpačiu, nusiteikimu suvokti Dievo ženklus jo tautos kelyje, yra įtraukta į tikėjimo ir Dievo pažadų išpildymo viltingo laukimo istoriją, sudarančią jos gyvenimo audinį. Ir, kupina tikėjimo klusnumo, ji savanoriškai paklūsta išgirstam žodžiui, dieviškajai valiai.

Evangelistas Lukas istoriją apie Mariją pasakoja subtiliai brėždamas paralelę su Abraomo istorija. Kaip ir didysis patriarchas bei tikinčiųjų tėvas, atsiliepęs į Dievo kvietimą palikti kraštą, kuriame gyvena, atsisakyti saugumo ir iškelti į nežinomą jam Dievo žadamą šalį, taip ir Marija visiškai pasitikėdama paklūsta Dievo pasiuntinio skelbiamam žodžiui ir per tai tampa visų tikinčiųjų motina.

Norėčiau pabrėžti dar vieną svarbų aspektą: sielos atvėrimas Dievui ir jo veikimui per tikėjimą apima ir miglotos nežinios elementą. Žmogaus santykis su Dievu nepanaikina atstumo tarp Kūrėjo ir kūrinio, nepašalina to, ką apaštalas Paulius pasakė apie Dievo išminties gilumą: „Kokie neištiriami jo sprendimai ir nesusekami jo keliai!“ (*Rom 11, 33*). Bet būtent tik tas, kuris kaip Marija yra visiškai atviras Dievui, geba priimti dieviškąją valią net ir tada, kai ji slėpinga, neretai neatitinka jo paties valios ir yra kalavijas, perveriantis sielą, kaip Marijai išpranašaus senasis Simeonas Jėzų vėliau paaugojant šventykloje (plg. *Lk 2, 35*). Nuo Abraomo tikėjimo kelio neatsiejamas ir džiaugsmas dėl dovanoto sūnaus Izaoko, ir tamsos akimirka, kai tenka kopti į Morijos kalną atlikti paradoksalų veiksmą: Dievas liepia jam paaugoti ką tik dovanotą sūnų. Ant kalno jį sulauko angelas: „Nekelk rankos prieš berniuką, nieko jam nedaryk! Dabar aš žinau, kad tu bijai Dievo, nes neatsisakei atiduoti man savo vienatinio sūnaus“ (*Pr 22, 12*). Abraomas visiškai pasitiki Dievu, ištikimu savo pažadams, net tada, kai jo žodis slėpingas ir sunku, kone neįmanoma jam paklusti. Tą pat patiria ir Marija: tikėjimu išgyvena angelo žinios džiaugsmą ir kartu žengia pro savo sūnaus nukryžiuojimo tamsybes, kad galėtų pasiekti prisikėlimo šviesą.

Ne kitaip yra kiekvieno iš mūsų tikėjimo kelyje: išgyvename ir šviesos akimirką, ir laikotarpių, kai Dievas atrodo toli, jo tyła slegia širdį, o jo valia neatitinka to, ko

trokštame patys. Tačiau juo labiau atsiveriame Dievui, priimame tikėjimo dovaną, dedame – kaip Abraomas ir Marija – viltis į jį, juo labiau jis savo artumu mums padeda kiekvieną gyvenimo situaciją pakelti ramiai ir būnant tikriems jo ištikimybe ir meile. Bet tai reiškia išžengti iš savęs ir savo planų, kad mūsų mąstymui ir veiklai vadovautų Dievo žodžio šviesa.

Norėčiau stabtelėti dar prie vieno aspekto, išnyrančio šv. Luko pasakojimuose apie Jėzaus vaikystę. Marija ir Juozapas atneša savo sūnų į Jeruzalę paaugoti ir pašvęsti Viešpačiui šventykloje, kaip reikalauja Mozės Įstatymas: „Kiekvienas pirmgimis berniukas bus pašvęstas Viešpačiui“ (*Lk 2, 22–24*). Šis Šventosios Šeimos veiksmas įgyja dar gilesnę prasmę, kai skaitomas turint priešais akis Evangelijos pasakojimą apie dvylikametį Jėzų: po tris dienas trukusio ieškojimo jie rado Jėzų šventykloje diskutuojantį su Rašto aiškintojais. Į rūpesčio kupinus Marijos ir Juozapo žodžius: „Vaikeli, kam mums taip padarei?! Štai tavo tėvas ir aš su sielvartu ieškome tavęs“, Jėzus slėpingai atsako: „Kam gi manęs ieškojote? Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose?“ (*Lk 2, 48–49*), t. y. savo Tėvo nuosavybėje, Tėvo namuose, kaip ir pridera Sūnui? Marija turi atnaujinti gilų tikėjimą, kurio kupina per apreiškimą ištare „taip“, turi pripažinti, kad tikrasis Jėzaus Tėvas svarbesnis, turi išmokti pagimdytą sūnų paleisti, kad šis galėtų vykdyti savo užduotį. Ir tas tikėjimo klusnumo ženklinamas Marijos „taip“ Dievo valiai kartoja visą jos gyvenimą iki pat sunkiausios akimirkos – kryžiaus akimirkos.

Turėdami visa tai prieš akis, galime paklausti: kaip Marija pajėgė gyvenimo kelionėje greta savo sūnaus išlaikyti tokį tvirtą tikėjimą, net tamsoje neprarasdama pasitikėjimo Dievo veikimu? Tai lemia Marijos principinė nuostata priimti visa, kad ir kas atsitiktų jos gyvenime. Per apreiškimą ji išsigąsta angelo žodžių – tai žmogaus baimė, jaučiama, kai jį palyti Dievo artumas, – tačiau tai ne tokia nuostata, kai žmogus bijo, kad Dievas jį ko nors paprašys. Marija apmąsto, svarsto, ką tas pasveikinimas galėtų reikšti (plg. *Lk 1, 29*). Evangelijoje tam apmąstymui išreikšti pavartotas žodis *dieologizeto* etimologiškai siejasi su žodžiu „dialogas“. Tai reiškia, kad Marija išitraukia į nuoširdų pokalbį su jai skelbiamu Dievo žodžiu. Ji svarsto jį ne paviršutiniškai, bet neskubėdama, leisdama jam įsiskverbti į jos protą ir širdį, kad ji galėtų suprasti, ko iš jos nori Viešpats, kad suvoktų apreiškimo prasmę. Dar vieną nuorodą apie vidinę Marijos nuostatą Dievo veikimo atžvilgiu vėlgi Luko evangelijoje aptinkame pasakojime apie Jėzaus gimimą, po piemenų pagarbinimo. Ten sakoma, kad Marija „dėmėjosi visus šiuos dalykus ir svarstė juos savo širdyje“ (*Lk 2, 19*). Pavartota graikiška sąvoka

symbolon: galėtume pasakyti, kad visa, kas jai nutiko, Marija širdyje „laikė kartu“, „sujungė į visumą“, kiekvieną pavienį elementą, žodį, faktą įtraukė į visumą, juos sugretino, išlaikė ir pažino, kad visa kyla iš Dievo valios. Marija nepasitenkina paviršutinišku to, kas nutinka jos gyvenime, supratimu, bet žvelgia į gelmę, leidžiasi būti užkalbinama įvykių, juos apmąsto, suvokia ir įgyja supratimą, kokį gali laiduoti tik tikėjimas. Būtent dėl didžiai nuolankaus ir klusnaus tikėjimo Marija priima ir tai, kas jai Dievo veikime nesuprantama, leisdama Dievui atverti jos protą ir širdį. „Laiminga įtikėjusi, jog išsipildys, kas Viešpaties jai pasakyta“ (Lk 1, 45), – sušunka jos giminaitė Elzbieta. Kaip tik dėl jos tikėjimo ją palaiminta vadins visos kartos.

Brangūs bičiuliai, Viešpaties Gimimo iškilmė, kurią švęsime po kelių dienų, kviečia mus gyventi tokiu pat nuolankiu ir klusniu tikėjimu. Viešpaties šlovė rodosi ne karaliaus triumfu bei galia, suspindi ne garsiam mieste, ištainginguose rūmuose, bet apsigyvena mergelės iščiose, apsireiškia kūdikio varganumu. Ir mūsų gyvenime Dievo visagalybė dažnai veikia tylia tiesos ir meilės galia. Tad tikėjimas mums sako, kad beginklė to Kūdikio galia galiausiai nugalės pasaulio galios gausmą. Dėkoju!

Apie Jėzaus pradėjimą Šventosios Dvasios veikimu

2013 m. sausio 2 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Viešpaties Gimimas vėl apšvietė tamsą, dažnai apgauliančią pasaulį ir mūsų širdį, ir atnešė viltį bei džiaugsmą. Iš kur ta šviesa? Iš Betliejaus olos, kur piemenys „rado Mariją, Juozapą ir kūdikį, paguldytą ēdžiose“ (Lk 2, 16). Šventosios Šeimos akivaizdoje kyla dar vienas klausimas: kaip tas mažas, silpnas kūdikis galėjo į pasaulį atnešti tokią radikalią, istorijos tėkmę pakeitusią naujybę? Galbūt tai susiję su kokia nors slėpininga kilmė, pranokstančia tą olą?

Tad vis iš naujo iškyla Jėzaus kilmės klausimas, to per teismo procesą klausia ir prokuratorius Poncijus Pilotas: „Iš kur tu?“ (Jn 19, 9). Bet kilmė juk visiškai aiški. Kai Jono evangelijoje Viešpats sako: „Aš duona, nužengusi iš dangaus“, žydai atsako murmėjimu: „Argi jis ne Jėzus, Juozapo sūnus?! Argi mes nepažįstame jo tėvo ir motinos? Kaip jis gali sakyti: 'Aš esu nužengęs iš dangaus?'“ (Jn 6, 41–42). O vėliau Jeruzalės gyven-

tojai tvirtai atmetė Jėzaus pretenziją į mesijus sakydami gerai žiną, „iš kur jis kilęs“, „o kai ateis Mesijas, niekas nežinos, iš kur jis“ (Jn 7, 27). Pats Jėzus parodo, koks klaidingas tas jų žinojimas, ir užsimena, iš kur jis atėjęs: „Ne pats nuo savęs atėjau, bet tiesakalbis yra tas, kuris mane atsiuntė, o jūs jo nepažįstate“ (Jn 7, 28). Jėzus, žinome, buvo kilęs iš Nazareto, gimęs Betliejuje, bet kas žinoma apie jo tikrąją kilmę?

Keturiuose evangelijose aiškiai atsakoma, iš kur Jėzus. Jo tikroji kilmė yra Tėvas, Dievas. Jis visiškai kyla iš Dievo, bet kitaip negu Dievo pranašai ar pasiuntiniai pirma jo. Tas kilmės iš Dievo, kurio niekas nepažįsta, slėpinys jau atskleidžiamas Kalėdų laiku skaitomuose Mato ir Luko evangelijų pasakojimuose apie Jėzaus vaikystę. Arkangelas Gabriėlius paskelbė: „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galybė pridengs tave savo šešėliu“ (Lk 1, 35). Tuos žodžius kartojame kaskart, kai recituojame Tikėjimo išpažinimą: „*Et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine* – Šventosios Dvasios veikimu priėmė kūną iš Mergelės Marijos ir tapo žmogumi“. Tardami šiuos žodžius priklaupiame, nes Dievą slėpusi uždanga praskleidžiama ir mus palyti nesuvokiamas ir nepasiekiamas jo slėpinys: Dievas tampa Emanueliu, „Dievu su mumis“. Klausydami sakralinės muzikos didžiųjų kompozitorių Mišių – pavyzdžiui, Mocarto *Vainikavimo Mišių*, – iškart pastebime, kaip jie prie šios ištaros stabteli, tartum visuotine muzikos kalba norėdami išreikšti tai, ko neįmanoma perteikti žodžiais, – didį įsikūnijančio, žmogumi tampančio Dievo slėpinį.

Atidžiai įsiklausydami į žodžius: „Šventosios Dvasios veikimu priėmė kūną iš Mergelės Marijos“, matome, kad jais nusakomi keturi veikėjai. Šventoji Dvasia ir Marija įvardijamos tiesiogiai, o „Jis“, t. y. Sūnus, priėmęs kūną Mergelės iščiose, numanomas. Tikėjimo išpažinime Jėzus apibūdinamas keliais vardais: „Viešpats, Kristus, Dievo vienatinis Sūnus, šviesa iš šviesos, tikras Dievas iš tikro Dievo, esantis vienos prigimties su Tėvu“ (Nikėjos-Konstantinopolio Tikėjimo simbolis). Taigi, matome, kad „Jis“ kreipia į kitą asmenį, į Tėvą. Tad pirminis šios ištaros veikėjas yra Tėvas, kuris kartu su Sūnumi ir Šventąja Dvasia yra vienatinis Dievas.

Šiuo teiginiu aptariama ne amžinoji Dievo būtis, bet veiksmas, kuriame dalyvauja trys dieviškieji Asmenys ir kuris įgyvendinamas *ex Maria Virgine*. Be Marijos Dievas nebūtų įžengęs į žmonijos istoriją ir nebūtų įvykę tai, kas mūsų Tikėjimo išpažinime yra svarbiausia: Dievas yra „Dievas su mumis“. Tad Marija neatskiriamai susijusi su mūsų tikėjimu į Dievą, kuris veikia, kuris įžengia į istoriją. Ji padaro Jam savo asmenį prieinamą, „sutinka“ tapti Dievo apsigyvenimo vieta.

Kartais pasauliui teiktino liudijimo akivaizdoje savo kelionėje bei tikėjimo gyvenime pajuntame savo skurdą, netinkamumą. Tačiau Dievas pasirinko būtent paprastą moterį didžiulės Romos imperijos atkampios provincijos nežinomame kaime. Visada, net didžiausiuose sunkumuose, kaip Marija, turime pasitikėti Dievu, atnaujinti tikėjimą jo buvimu bei veikimu mūsų istorijoje. Dievui nėra negalimų dalykų! Su juo mūsų gyvenimas visuomet remiasi į tvirtą pagrindą ir yra atviras tvirtos vilties ateičiai.

Tikėjimo išpažinime tardami: „Šventosios Dvasios veikimu priėmė kūną iš Mergelės Marijos“, sakome, kad Šventoji Dvasia kaip Aukščiausiojo galia slėpiningai pradėjo Mergelėje Marijoje Dievo Sūnų. Evangelistas Lukas perteikia arkangelo Gabrieliaus žodžius: „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galybė pridengs tave savo šešėliu“ (1, 35). Akivaizdžios dvi nuorodos: pirmoji susijusi su sukūrimo akimirka. Pradžios knygos pradžioje parašyta: „Vėjas iš Dievo dvelkė viršum vandenių“ (1, 2). Dvasia Kūrėja pašaukė egzistuoti visus daiktus ir žmogų. Tai, kas tos pačios dieviškosios Dvasios veikimu vyksta Marijoje, yra naujas kūrimas: Dievas, visą būtį iš nieko pašaukęs į egzistenciją, įsikūnijimu duoda žmonijai naują pradžią. Bažnyčios tėvai kartais vadina Kristų naujuoju Adomu, taip pabrėždami, kad naujoji kūrinija prasidėjo sulig Dievo Sūnaus prasidėjimu Mergelės Marijos iščiose. Tai verčia pamąstyti apie tai, jog ir tikėjimas mus taip galingai atnaujina, kad galima kalbėti apie antrąjį gimimą. Iš tiesų mūsų kaip krikščionių gyvenimas prasideda nuo krikšto: jo dėka atgimstame kaip Dievo vaikai ir esame įtraukiami į Jėzaus sūniškąjį santykį su Tėvu. Norėčiau pabrėžti, kad mes krikštą *priimame*, esame pakrikštijami – tai neveikiamoji rūšis, – nes niekas savo išgalėmis negali tapti Dievo sūnumi. Tai laisvai duodama dovana. Šv. Paulius primena šią krikščionių įsūnybę pagrindiniame Laiško romiečiams tekste šiais žodžiais: „Visi, vedami Dievo Dvasios, yra Dievo vaikai. Jūs gi esate gavę ne vergystės dvasią, kad ir vėl turėtumėte bijoti, bet gavote įvaikystės Dvasią, kurioje šaukiame: ‘Aba, Tėve!’ Ir pati Dvasia liudija mūsų dvasiai, kad esame Dievo vaikai“ (Rom 8, 14–16), o ne vergai. Tikrai atsiveriant, kaip Marija, Dievo veikimui, tik savo gyvenimą patikint Viešpačiui kaip draugui, kuriuo galima visiškai pasitikėti, viskas pasikeičia, mūsų gyvenimas įgyja naują prasmę ir naują veidą – mus mylinčio ir mūsų niekada neapleidžiančio Tėvo vaikų veidą.

Minėjome du elementus: pirmasis yra viršum vandenių dvelkianti Dvasia, Dvasia Kūrėja; antrasis elementas glūdi apreiškimo Marijai žodžiuose.

Angelas pasakė Marijai: „Aukščiausiojo galybė pridengs tave savo šešėliu.“ Čia užsimenama apie šventąjį

debesį. Išėjimo metu jis gaubdavo susitikimo palapinę, Sandoros skrynią, kurią izraiečiai nešė su savimi, ir rodydavo Dievo artumą (plg. Iš 40, 34–38). Taigi Marija yra nauja šventoji palapinė, nauja sandoros skrynia: į arkangelo žodžius atsakydama savuoju „taip“, ji suteikė Dievui buveinę apsigyventi pasaulyje; tas, kurio negali sutalpinti visata, apsigyveno Mergelės iščiose.

Dabar grįžkime prie klausimo, nuo kurio pradėjome, prie Jėzaus kilmės klausimo, sutraukto į Piloto klausimą: „Iš kur tu?“ Jėzaus tikroji kilmė paaiškėja pačioje evangelijų pradžioje: jis yra viengimis Tėvo Sūnus, kyla iš Dievo. Prieš mūsų akis – didis ir sukrečiantis slėpinys, švenčiamas Kalėdų laiku. Dievo Sūnus Šventosios Dvasios veikimu priėmė kūną Mergelės Marijos iščiose. Ši žinia skamba vis iš naujo atnešdama į mūsų širdis džiaugsmą ir viltį, nes kaskart teikia tikrumą, jog net ir tada, kai sunkumų bei blogio akivaizdoje dažnai jaučiamės silpni, vargani ir bejėgiai, Dievo galia visada veikia ir daro įstabius darbus būtent per patį silpnumą. Mūsų jėga yra jo malonė (plg. 2 Kor 12, 9–10). Dėkoju.

Apie Žodžio tapimą kūnu

2013 m. sausio 9 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiuo Kalėdų laiku dar kartą stabtelėkime prie Dievo, nužengusio iš dangaus priimti mūsų kūno, didžiojo slėpinio. Dievas įsikūnijo, tapo tokiu žmogumi kaip mes ir taip atvėrė kelią į dangų, į visišką bendrystę su savimi.

Šiomis dienomis bažnyčiose dažnai skambėjo žodžiai „Dievo įsikūnijimas“, kuriais nusakoma per Kalėdas švenčiama tikrovė: Dievo Sūnus, kaip recituojame Tikėjimo išpažinime, tapo žmogumi. Ką reiškia šie krikščionių tikėjimui esminiai žodžiai? Žodis „įsikūnijimas“ kilęs iš lotyniškojo *incarnatio*. Šventasis Ignatas Antiochietis I a. pabaigoje ir pirmiausia šventasis Ireniejus tą sąvoką vartojo apmąstydami šv. Jono evangelijos prologą, ypač pasakymą: „Žodis tapo kūnu“ (Jn 1, 14). Remiantis hebrajiškąja vartosena, žodis „kūnas“ čia žymi visą žmogų, bet ypač jo trapumą ir laikiškumą, varganumą ir kontingentiškumą. Taip pasakoma, kad išganymas, atneštas Dievo, kuris tapo kūnu Jėzujė Kristuje, palyti visą žmogaus konkrečią tikrovę ir visas jo gyvenimo situacijas. Dievas prisirišęs žmogiškąjį būvį, kad išlaisvintų žmogų iš visko, kas skiria jį nuo Dievo, kad vienatiniame Sūnuje įgalintų mus kreiptis į jį „Aba, Tėve“ ir tikrai būti Dievo vaikais. Šventasis Ireniejus

patvirtina: „Žodis dėl to tapo žmogumi, o Dievo Sūnus – žmogaus Sūnumi, kad ir žmogus, bendrystėje su Žodžiu gavęs dieviškąją išūnybę, taptų Dievo vaiku“ (*Adversus haereses*, 3, 19, 1: PG 7, 939; plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 460).

„Žodis tapo kūnu“ yra tiesa, prie kurios taip pripratome, kad beveik nebejauciame šiais žodžiais išreiškiamo įvykio didybės. Šiuo Kalėdų laiku, kai tas pasakymas dažnai aidi liturgijoje, iš tiesų daugiau dėmesio skiriame išoriniams aspektams, šventės „spalvoms“ negu švenčiamos didžios krikščioniškosios naujybės šerdžiai – visiškai neįsivaizduojamam dalykui, kurį Dievas padarė ir kuris mums prieinamas tik tikėjimu. *Logos*, kuris yra pas Dievą, yra *Logos*, kuris yra Dievas, pasaulio Kūrėjas (plg. *Jn* 1, 1), per kurį visa atsirado (plg. *Jn* 1, 3), kuris savo šviesa lydėjo ir lydi žmones istorijoje (plg. *Jn* 1, 4–5; 1, 9), kuris tapo vienu tarp daugelio, apsigyveno tarp mūsų, tapo vienu iš mūsų (plg. 1, 14). Vatikano II Susirinkimas sako: „Žmogaus rankomis jis [Dievo Sūnus] darbavosi, žmogaus protu galvojo, žmogaus valia veikė, žmogaus širdimi mylėjo“ (Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 22). Šio slėpinio akivaizdoje svarbu vėl išmokti stebėtis, būti priblokštam šio įvykio didybės: Dievas, tikras Dievas, visko Kūrėjas, kaip žmogus vaikščiojo mūsų keliais, įžengė į žmogaus laiką, kad mus padarytų savo gyvenimo dalininkais (plg. 1 *Jn* 1, 1–4). Ir tai jis padarė ne pasaulį savo galia pavergiančio suvereno spindesiu, bet kūdikio varganumu.

Norėčiau pabrėžti dar vieną dalyką. Per Kalėdas su artimiausiais žmonėmis keičiamasi dovanomis. Kartais tai daroma iš įpročio, bet paprastai taip išreiškiamas palankumas, tai yra meilės ir pagarbos ženklas. Kalėdų nakties Mišių atnašų maldoje Bažnyčia irgi meldžia: „Šiandienės šventės atnašas, o Dieve, maloniai priimk ir Mišių aukos dalyvius padaryk panašius į savo vienatinį Sūnų, kuriame mūsų žmogystė yra suvienyta su dievyte.“ Dovanojimo mintis yra ir Kalėdų liturgijos centre ir primena mums pirmutinę Kalėdų dovaną: tą šventąją naktį įsikūnydamas jis panorė dovanoti save žmonėms, dovanojo save mums; Dievas dovanojo savo vienatinį Sūnų mums, jis prisiėmė mūsų žmogystę, kad dovanotų mums savo dievybę. Tai didžiulė dovana. Ir kai mes dovanojame, svarbu ne tai, ar brangi dovana, svarbu yra dovanoti bent truputį savęs. Savo širdį ir pastangas dovanoti save kartais mėginame pakeisti pinigais, materialiais daiktais. Įsikūnijimo slėpinys liudija, kad Dievas taip nesielgia: jis dovanojo mums ne kokį nors daiktą, bet patį save savo vienatiniame Sūnuje. Būtent tai turėtų būti pavyzdys mūsų dovanojimui, kad mūsų santykiai, ypač svarbiausi, remtųsi neužtarnaujama meile.

Norėčiau pasiūlyti jums ir trečią mintį: įsikūnijimo, Dievo tapimo žmogumi, įvykis rodo negirdėtą dieviškosios meilės realizmą. Dievo veikimas neapsiriboja žodžiais, galime sakyti, kad jis nesitenkina kalbėjimu, bet panyra į mūsų istoriją prisiimdamas žmogaus gyvenimo vargus ir sunkumus. Dievo Sūnus tikrai tapo žmogumi, gimė iš Mergelės Marijos apibrėžtu laiku ir apibrėžtoje vietoje, Betliejuje, valdant imperatoriui Augustui, Kvirinui valdant Siriją (plg. *Lk* 2, 1–2); užaugo šeimoje, turėjo draugų, subūrė mokinių grupę, mokė apaštalus tęsti savo misiją, užbaigė savo žemiškąjį gyvenimą ant kryžiaus. Toks Dievo veikimo būdas yra galinga paskata pasvarstyti apie mūsų tikėjimo realumą – tikėjimo, kuris neapsiriboja jausmais, emocijomis, bet turi įžengti į mūsų konkrečią egzistenciją, nuosekliai palytėti mūsų kasdienį gyvenimą ir teikti jam praktines gaires. Dievas nepasitenkino žodžiais, bet mums parodė, kaip gyventi, dalydamasis visa mūsų egzistencija, išskyrus nuodėmę. Į klausimą: „Ką daryti, kad gyventume pagal Dievo valią?“ popiežiaus Pijaus X katekizme, iš kurio kai kurie iš mūsų jaunystėje mokėsi, su jam būdingu glaustumu atsakyta: „Norėdami gyventi pagal Dievo valią, turime tikėti Jo apreikštas tiesas ir laikytis Jo įsakymų, padedami malonės, gaunamos per sakramentus ir malda.“ Tikėjimas yra esminis aspektas, susijęs ne tik su dvasia ir širdimi, bet ir su visu mūsų gyvenimu.

Paskutinė mintis. Jonas sako, kad Žodis, *Logos*, nuo pradžių buvo pas Dievą ir kad visa, kas yra, atsirado per Žodį, ir niekas neatsirado be Jo (plg. *Jn* 1, 1–3). Evangelistas čia aiškiai daro užuominą į pasakojimą apie sukūrimą Pradžios knygos pirmame skyriuje, perskaitydamas jį Kristaus šviesoje. Tai – pamatinis Biblijos krikščioniškojo skaitymo kriterijus: Senasis ir Naujasis Testamentas visada skaitytini kartu, ir, remiantis Naujuoju Testamentu, atsiskleidžia gilesnė Senojo prasmė. Tas pats Žodis, pradžioje buvęs pas Tėvą ir pats esantis Dievas, per kurį ir kuriam sukurti visi daiktai (plg. *Kol* 1, 16–17), tapo žmogumi: amžinasis ir begalinis Dievas paniro į ribotą žmogystę, savo kūrinį, kad parvestų pas save žmogų ir visą kūriniją. Katalikų Bažnyčios katekizme rašoma: „Pirmosios kūrinijos prasmė ir viršūnė yra naujoji kūrinija Kristuje, ir jos spindesys pranoksta pirmosios spindesį“ (349). Bažnyčios tėvai lygino Jėzų su Adomu, net vadino jį „antruoju Adomu“, galutiniu Adomu, tobulu Dievo paveikslu. Su Dievo Sūnaus įsikūnijimu atsirado nauja kūrinija, visapusiškai atsakanti į klausimą, kas yra žmogus. Tik Jėzuje atsiskleidė žmogui skirtas Dievo planas: Jėzus yra tobulas žmogus, kokio norėjo Dievas. Vatikano II Susirinkimas tai pabrėžtinai patvirtina: „Iš tiesų žmogaus slėpinys tikrai nepaaiškėja niekur kitur, tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje. <...> Kristus, naujasis

Adomas, pačiam žmogui pilnatviškai parodo, kas yra žmogus, ir atskleidžia jo pašaukimo kilnumą“ (Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 22; taip pat plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 359). Tame kūdikiyje, Dievo Sūnuje, kontempliuojamame per Kalėdas, galime atpažinti tikrąjį ne tik Dievo, bet ir žmogaus veidą; ir tik atsiverdami Jo malonės veikimui ir kasdien mėginami Juo sekti įgyvendiname Dievo mums, kiekvienam iš mūsų, skirtą planą.

Brangūs bičiuliai, šiuo laikotarpiu apmąstykite didingą ir įstabiai turtingą įsikūnijimo slėpinį, leisdami Viešpačiui mus apšviesti ir daryti vis panašesnius į savo Sūnaus, tapusio žmogumi dėl mūsų, paveikslą. Dėkoju.

Jėzus Kristus – „viso apreiškimo tarpininkas ir drauge pilnatvė“

2013 m. sausio 16 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Dogminėje konstitucijoje apie Dievo Apreiškimą *Dei Verbum* Vatikano II Susirinkimas pareiškia, kad visa Dievo Apreiškimo mums gelmė suspindi Kristuje, kuris yra „viso apreiškimo tarpininkas ir drauge pilnatvė“ (2). Senajame Testamente pasakojama, kad Dievas, nepaisydamas pirmosios nuodėmės, nepaisydamas žmogaus, panorusio pasigviešti Kūrėjui priklausančią vietą, puikybės, iš naujo atveria savo draugystės galimybę, pirmiausia per sandorą su Adomu ir nedidelę Izraelio tautą, kurią jis išsirinko ne pagal žemiškosios galios kriterijus, bet tiesiog iš meilės. Tas pasirinkimas, liekantis slėpiniu, atskleidžia Dievo stilių, kuris kai kuriuos pašaukia ne tam, kad atstumtų kitus, bet kad pašauktieji būtų pas jį vedantis tiltas: išrinkimas visada yra dėl kitų. Izraelio istorijoje galime išžvelgti ilgo kelio etapus, per kuriuos Dievas leido save pažinti, apsireiškė, žodžiais ir darbais įžengė į istoriją. To siekdamas jis siuntė tarpininkus – Mozę, pranašus, teisėjus, kurie perteikdavo tautai jo valią, primindavo būtinybę būti ištikimiems sandorai ir neleisdavo nuslopti dieviškųjų pažadų pilnatviško ir galutinio išpildymo lūkesčiui.

Būtent tų pažadų išpildymą kontempliavome šv. Kalėdų laiku – Dievo apreiškimo viršūnė, pilnatvė. Jėzuje iš Nazareto Dievas tikrai aplankė savo tautą, žmoniją jos lūkesčius pranokstančiu būdu: atsiuntė savo vieningą Sūnų; Dievas pats tapo žmogumi. Jėzus nepasako mums ko nors apie Dievą, nekalba tiesiog apie Tėvą,

bet yra Dievo Apreiškimas, nes yra Dievas ir mums apreiškia Dievo veidą. Savo evangelijos prologe šventasis Jonas rašo: „Dievo niekas niekada nėra matęs, tik tai viengimis Sūnus – Dievas, Tėvo prieglobstyje esantis, mums jį atskleidė“ (*Jn* 1, 18).

Prie to „Dievo veido atskleidimo“ norėčiau stabtelėti. Čia šventasis Jonas savo evangelijoje mums primena reikšmingą įvykį. Artėjant kančiai, Jėzus drąsina mokinius ragindamas nebijoti ir tikėti, paskui pradeda su jais kalbėti apie Dievą Tėvą (plg. *Jn* 14, 2–9). Kažkuriuo metu apaštalas Pilypas paprašo Jėzaus: „Viešpatie, parodyk Tėvą, ir bus mums gana“ (*Jn* 14, 8). Pilypas labai praktiškas ir konkretus, pasako tai, ką norėtume pasakyti ir mes: „Norime pamatyti, parodyk mums Tėvą.“ Jis nori pamatyti Tėvą, pamatyti jo veidą. Jėzaus atsakas skirtas ne tik Pilypui, bet ir mums ir įvesdina į pačią kristologinio tikėjimo šerdį; Viešpats pareiškia: „Kas yra matęs mane, yra matęs Tėvą!“ (*Jn* 14, 9). Į šią ištarą sutraukta visa Naujojo Testamento naujybė, pasirodžiusi Betliejaus oloje: galima matyti Dievą, Dievas parodė savo veidą, jis regimas Jėzuje Kristuje.

„Dievo veido ieškojimo“ tema, troškimas išvysti jo veidą, pamatyti Dievą tokį, koks jis yra, galingai juntamas visame Senajame Testamente: hebrajiškas žodis *pānīm*, reiškiantis veidą, aptinkamas mažiausiai keturis šimtus kartų, o iš jų šimtą kartų yra susijęs su Dievu: šimtą kartų norima pamatyti jo veidą. Ir vis dėlto žydų religija griežtai draudė atvaizdus, nes jais neįmanoma perteikti Dievo, o taip, priešingai, elgdavosi kaimyninės tautos garbindamos stabus; vadinasi, šiuo atvaizdų draudimu Senajame Testamente norėta visiškai atsakyti kulto ir pamaldumo bet kokio „vaizduojamumo“. Ką gi pamaldžiam izraeliečiui reišė ieškoti Dievo veido žinant, kad neįmanoma turėti jokio atvaizdo? Klausimas svarbus: viena vertus, norima pasakyti, jog Dievo negalima susiaurinti ligi objekto, į rankas paimamo atvaizdo ir negalima jo kuo nors pakeisti; antra vertus, teigiama, kad Dievas turi veidą, t. y. yra „Tu“, su kuriuo galima užmegzti ryšį ir kuris nėra įkalintas savo danguje ir tik iš viršaus stebi žmones. Dievas tikrai pranoksta visus daiktus, tačiau jis kreipiasi į mus, mūsų klausosi, mūsų trokšta, kalba, sudaro sandorą, geba mylėti. Išganymo istorija yra vis labiau žmogui apsireiškiančio, vis labiau savo veidą apreiškiančio Dievo santykio su žmonija istorija.

Metų pradžioje, sausio 1-ąją, liturgijoje girdėjome labai gražią tautos laiminimo maldą: „Viešpats telaimina ir tesaugo tave! Teleidžia Viešpats šviesti tau savo veidą ir tebūna tau maloningas! Tapažvelgia Viešpats į tave maloniai ir tesuteikia ramybę!“ (*Sk* 6, 24–26). Dieviškojo veido spindesys yra gyvybės šaltinis, tai, kas leidžia

regėti tikrovę; jo veido šviesa – tai gyvenimo vadovas. Senojo Testamento asmenybė, ypač susijusi su „Dievo veidu“, yra Mozė; jį Dievas pasirinko norėdamas išlaisvinti tautą iš Egipto vergijos, jam patikėjo sandoros Įstatymą ir nuvedė jį į Pažadėtąją žemę. Išėjimo knygos 33-iajame skyriuje sakoma, kad Mozę su Dievu siejo artimas ir pasitikėjimo kupinas ryšys: „Viešpats kalbėdavo su Moze veidas į veidą, kaip žmogus kalba su savo bičiuliu“ (11 eil.). Dėl tokio pasitikėjimo Mozė paprašo Dievo: „Prašyčiau parodyti man savo šlovę.“ Dievas aiškiai atsako: „Aš padarysiu, kad praeis prieš tave visas mano gerumas ir išstariu prieš tave savo vardą <...>. Bet <...> mano veido negali pamatyti ir likti gyvas. <...> Štai arti manęs yra vieta. <...> Tu pamatysi mano nugarą. Bet mano veido niekas negali matyti“ (18–23 eil.). Viena vertus, kalbamasi veidas į veidą, bet, kita vertus, šiame gyvenime neįmanoma išvysti Dievo veido, kuris lieka paslėptas; regėjimas ribotas. Bažnyčios tėvai aiškino, kad žodžiais: „Tu pamatysi mano nugarą“ norima pasakyti: tu gali tik sekti paskui Kristų ir, matydamas jo nugarą, matysi Dievo slėpinį; paskui Dievą galima sekti tik matant nugarą.

Iš pagrindų viskas atsinaujina su įsikūnijimu. Ieškant Dievo veido, įvyksta netikėtas posūkis, nes dabar galima regėti tą veidą, Jėzaus, Dievo Sūnaus, tapusio žmogumi, veidą. Jėzumi atbaigiamas su Abraomo pašaukimu prasidėjęs Dievo Apreiškimo kelias. Jis to Apreiškimo pilnatvė, nes yra Dievo Sūnus, „viso apreiškimo tarpininkas ir drauge pilnatvė“ (Dogminė konstitucija *Dei Verbum*, 2), jame sutampa Apreiškimo turinys ir apreiškėjas. Jėzus mums parodo Dievo veidą ir atskleidžia Dievo vardą. Kunigiškojoje maldoje per Paskutinę vakarienę jis taria Tėvui: „Aš apreiškiau tavo vardą žmonėms <...> Aš pagarsinau tavo vardą“ (*Jn 17, 6, 26*). Ištara „Dievo vardas“ Dievas pažymimas kaip tas, kuris yra tarp žmonių. Degančiame krūme Mozei Dievas apreiškė savo vardą, t. y. padarė save pašaukiamą, davė konkretų ženklą, kad „yra čia“ tarp žmonių. Visa tai Jėzumi pilnatviškai atbaigiama: jis pradeda naują Dievo buvimo istorijoje būdą, nes tie, kurie jį regi, regi Tėvą, kaip jis pasakė Pilypui (plg. *Jn 14, 9*). Krikščionybė, pasak šv. Bernardo, yra „Dievo žodžio religija“, tačiau ne „parašyto ir nebylaus žodžio, bet įsikūnijusio ir gyvo Žodžio“ (*Hom. super missus est*, IV, 11: *PL 183, 86B*). Patristikos ir viduramžių tradicijoje tai tikrovei išreikšti vartota ypatinga formulė: sakytą, kad Jėzus yra *Verbum abbreviatum* (plg. *Rom 9, 28*, remiantis *Iz 10, 22*), sutrumpintas Žodis, Tėvo, viską mums pasakiusio Jėzuje, glaustas, sutrumpintas ir esminis žodis. Jėzuje pasakytas visas žodis.

Jėzus taip pat yra pilnatviškas tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus. Senajame Testamente yra visa greta

asmenybių, atliekančių tą funkciją, pirmiausia Mozė, išlaisvintojas, vadovas, sandoros „tarpininkas“, tokiu jis laikomas ir Naujajame Testamente (plg. *Gal 3, 19; Apd 7, 35; Jn 1, 17*). Jėzus, tikras Dievas ir tikras žmogus, nėra tiesiog tik vienas Dievo ir žmogaus tarpininkas iš daugelio, jis yra naujosios ir amžinosios sandoros „tarpininkas“ (plg. *Žyd 8, 6; 9, 15; 12, 24*), nes „vienas yra Dievas, – sako Paulius, – ir vienas Dievo ir žmonių Tarpininkas – žmogus Jėzus Kristus“ (*1 Tim 2, 5*; plg. *Gal 3, 19–20*). Jame išvystame ir sutinkame Tėvą, jame galime šauktis Dievo vardu: „Aba, Tėve“, jame mums dovanotas išganymas.

Troškimas tikrai pažinti Dievą, t. y. išvysti Dievo veidą, būdingas kiekvienam žmogui, net ateistams. Galbūt nesąmoningai trokštame tiesiog išvysti, kas jis yra, koks jis, kas jis yra mums. Tačiau tas troškimas išsipildo sekant paskui Kristų, matant nugarą ir pagaliau išvystant Dievą kaip draugą, jo veidą Kristaus veide. Svarbu sekti Kristų ne tik tada, kai sunku ir surandame laiko tarp kasdienių užsiėmimų, svarbu sekti visu savo gyvenimu. Visas mūsų gyvenimas turi būti nukreiptas į susitikimą su Kristumi, į meilę jam. Ir šioje meilėje pagrindinę vietą turėtų užimti meilė artimui, ta meilė, kuri Nukryžiuotojo šviesoje leidžia mums atpažinti Kristaus veidą vargdieniuose, silpnuosiuose, kenčiančiuose. Tikrąjį Kristaus veidą galima pažinti tik klausantis jo žodžio, kalbantis viduje, įžengiant į tą žodį kaip į tikrą susitikimą ir, žinoma, dalyvaujant Eucharistijos slėpinyje. Luko evangelijoje yra reikšmingas pasakojimas apie mokinius iš Emauso, atpažįstančius Jėzų, kai jis laužo duoną; tačiau tam juos parengė kelionė kartu su juo, kvietimas pasilikti kartu su jais vakarienės, pokalbis, uždegęs jų širdis. Ir tada pagaliau jie išvysta Jėzų. Mums Eucharistija irgi yra didžioji mokykla, kurioje išmokstame matyti Dievo veidą, kurioje užsimezga artimas ryšys su juo, sykiu išmokstant atgręžti savo žvilgsnį į galutinę istorijos valandą, kai jis mus pripildys savo Veido šviesos. Žemėje keliaujame į pilnatvę, džiugiai laukdami Dievo Karalystės tikro išsipildymo. Dėkoju.

IRKIS Į GILUMĄ!

5 eilinis sekmadienis (C)

Iz 6, 1–2a. 3–8; 1 Kor 15, 1–11; Lk 5, 1–11

Evangelijoje pasakojama, kaip žmonės, norėdami išgirsti Dievo žodį, būriuojasi aplink Jėzų, stovintį ant ežero kranto toje vietoje, kur žvejai plauna savo tinklus. Jis įlipa į vieną iš dviejų ten buvusių valčių, kuri pasirodo esanti Petro. Jėzus paprašo jo truputį atsistumti nuo kranto, atsiriboti nuo minios. Bet ne per toli, tiek, kad galėtų būti su ja, ją mokyti. Čia ima ryškėti Jėzaus mokinių pašaukimas būti su Jėzumi, būti su žmonėmis, bet taip pat ir irtis į gilumą, veržtis į kitoki, artimesnį susitikimą su Jėzumi.

Žvejams visą praėjusią naktį nesisekė. Atrodytų, beprasmiška vėl leistis žūklėn dabar, rytą. Bet Petru Jėzus tapo toks svarbus ir toks lemiamas, kad jis išdrįsta jam pasakyti: „Dėl tavo žodžio užmesiu tinklus“ (Lk 5, 5). Jėzaus žodis tapo tikresnis nei tai, kas pasirodo apčiuopiamai tikra ir realu. Tas rytas Galilėjoje tampa paveikslu naujo Evangelijos ryto po nusivylimų nakties, kuo nuolat baigiasi mūsų gera valia ir pradėti darbai. Kai vėliau Petras ir jo bendrai sugrįžo į krantą pilnomis valtimis, Petru šis žygis buvo tapęs vidine kelione, kurios kryptį Lukas nusako dviem žodžiais. Evangelistas mums pasakoja, kad prieš stebuklingą žūklę Petras buvo pavadinęs Viešpatį *Epistata* – Mokytoju (plg. Lk 5, 5), tačiau grįžęs jis parpuola ant kelių prieš Jėzų ir pavadina jį *Kyrie* – Viešpačiu (plg. Lk 5, 8); kitaip sakant, Dievu. Petras nuėjo kelią, vedantį nuo Mokytojo prie Viešpaties, prie Dievo Sūnaus.

Išties, kai Petras grįžta su gausiu laimikiu, nutinka kažkas visai netikėta. Jis dėl gero sandėrio nepuola Jėzui, kaip norėtusi manyti, ant kaklo, bet puola po kojomis ir sako: „Pasitrauk nuo manęs, Viešpatie, nes aš – nusidėjėlis!“ (Lk 5, 8). Parpuolimas po kojų ir žodis „Viešpats“ nurodo Dievo pajautą. Kur pajuntamas Dievas, ten žmogus pamato savo nuodėmingumą, ir tik tai pamatydamas bei pripažindamas, jis iš tiesų atpažįsta save. Tik žinodamas, jog yra nusidėjėlis, žmogus suvokia ir tą kvietimą: „Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (Mk 1, 15). Kristus, pasaulio šviesa, mus apšviečia, parodo tikrąją tiesą, parodo mūsų tamsiąsias puses. Štai kodėl šventieji, vis labiau žengdami tobulėjimo keliu,

suprato savo nuodėmingumą ir save vadindavo didžiausiais nusidėjėliais. Ir tai buvo ne neurotinės, bet pilnos džiaugsmo ir ramybės asmenybės.

Be atsivertimo nepriartėsi prie Jėzaus ir Evangelijos, o nepriartėjęs prie Jėzaus net ir nesuprasi, kad jis turi ir dieviškąją prigimtį. Tas supratimas ir toliau liks teorinis. Nuodėmės pajauta susijusi su Dievo pajauta, nes kyla iš sąmoningo žmogaus ryšio su Dievu kaip jo Kūrėju ir Viešpačiu. Dievo patirties išblėsimas šiandien atskleidžia nuodėmės patirties sunykimą ir, atvirkščiai, – nuodėmingumo nesuvokimas atitolina žmogų nuo Dievo. Žinoma, neturėtume pulti į klaidingą baimę, į siaubą, tačiau tikroji išmintis, tikrasis supratimas prasideda derama Viešpaties baime. Mes turime vėl jos išmokti, kad išmoktume tikrosios meilės ir suvoktume, ką reiškia tai, jog galime jį mylėti, ir jis myli mus.

Nuodėmė atitolintų žmogų nuo Dievo, bet Jėzuj Dievas tapo artimas nuodėmingam žmogui. Todėl Dievas dabar pasitelkia į pagalbą nuodėmingą žmogų, kad įgyvendintų savo troškimą: kviesti žmoniją į išganyimą. Reikia darbininkų. Ir Jėzus kviečia silpnus žmones, suvokiančius ne tik savo ribotumą, bet ir savo nuodėmingumą. Po šios vidinės piligrimystės Petras jau yra pajėgus išgirsti šį kvietimą: „Nebijok! Nuo šiol jau žmonės žvejosi“ (Lk 5, 10).

Kai kalbame apie žmones, būti „sužvejotam“ nėra gėda ar nelaimė, bet reiškia būti išgelbėtam. Pamaštykime apie žmones, sudužus laivui, šaltą naktį esančius atviroje ir audringoje jūroje. Išvysti tinklą ar numestą gelbėjimo ratą jiems reiškia ne pažeminimą, bet, priešingai, – didžiausio jų troškimo išsipildymą. Kaip žinome, Bažnyčioje niekas nėra tik žvejys ar tik žuvis. Tam tikru atžvilgiu visi esame kartu ir viena, ir kita. Kristus vienintelis yra tik žvejys. Prieš tapdamas išties žmonių žveju, Petras pats buvo ne kartą sužvejotas. Net tiesiogine šio žodžio prasme: kai eidamas vandeniui išsigando ir vos nenuskendo (plg. Mt 14, 28–32); ir ypač tada, kai tris kartus išsigynė Viešpaties (plg. Lk 22, 54–62). Simonas Petras pats patyrė, ką reiškia būti „paklydusia avela“, kad taptų geru ganytoju; turėjo būti ištrauktas iš nuopuolio gelmių, kad suprastų, ką reiškia būti žmonių žveju. Nors ir skirtingai, tačiau visi pakrikštytieji esame vienu metu ir sužvejoti, ir žvejai.

ATKAKLI KOVA

I gavėnios sekmadienis (C)

Ist 26, 4–10; Rom 10, 8–13; Lk 4, 1–13

Bažnyčios liturgija įžengė į gavėnios metą – pasirengimą Kristaus prisikėlimo šventei. Gavėnia taip pat primena keturiasdešimt mūsų Viešpaties pasninkavimo dykumoje dienų prieš pradėdant viešąją misiją. Kaip Mozė prieš priimdamas Įstatymo plokštes (plg. *Iš 34, 28*) ir Elisas prieš susitikdamas su Viešpačiu ant Horebo kalno (plg. *1 Kar 19, 8*), taip ir Jėzus malda bei pasninku ruošėsi misijai, kurios pradžia buvo sunkios grumtynės su gundytoju. Tai pirmas kartas, kai velnias įsiterpia į Jėzaus gyvenimą, ir daro tai atvirai. Jis bando mūsų Viešpatį, galbūt nori iširti, ar jau atėjo Mesijo valanda. Jėzus jam tai leido, norėdamas duoti mums nuolankumo pavyzdį ir pamokyti mus įveikti pagundas, kurias patirsime per visą savo gyvenimą. „Kadangi Viešpats visa darė, kad mus pamokytų, – sako šv. Jonas Auksaburnis († 407), – jis panorėjo, kad būtų nuvestas į dykumą ir čia įsiveltų į kovą su demonu, turėdamas tikslą, kad pakrikštytieji, jei po krikšto patiria didesnių gundymų, dėl to nesutriktų, tarsi to nereikėjo tikėtis.“

Jei neatsižvelgsime į tai, jog kartais turime patirti pagundų, atversime vartus dideliame priešui – nusiminimui ir liūdesiui. Kaip moko Bažnyčios tėvai, verta sutikti patyrusį dvasios tėvą, kuris gerai pažįsta tokius vidinius reiškinius. Dvasios tėvas išmokys tą, kuris juo pasitiki, atskirti blogį ir gėrį, jam parodys, kaip kovojama su blogiu, paaiškina, kaip pasipriešinti gundymams ir kad šioje kovoje žmogus ne silpsta, bet, priešingai, auga ir stiprėja. Dėka tokios brandos tampama Dievo žmogumi. Nėra šventumo be atsižadėjimo ir dvasinės kovos (plg. *2 Tim 4, 6–8*). Šv. Antanas Abatas († 356) laikė gundymą būtina dvasinio brendimo dalimi. Jam priskiriamas žinomas posakis: „Kas nėra išbandomas, tas nebus išganytas.“ Dvasinė pažanga apima askezę ir apsimarinimą, kurie pamažu veda į ramybės ir palaiminimų džiaugsmo kupiną gyvenimą. „Kas kopija aukštyn, – sako šv. Grigalius Nysietis († 395), – tam kiekvienas žingsnis yra pradžia – niekada nesibaigiančios pradžios pradžia. Kas kopija aukštyn, niekada nesiliauja trokšti to, ką jau yra pažinęs.“

Vatikano II Susirinkimas primena: „Visa žmonijos istorija persmelkta žūtbutinės kovos su tamsos galybėmis, prasidėjusios pasaulio pradžioje ir truksiančios, kaip sako Viešpats (plg. *Mt 24, 13; 13, 24–30. 36–43*), iki paskutinės dienos. Pasiūstas į šias grumtynes žmogus turi nuolat kovoti, norėdamas laikytis gėrio, ir tik su dideliu vargu, Dievo malonės padedamas, įstengia išlaikyti vienybę savyje pačiame“ (*Gaudium et spes 37*). Nupuolusio

žmogaus Dievas neapleido. Priešingai, jis žmogų šaukia (plg. *Pr 3, 9*) ir paslaptinai jam praneša, kad blogis bus nugalėtas, o jis iš savo nuopuolio – pakeltas: „Viešpats Dievas tarė žalčiui: <...> ‘Aš sukelsiu priešišumą tarp tavęs ir moters, tarp tavo palikuonių ir jos palikuonių; jis kirs tau per galvą, o tu kirsi jam į kulną’“ (*Pr 3, 14. 15*). Ši Pradžios knygos vieta yra vadinama Protoevangelija, nes tai pirmasis pranešimas apie Mesiją – Atpirkėją, apie kovą tarp angies ir moters ir galutinę pastarosios palikuonio pergalę. Krikščioniškoji tradicija čia išvelgia skelbiamą „naująjį Adomą“ (plg. *1 Kor 15, 21–22. 45*), kuris savo klusnumu „iki kryžiaus mirties“ (*Fil 2, 8*) su kaupu atitaisys Adomo neklusnumą (plg. *Rom 5, 19–20*). Kristaus pasiektoji pergalė prieš nuodėmę mums davė didesnių gėrių už tuos, kuriuos nuodėmė iš mūsų buvo atėmusi: „Kur buvo pilna nuodėmės, ten dar apstesnė tapo malonė“ (*Rom 5, 20*). Todėl „krikščionys tiki, jog pasaulis yra sukurtas ir palaikomas Kūrėjo meilės. Pasaulis yra patekęs į nuodėmės vergiją, bet piktojo galybę sutrupinusio nukryžiuotojo ir prisikėlusiojo Kristaus išvaduotas“ (*Gaudium et spes 2*).

Mes turime Viešpaties dovanotą gyvenimo jėgą, kad sugebėtume nepasiduoti neramumų kurstytojui, todėl kiekvienas iš mūsų esame atsakingi už savo pasirinkimus: „Prie durų iš pasalų tykoja nuodėmė. Ji geidžia tavęs, bet tu gali ją įveikti“ (*Pr 4, 7*). Kaip žinome, pasirinkimai daromi žmogaus širdyje. Biblijos pirmuose puslapiuose aprašomas šis vidinis rojus, Edeno sodas, į kurį blogų minčių pavidalu įsėlina žaltys (plg. *Pr 3, 1–7*). Išties mus aplanko daugybė įkvėpimų: tie, kurie ateina iš Dievo, yra gera sėkla, o pikti įkvėpimai – piktžolės, raugės. Mūsų laisvu pritarimu ir vieni, ir kiti gali įleisti šaknis mūsų širdies dirvoje. Jėzus Kristus, prisėmęs žmogiškąją prigimtį, taip pat neišvengė vilionių: „Mes gi turime ne tokį Vyriausiąjį Kunigą, kuris negalėtų atjausti mūsų silpnybių, bet, kaip ir mes, visaip mėgintą, tačiau nenusidėjusį“ (*Žyd 4, 15*). Tai suteikia vilties, jog blogis, nors ir amžinai pasilikdamas neigimo būvyje – pragare, yra nugalimas, nes kyla iš žemės lygmens, ne iš dieviškojo prado. Paskutinis žodis suteiktas ne tamsai, o šviesai. Dievas asmeniškai įžengė į istoriją. Jis su savo šviesa stipresnis. Ir tai regime ne tik šiame Evangelijos tekste, bet ypač nukryžiuavimo ir prisikėlimo įvykyje, Velykų rytą nušvietusiame klaidingos laisvės tamsumas. Dieviškojo gėrio ir šviesos jėga egzistuoja Jėzuje Kristuje. „Pats iškentęs bandymus, jis gali padėti tiems, kurie yra bandomi“ (*Žyd 2, 18*). Vadinasi, tik būdami su Dievo Sūnumi, mes galime nugalėti blogį, dvasiškai bręsti ir tapti panašūs į jį, kuris „viskuo buvo į mus panašus, išskyrus nuodėmę“ (*Romos mišiolas, IV Eucharistijos malda*).

KRIKŠČIONIŠKOJI MISTIKA

II gavėnios sekmadienis (C)

Pr 15, 5–12. 17–18; Fil 3, 17–4, 1; Lk 9, 28b–36

Stebuklas ant kalno – Bažnyčios tradicijoje jis tapatinamas su Taboro kalnu šiaurės Izraelyje – atrodo labai skirtingas nuo kitų Jėzaus stebuklų. Kitur Jėzus stengiasi kam nors padėti: išgydo ligonį, net prikelia mirusį žmogų. Tačiau čia jis tik atsimaino. Koks jo tikslas? Kam to reikia? Ką įsivaizduojame, kai girdime kalbant apie atsimainymą? Turbūt yra įprasta įsivaizduoti pasakų magą ar feją, kurie liūdną žmogų paverčia gluosniu, princesę – varle ir pan. Romėnų poetas Ovidijus, surinkęs panašius mitologinius pasakojimus, pavadino savo kūrinį *Metamorfosi* (gr. transformacijos, pasikeitimai). Bažnyčios tėvai sako, jog ant Taboro kalno kažko panašaus negalėjo įvykti. Jei Jėzus būtų pakeitęs savo formą, tai nebūtų buvęs jis ir apaštalai jo nebūtų atpažinę. Jie matytų kažką kitą. Kristaus atsimainymas turėjo būti visiškai kitoks, negu magiškas ar mitologinis perkeitimas. Tačiau kažkas juk turėjo pasikeisti. Apaštalai matė Jėzų kitoje šviesoje, skirtingoje nuo tos, kurioje jie jį matydavo kiekvieną dieną. Jie savo akimis matė tai, ką anksčiau tikėjo iš Jėzaus žodžių. Dabar jie mato tai, ką prieš tai buvo girdėję, ir tai, ką Petras prieš šešias dienas buvo išpažinęs, kad Jėzus yra Kristus, „gyvojo Dievo Sūnus“ (Mt 16, 16).

Mes kasdien matome šviesos pasikeitimą. Pereinant iš nakties tamsos į ryto šviesą keičiasi kelias priešais mūsų akis. Šviesa pakeičia mus supantį kraštovaizdį. Bet ar tai nėra iliuzija? Juk vietovė ir toliau lieka ta pati. Keičiasi tik matymas. Tačiau be šviesos kraštovaizdis netampa toks, koks turi būti. Ką galėtume pasakyti apie Dolomitų kalnų grožį, jei, užlipę ant jų, turėtume juos pažinti tik žvakės šviesoje? Tačiau žodis „šviesa“ irgi gali būti suprastas dvejopai. Kaip ir filosofai platonikai, taip ir Bažnyčios tėvai kalba apie išorinę – pojūčių šviesą ir vidinę – proto šviesą. Kai žmogus ką nors supranta, mes sakome, jog jam pagaliau nušvito, jis pradeda „matyti“ reikalo esmę. Tokia šviesa iš tiesų keičia pasaulį. Ir tai reiktų suprasti praktine prasme. Iš meilės atsiranda noras dirbti ir keisti aplinką. Bet tai jau antrasis meilės padarinys. Pirmąjį meilės padarinį galime pavadinti kontempliacija: tą, ką myli, matai kitaip. Jei jau prigimtinė dviejų įsimylėjusių žmonių meilė geba taip perkeisti jų širdis, tai nepalyginamai labiau atsimaino tas žmogus, kuriam į širdį Dievas įliejo Šventosios Dvasios šviesą.

Šviesa praplečia horizontus, keičia pasiektų gyvenimo viršūnių spalvas, suteikia naujų vertybių, kurios

anksčiau nebuvo vertinamos. Tokiame perkeistame pasaulyje žmogus jaučiasi gerai ir norėtų, kaip apaštalas Petras, likti ant kalno: „Mokytojau, gera mums čia būti! Padarykime tris palapines: vieną tau, kitą Mozei ir trečią Elijui“ (Lk 9, 33). Bažnyčios tėvai, kalbėdami apie atsimainymą ant Taboro kalno, sugretina jį su prisikėlimu iš mirusiųjų ir dangumi. Ir kitos nekrikščioniškos religijos turi tam tikrą gyvenimo po mirties idėją, nors ir ne visiškai aiškia bei nusakomą natūralios laimės įvaizdžiais. Šias religijas vienija bendra pozicija: norint būti iš tikrųjų ir visam laikui laimingam, pasaulis, su kuriuo dabar susiduriame, nėra tinkamas – reikia persikelti kitur.

Krikščioniškas mokymas apie prisikėlimą kitoks. Tai nėra persikėlimas kitur, bet sugrįžimas į pasaulį, kuriame gimėme ir kurį mylime. Tačiau šis pasaulis turi atsimainyti. Ir jis bus perkeistas tą akimirka, kai mes patys būsime iš vidaus perkeisti Šventosios Dvasios šviesos ir meilės. Ši šviesos mistika (gr. *mystikòs* – mokymas apie tai, kas paslėpta) yra krikščioniškos mistikos esmė. Ji atsirado IV amžiaus Dykumos tėvų aplinkoje ir iki mūsų dienų užima svarbią vietą vienuoliškoje Rytų Bažnyčios tradicijoje. Žymiausi ir įtakingiausi jos atstovai yra šv. Evagrijus Pontietis (+ 399), šv. Makarijus Egiptietis (+ 390), šv. Grigalius Nysietis (+ 395). Pasak jų, žmogaus dvasia yra Dievo paveikslas ir, kaip tokia, turi atspindėti Švenčiausiosios Trejybės šviesą.

Šv. Simeonas Naujasis Teologas (+ 1022) pabrėžia, kad krikščioniškasis gyvenimas yra artima ir asmeniška bendrystė su Dievu; dieviškoji malonė apšviečia tikinčiojo širdį ir veda prie Viešpaties mistiškojo regėjimo. Laikydamasis tokios krypties, Simeonas tvirtina, jog tikrasis pažinimas kylas ne iš knygų, bet iš dvasinio patyrimo, iš dvasinio gyvenimo. Dievas pažįstamas einant vidinio išskaistinimo keliu, kuris tikėjimo ir meilės galia prasideda su širdies atsivertimu, siekiant susivienyti su Kristumi, džiaugsmo ir ramybės šaltiniu, ir būti pripildytam jo buvimo šviesos. Simeonui toks dieviškosios malonės patyrimas yra ne ypatinga dovana, rezervuota vien mistikams, bet krikšto vaisius kiekvieno, rimtas pastangas dedančio tikinčiojo gyvenime. Ši dieviškoji malonė yra meilė. Pavyzdžiui, Simeonas Naujasis Teologas aplink save matė daugybę jam blogo linkinčių priešų, tačiau juto didelę meilę jiems. Akivaizdu, jog tokia meilė negalėjo rasti iš jo, bet turėjo išsiveržti iš kito šaltinio. Tad, viena vertus, galime sakyti, kad Kristus į mus įžengia ne be tam tikro atvirumo meilei, tačiau, kita vertus, jis tampa meilės šaltiniu ir mus perkeičia (plg. Gal 2, 20).

GAL DAR DUOS VAISIŲ?

III gavėnios sekmadienis (C)

Iš 3, 1–8a. 13–15; 1 Kor 10, 1–6. 10–12; Lk 13, 1–9

Luko evangelijos teksto, kurį skaitome šį trečiąjį gavėnios sekmadienį, pradžia pateikia Jėzaus komentarą dviem skaudiems gyvenimo įvykiams. Pirmas – kai kurių galilėjiečių sukilimas, kuris buvo Piloto kruvinai numalšintas; antras – bokšto griūtis Jeruzalėje, pareikalavusi aštuoniolikos aukų. Du tragiški ir sykiu gan skirtingi įvykiai: vieno priežastis – žmogus, kito – atsiktinumas. Bet problema viena – mirtis, kurią žmogus patiria kaip nepelnytą smurtą. Žmogus, mikrokosmosas makrokosmose, intensyviai išgyvena gyvybės ir mirties susidūrimo dramą, pasaulio sistemos trapumą. Pasaulis yra didelė ir stipri sistema ir tam tikra prasme teikia saugumą. Bet įvairios nelaimės ir katastrofos yra ženklas, kad pasaulis turi rimtų įtrūkių ir kad negalima visų savo vilčių sudėti į pasaulį, nes vėliau ar anksčiau jis mus išduos. Būtent pasaulio trapumas ir ribotumas ragina mus ieškoti Dievo Karalystės (plg. Mt 6, 33).

Pagal ano meto mąstymą, žmonės buvo linkę manyti, jog nelaimė užgriuvo aukas dėl jų pačių kaltės. Tačiau Jėzus sako: „Ar manote, kad tie galilėjiečiai buvo didesni nusidėjėliai už visus kitus galilėjiečius? <...> Arba anie aštuoniolika buvo kaltesni už visus kitus Jeruzalės gyventojus?“ Ir po to prideda: „Ne, sakau jums, bet jei neatsiversite, visi taip pat pražūsime“ (Lk 13, 2–5). Štai čia yra esmė, į kurią veda Jėzus savo klausytojus: būtinybė atsiversti. Tai daro pasitelkdamas ne moralizuojančius pamokymus, bet tikrovę, kaip vienintelį tinkamą atsakymą į įvykius, kurie sudrebina žmogaus gyvenimo pamatus ir jo tvirtus įsitikinimus. Tam tikrų įvykių akivaizdoje neverta versti kaltę aukoms ar Dievui. Tai veikiau perspėjimas tiems, kurie lieka. Juk tikroji išmintis – tai gebėjimas suprasti žmogiškosios egzistencijos trapumą ir prisimti atsakomybės laikyseną: atgailauti ir gerinti mūsų gyvenimą. Kiekvieno gali tykoti dar didesnė nelaimė nei minėti įvykiai. Didesnė nelaimė yra gyvenimo nevaisingumas. Tikroji katastrofa, tikrasis sielos vėžys yra nuodėmė. Visa kita nėra absoliutus blogis, nes Dievas gali iš jo išvesti į gera. Tačiau iš nuodėmės kyla tikrasis žmogaus ir visuomenės nuosmukis, iš kurio išsivaduojama tik nusigręžus nuo nuodėmės ir atsigręžus į Dievą.

Veiksmažodis „atsiversti“ graikiškai – *metanoein*, iš jo kilęs daiktavardis *metánoia*, „atsivertimas“. Tiesioginė jo prasmė yra „pakeisti nuomonę“, pakeisti mąstymą, kad žmogaus pasirinkimai kryptų iš blogo į gerą, iš

melo į tiesą, iš neteisybės į meilę. Atsivertimas nėra tik pareiga, bet ir galimybė visiems, tam tikra prasme kiekvieno žmogaus teisė. Tai gera, o ne bloga žinia. Niekam nėra atsakyta galimybė pasikeisti. Niekas negali būti laikomas nebepataisomu. Todėl Katalikų Bažnyčios katekizmas primena, kad per Atgailos ir Sutaikinimo sakramentą (išpažintį) „nusidėjėlis, pasiduodamas gailestingajam Dievo teismui, tam tikra prasme iš anksto išgyvena teismą, prieš kurį stos baigęs žemės gyvenimą. Nes jau čia ir dabar, šiame gyvenime, mums duota galimybė pasirinkti gyvenimą ar mirtį, ir tik atsivertimo keliu galime įžengti Karalystėn, nuo kurios atskiria mirtinoji nuodėmė (plg. 1 Kor 5, 11; Gal 5, 19–21; Apr 22, 15). Atgaila ir tikėjimu atsigręždamas į Kristų, nusidėjėlis pereina iš mirties į gyvenimą „ir nepateks į teismą“ (Jn 5, 24)“ (1470).

Atsivertimas yra veiksmingesnis už blogį visais lygmenimis: asmeniniu, visuomeniniu ar tarptautiniu. Jėzus kviečia reaguoti į blogį pirmiausia nuoširdžiu sąžinės patikrinimu ir savo gyvenimo apvalymu. Priešingu atveju, – sako jis, – visi taip pat pražūsime. Iš tiesų žmonės ir valstybės, kurie gyvena niekada nerasdami bendros kalbos, dialogo, eina vienintelio likimo link – į pražūtį. Nors globaliame pasaulyje visi tapome kaimynais, tačiau ne būtinai broliais. Atsivertimas, nors ir neapsaugo nuo problemų bei netekčių, vis dėlto leidžia tai išgyventi skirtingai, kitaip. Visų pirma padeda užbėgti už akių blogiui, sumažindamas tam tikrus jo pasireiškimus.

Bet kuriuo atveju atsivertimas leidžia nugalėti blogį gerumu, ir jei ne visada konkrečių bei regimų faktų, kurie kartais nepriklauso nuo mūsų valios, lygmeniu, tai tikrai dvasiniu lygmeniu. Taigi atsivertimas nugali blogio šaknį, t. y. nuodėmę, net jei ne visada ir pavyksta išvengti jos padarinių. Nevaisingo figmedžio palyginimas būtent ir kreipia mus atsivertimo linkme. „Jau treji metai“ nurodo Jėzaus viešosios veiklos trukmę (nuo 27 m. rudens iki 30 m. pavasario), o „dar šiais metais“ – visus metus ir amžius iki Viešpaties šlovingojo sugrįžimo. Tai Dievo kantrumo ir gailestingumo metai: „Viešpats negaišta ištesėti pažado, kaip kai kurie mano, bet kantriai elgiasi su jumis, nenorėdamas, kad kuris pražūtų, bet kad visi atsiverstų“ (2 Pt 3, 9). Mat Dievas nuolatos ieško vaisių žmogaus gyvenime. „Ieškoti vaisių“, vadinasi, sakyti, jog žmoguje yra įskiepytas ramybės, gerumo ir grožio daigas.

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Baž. muz. mgr. teol. dr. kun. Vilius Sikorskas

Sakralinės muzikos takais...

Mūsų bažnyčių skliautai, net ir pirmųjų krikščionių vadinamųjų namų bažnyčių sienos, tarp kurių įtikėjusieji meldėsi, nuo seniausių laikų mena ir muzikos garsais skleidžia tikinčiųjų Dievo šlovinimo, padėkos, prašymo ir atsiprašymo aktus. Giesmė yra vienas pagrindinių liturgijos komponentų. Ji išreiškia dalyvaujančiųjų tikėjimą ir pamaldumą. Tai aktas, kuris pačią liturgiją daro it giesmę ir leidžia giliau išgyventi Viešpaties kančios, mirties ir prisikėlimo slėpinius bei išreikšti mūsų su Juo ir vienu su kitais suartėjimo didžiąją realybę. Giesmė skirta liturgijos tarnystei: giedant turi būti meldžiamasi. Krikščioniškųjų konfesijų liturgijos ir liturginės muzikos ištakos siekia pirmuosius amžius. Krikščionybės šaknys – Senajame Testamente, Jeruzalėje, judėjų pasaulyje. Krikščionybė jau pirmaisiais amžiais plito dviem kryptimis – į graikų ir lotynų pasaulį. Krikščionių liturgija susiklostė viduramžiais ir Renesanso epochoje. Viduramžiais (1054 m.) įvyko Bažnyčios skilimas – atsiskyrė Rytų ir Vakarų Bažnyčios. Atsirado krikščionių tikėjimo kultūrinių formų įvairovė. X a. Europoje krikščionybė išplito į rytus. Lenkija apkrikštyta 966-aisiais, Rusia – 988 metais. Lietuvoje krikščioniškų giesmių būta per Mindaugo krikšto (1251 m.) iškilmes ir vėliau. Lietuvos valdovai vis grįždavo į pagonybę, tačiau krikščionybė neišnyko – gyvavo kaip stačiatikybė nuo XIII a. iki katalikiškojo krikšto. Būta ir stačiatikių lietuvių kunigaikščių. Romos katalikų apeigomis Aukštaitija apkrikštyta 1387 m., Žemaitija – pradėta 1413 m., baigta 1417 metais, įsteigus Žemaičių vyskupiją. Sakralinė liturginė muzika (*musica sacra*) turi ilgą amžių istoriją, kurie vienas nuo kito skiriasi ne tik liturginės muzikos raidos intensyvumu, vyraujančių stilių, žanrų, repertuaro ir jo atlikėjų įvairove, bet ir labiau ar mažiau pavykusiomis reformomis. Bažnyčiai visada rūpėjo ir rūpi, kad liturginė muzika tarnautų Dievo tautos tikėjimo raiškai. Jos esminis tikslas – Dievo šlovinimas ir tikinčiųjų pašventinimas. Šventime ji turi padėti užmegzti dialogą tarp vadovo ir tikinčiųjų bendruomenės, tarp Dievo ir jo tautos. Popiežius Jonas Paulius II, kalbėdamas apie *musica sacra*, yra pasakęs, kad muzika ir giesmė nėra tik liturginio veiksmo puošmena. Priešingai, tai ta pati šventimo realybė, leidžianti įžengti į dieviškojo slėpinio gelmes, tačiau muzika ir giesmė dažnai traktuojama tik kaip puošmena, neįsisąmoninus jos tikrosios paskirties ir funkcijos. Ko reikia, kad liturginė muzika atitiktų savo paskirtį? Kokie liturginės muzikos kriterijai? Kokia *musica sacra* situacija Lietuvoje? Ar muzika tikrai sutapusi su švenčiama litur-

gija? Bažnyčios Magisteriumo dokumentai, popiežių enciklikos, kiti dokumentai ir ištaros apie *musica sacra*, o labiausiai Vatikano II Susirinkimo nuostatos, taip pat reali Katalikų Bažnyčios situacija Lietuvoje leidžia išsamiai pažvelgti į mums rūpimus klausimus.

Vatikano II Susirinkimo liturginė reforma

Vatikano II Susirinkimo liturginė reforma apibrėžė *musica sacra* paskirtį, jos svarbą liturgijoje, įvardydamą ją kaip privalomą iškilmingosios liturgijos dalį. Bažnyčios Magisteriumas išleido įpareigojančių dokumentų ir instrukcijų giedojimui liturgijoje aiškinti ir apginti (konstituciją *Sacrosanctum Concilium* 1963 m., instrukciją *Musicam sacram* 1967 m., kitas penkias instrukcijas, skirtas *musica sacra* įgyvendinti).

Po Vatikano II Susirinkimo praėjus beveik penkiasdešimtmetį, *musica sacra* situacija Lietuvoje toli gražu nėra tokia, kokios norėta ir tikėtasi. Sovietų okupacijos laikotarpiu teisintasi religijos varžymu, negalėjimu giliai jos pažinti ir laisvai atliepti Bažnyčios liturginei reformai, bet po Nepriklausomybės dviejų dešimtmečių *musica sacra* reikalus ignoruoti ir palikti pavienėms iniciatyvoms yra nepateisinama. Laikas skirti reikiamą dėmesį viešai tikėjimo raiškai – giedojimui, kuris priklauso iškilmingam liturgijos šventimui.

Po Vatikano II Susirinkimo liturgiją pradėjus švęsti gimtąja kalba, iškilo lietuviškos giesmės svarba. Siekiant, kad tikintieji aktyviai dalyvautų liturgijoje (neteisingai supratus aktyvaus dalyvavimo principą), giesmės Lietuvoje buvo supaprastintos iki žemesnio nei vidutinis meniškumo lygio, nemažai tekstų nuskurdinti iki banalių frazių. Katalikų Bažnyčios Lietuvoje dabartinė situacija rodo, kad dažnai bendruomenė ne tik negieda naujų giesmių, bet ir per liturgiją lieka visiškai nebyli. Liturginio šventimo dalyviai (liturgijos vadovas, kantorius – psalmininkas, choras, bendruomenė) nėra įsisąmoninę savo giedojimo funkcijos ir svarbos, jie neprisiima ir jiems priklausančių giedojimo dalių. Muzikinis ugdymas Lietuvos kunigų seminarijose minimalus, tarsi prarandama tradicija giedoti. Dažnai klystama manant, kad giedoti turi tik chorai arba tik bendruomenė. Siekiant įgyvendinti liturginę reformą Lietuvoje, būtina, remiantis Bažnyčios dokumentais ir Tradicija, atpažinti, įvardyti ir įsisąmoninti *musica sacra* kriterijus bei pagal juos vertinti Lietuvos Bažnyčios giedojimo situaciją, taip pat nustatyti *musica sacra* pažinimo bei raidos galimybes ir būdus. Susirūpinimą dėl *musica sacra* situacijos Katalikų Bažnyčia ne kartą reiškė pastarojo šimtmečio Magisteriumo dokumentais: 2003 m. popiežiaus Jono Pauliaus II chirografu, skirtu *motu proprio* apie sakraliąją muziką *Tra le solleci-*

tudini šimtmečiui, 2003 m. enciklika *Ecclesia de Eucharistia*, 2004 m. Dieviškojo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijos instrukcija *Redemptionis Sacramentum*, 2007 m. popiežiaus Benedikto XVI posinodiniu apaštališkuoju paraginimu *Sacramentum caritatis* ir kitais. Besirūpinantieji *musica sacra* Lietuvoje taip pat ne kartą išsakė neatidėliotiną poreikį leisti bendrus giesmynus, kurti naujas giesmes, išsaugoti dar turimas liaudies giesmes ir jas giedoti liturgijoje, taip pat įgalinti *musica sacra* žinovus ir kūrėjus rūpintis jos puoselėjimu. *Musica sacra* situacija Lietuvoje yra bendro visuotinės Bažnyčios *musica sacra* nuosmukio dalis. Liturginiuose leidiniuose pasigendama tinkamo giesmės pateikimo, ryškus repertuaro trūkumas, iki šiol neišleisti pagrindiniai liturginiai (pvz., Mišių skaitinių tarpiniai giedojimai – psalmių giesmynas) giesmynai. Bažnyčiai buvo ir turi likti aktualu, kad jos liturginė muzika atitiktų savo tikrąją prigimtine paskirtį, t. y. tarnautų Dievo tautos tikėjimo raiškai ir esminiam tikslui – Dievo šlovinimui bei tikinčiųjų pašventinimui. Kokybiškiausia *musica sacra* sukuriama liturgijoje ir liturgijai. Liturginė muzika turi būti glaudžiai susieta su liturginiu veiksmu. Lietuvoje *musica sacra* įkultūrinimas iš esmės dar neįvyko. Liturgijos giedamasis dalis galima būtų kurti tautinės muzikos pagrindu. Iki šiol jų didžiama sukurta ir atliekama Vakarų Bažnyčios kultūrai būdingu muzikos stiliumi – grigališkuoju choralu (lot. *cantus gregorianus*). Lietuviškojo *musica sacra* repertuaro problematika įgalina teologus ir muzikologus toliau tęsti ir gilinti *musica sacra* nagrinėjimą, jos įteisinimą ir apgynimą. Šiandien visiems liturgijos dalyviams pagal turimus šventimus ir pareigas atsiveria pastoracinės galimybės aktyviai ir sąmoningai švęsti liturgiją. Pavyzdžiui, choro funkcija yra padėti giedoti bendruomenei arba, jei ji negali, už ją atlikti *musica sacra*; taip pat ugdyti bendruomenės muzikinę išprusimą, žadinti ir palaikyti jos religinį išgyvenimą atliekant sudėtingą repertuarą. Bažnytinės polifonijos, grigališkojo choralo, dažniausiai bendruomenė giedoti nepajėgia, bet aktyviai ir sąmoningai klausydama pakylės savo dvasią.

Grigališkasis choralas

Grigališkasis choralas susiklostė apie VIII a. pab. susiliejus Romos ir gališkajam choralui. Tai svarbiausias Romos Katalikų Bažnyčios vienbalsis lotyniškas liturginis giedojimas. Pasak popiežiaus Pijaus X *motu proprio Tra le sollecitudini*, grigališkasis choralas – išskirtinis Romos Bažnyčios giedojimas, kurį ji paveldėjo iš senųjų Tėvų, tas, kurį ji bėgant amžiams saugojo savo liturginėse knygos su pavydžiu rūpesčiu; tas, kurį ji tikintiesiems pristato kaip savą; tas, kurį ji išimtinai įsako atskiroms liturgijos dalims ir kuris dėl naujų studijų yra atgavęs integralumą ir tyrumą. Iki XX a.

šio giedojimo kūrėju laikytas popiežius šv. Grigalius I Didysis (590–604 m.), kuris sutvarkė ir suvienodino Romos krikščionių Bažnyčios liturgiją. Pagal jo reformuotą liturgiją grigališkasis choralas galutinai susiklostė tik praėjus beveik dviem šimtams metų po šio popiežiaus mirties. Grigališkasis choralas – kone vienintelis giedojimas, kuriuo išgiedami visi Vakarų Bažnyčios liturgijos tekstai. Jis geriausiai atitinka Romos Bažnyčios dvasią. Liturgija nulėmė šių giesmių stilių, nuotaiką, vietą. Kiekvienas tikintysis žino, ką reiškia giedoti, ir nesvarbu, ar jis pats gieda iš širdies, ar tik klausosi bendruomenės ir specializuotų liturgijos atlikėjų bei jų grupių (kantoriaus, choro, psalmininko, *schola cantorum*). Iš savo vidinės patirties ir intuicijos jis atsakys, kad *musica sacra* pirmiausia yra skirta padėti jam prabilti į Dievą, jį garbinti, juo grožėtis, jį pajauti.

XX a., ypač antrojoje pusėje, ir pastarojo laikotarpio diskusijose Bažnyčia iš naujo apsvairstė *musica sacra* reikalus, apibrėždama esminę jos paskirtį, atlikėjų, jų funkcijas, liturginio repertuaro kriterijus, ir oficialiai įvardijo, kad *musica sacra* yra skirta mums: švenčiant liturgiją, ji yra būdas palaikyti dialogą tarp liturgijos vadovo ir bendruomenės, tarp Dievo ir jo tautos. Iš lėto vėl pradeda ginti *musica sacra*, t. y. pirminę jos paskirtis šlovinti Dievą bei neatšaukiamą jos būtinybę liturgijoje. Norint išmanyti ir argumentuotai atsakyti į liturginės reformos ir kontrareformos, modernizmo ir tradicionalizmo, Tridento Susirinkimo šalininkų ir Vatikano II Susirinkimo diskutuojamus *musica sacra* klausimus, neužtenka pažinti tik vieną ar kitą istorijos laikotarpį, žinoti XX amžiaus liturginės reformos mintį. Ieškomo atsakymo pradžia – giesmės, liturgijos, Dievo ir žmogaus bendrystės akto ištakose. Atspirties taškas dabarčiai yra *musica sacra* raida, jos pokyčiai per visą krikščionybės istoriją. Svarbu pažinti *musica sacra* priešistorę, pirmuosius krikščionybės amžius. Peržvelgus dviejų tūkstančių metų krikščionybės patirtį, išanalizavus Bažnyčios Magisteriumo dokumentus, pagrįstai konstatuojama – *musica sacra* yra žmogaus kūrybos ir Dievo, Šventosios Dvasios, vaisius. *Musica sacra* raida patvirtina, kad aukščiausią savo kokybės laipsnį ji pasiekdavo tada, kai įtikėjusieji kurdavo dalyvaudami liturgijoje (apeigose) ir kurdami liturgijai (apeigoms). *Musica sacra* sukurta liturgijoje ir liturgijai. Tai liudija krikščioniškosios muzikos ištakos – judėjų liturgija ir jų liturginis šlovinimas.

Krikščioniškosios muzikos raida

Krikščioniškosios muzikos raidai ir plėtrai IV amžius buvo (daugeliu prasmių) tarsi sprogimas: Bažnyčiai gavus laisvę nevaržomai išpažinti tikėjimą, atsivėrė naujos galimybės jo raiškai, kartu ir giesmei. Viduramžiais

pernelyg akcentuota giesmės šlovinimo funkcija, todėl nukrypta į estetizmą. Sudėtingi muzikos kūriniai, nesuprantama kalba pavertė žmogų nebyliu stebėtoju garsų jūroje. Protestantiškoji reforma įirtingai šalino minėtuosius trūkumus, tuo metu Katalikų Bažnyčia dėl objektyvių ar subjektyvių priežasčių nebuvo pasirengusi ir nepajėgė atsiverti tiek liturgijos, tiek *musica sacra* konstruktyviai reformai. Pirmumas atiteko kovai su erezijomis, chaotiškumu liturginėse knygoose. Nebuvo išplėta išsami *musica sacra* mokslinė istorinė analizė, ypač stokota pirmųjų aštuonių šimtmečių pažinimo. Tik XIX amžiaus pabaigoje ir XX amžiaus pirmojoje pusėje Bažnyčios liturginis sąjūdis leido kilti išsamiai liturgijos analizei ir naujai atskirų liturginių dėmenų (ir *musica sacra*) traktuotei: *musica sacra* (šventa), *verae artis* (meniška), *universalis* (visuotinai atpažįstama). Po Vatikano II Susirinkimo *musica sacra* apibrėžtys papildytos *musica vera et propria, quasi musica usualis* (muzika funkcionali, glaudžiai susieta su liturginiu veiksmu).

Musica sacra paskirtis

Musica sacra paskirtis per visą krikščionybės istoriją buvo ir lieka nepakitusi: ji turi būti įkvėpta Tradicijos, o galutinis jos tikslas *gloria Dei* – Dievo šlovinimas ir *sanctificatio hominum* – žmonių pašventinimas. Tokią žinią apie *musica sacra* mums perduoda ir Šventasis Raštas. Minėtai sampratai nusižengus, visada anksčiau ar vėliau būdavo reaguojama: apie tai byloja Rytų ir Vakarų Bažnyčios tėvai, vietinių Bažnyčių susirinkimai, Grigaliaus I Didžiojo liturginė reforma, Tridento Susirinkimas. XIX a. pabaigoje buvo subrandinta *musica sacra* apibrėžtis, pripažinta ir nustatyta jos vieta liturgijoje. XX a. pirmojoje pusėje Bažnyčia atskirais dokumentais įvardijo *musica sacra* paskirtį – greta šlovinti Dievą ir pašventinti žmogų, iš naujo atpažinti *participatio actuosa* – aktyvaus dalyvavimo galimybę (viduramžiais ji buvo neįgyvendinta). Vatikano II Susirinkimo liturginė reforma (jos pagrindinis dokumentas konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, ją aiškinančios instrukcijos), perėmusi Pijaus X *motu proprio* teiginius, žengė dar vieną žingsnį paskelbdama, kad *musica sacra* yra privalomas iškilmingos liturgijos dėmuo. Dokumentais patvirtinęs *musica sacra* vertę Bažnyčios Magisteriumas įpareigoja ją saugoti (grigališkąjį choralą, viduramžių polifoniją), puoselėti (liaudiškąjį giedojimą) ir toliau plėtoti (naująją kūrybą).

Liturginės muzikos kriterijai

Iš Bažnyčios Magisteriumo dokumentų paaiškėja konkretūs liturginės muzikos kriterijai – giesmės sąsaja su liturginiu veiksmu: „ji bus tuo šventesnė, kuo glaudžiau siesis su liturginiu veiksmu“. *Musica sacra* pri-

valo atitikti pagrindines liturginės muzikos funkcijas: ji turi būti giliausia ir skvarbiausia maldos, bendrystės raiška, būtina ir neatsiejama iškilmingos liturgijos dalis. Jai priimtinos visos tikrojo meno formos, jei tik atlieka ir atitinka išvardytas funkcijas. Svarbiausia – giesmės teksto (lyginant su muzika) pirmumas. Jo kokybė priklauso nuo artumo Šventojo Rašto tekstams: pirmiausia Šventojo Rašto citavimas, paskui Šventojo Rašto įkvėpti tekstai ir galiausiai – šventųjų biografijos. Muzika yra skirta žodžio tarnystei (ne atvirksčiai): melodija turi išryškinti teksto minties, žodžio akcentus, o muzikos stilius privalo derėti su literatūros žanru bei glaudžiai sietis su liturginiu veiksmu. Tikinčiųjų sambūris, vadovaujamas kunigo, padedant specializuotiems nariams, kartu (Kūnas ir Galva) švenčia dieviškuosius Atpirkimo slėpinius. Visi dalyvauja aktyviai, vis dėlto ne visi viską daro. Kiekvienas dalyvauja taip, kaip jam priklauso pagal turimus šventimus ir pareigas. Vatikano II Susirinkimo dokumentai įvardija *musica sacra* atlikėjus ir apibrėžia jų funkcijas. Liturgijos vadovas (vyskupas, kunigas) iškilmingose apeigose (pagal iškilmingumo laipsnį) privalo giedoti maldų tekstus. Visi kiti liturgijos dalyviai pagal atsakomybę laipsniškai žemesni už liturgijos vadovą. Psalmininkas – kantorius pradeda giesmes, atlieka tarpinius liturgijos giedojimus, padeda giedoti bendruomenei. *Schola cantorum*, chorai turi tinkamai atlikti jiems skirtas dalis pagal skirtingas giedojimo rūšis, padėti ir tikinčiųjų sambūriui giedoti, tą giedojimą puoselėti. Liturginis sambūris giedojimu išreiškia savo tikėjimą ir maldingumą. Čia slypi šventųjų apeigų iškilmingumas ir pilnatvė. Bažnyčios dokumentai pabrėžia, kad tiek pavieniai giesmininkai, tiek ir giedotojų grupės yra skirtos palaikyti ir skatinti bendruomeninį giedojimą.

Pirmajame tūkstantmetyje nusistovėjo nekintamasis giesmių repertuaras (nekintamosios Mišių giesmės: *Kyrie, Gloria, Sanctus, Credo, Agnus Dei*) ir kintamasis giesmių repertuaras (kintamosios Mišių giesmės: introitas, ofektorijus, Komunija). Visas giesmių repertuaras turi atitikti liturginės muzikos kriterijus.

Lotyniškos krikščioniškos bažnytinės giesmės Lietuvoje

Lotyniškos krikščioniškos bažnytinės giesmės Lietuvoje pasigirdo XI a. per šv. Brunono vadovaujamą vienuolių misiją. Per Kvedlinburgo analus (lot. *Annales Quedlinburgenses*), lotynų kalba surašytus 1008–1030 m. Kvedlinburgo Šv. Servacijaus moterų vienuolyne (išliko tik XVI a. II pusės nuorašas), Europą pasiekė žinia ne tik apie benediktino ir vyskupo žūtį 1009 m., bet ir apie pagonių žemę Lietuvą. Katalikiškoji bažnytinė muzika Lietuvoje įsigalėjo tik XIV amžiuje. Tai buvo grigališkasis

choralas, giedotas lotynų kalba. Nuo XVI a. vis dažniau skambėjo daugiabalsės giesmės. XVI–XIX a. atsirandanti krikščioniškoji giesmė lietuvių kalba didžiąja dalimi taip pat buvo paveikta grigališkojo choralo, kitų Europos kraštų giedojimo tradicijų, nors kartu ji jau atspindėjo ir savo tautos muzikinį paveldą. XIX–XX amžiai iš kitų išsiskyrė lietuviškosios katalikiškosios giesmės stiliatika, išsirutuliojo sava kūryba (A. Strazdas, A. Baranauskas, J. Naujalis, Č. Sasnauskas, A. Kačanauskas ir kt.). XX a. Vatikano II Susirinkimo liturginė reforma, ypač lietuvių išėivijos pastangomis, taip pat rado atgarsį lietuviškojoje muzikoje, bet realiai liturginė muzika Lietuvoje suintensyvėjo Nepriklausomybės metais ir įgavo atgimimo bruožų (suaktyvėjo bažnytinių chorų gyvenimas, išleista giesmynų, publikuoti Bažnyčios dokumentai, moksliskai gilintasi į *musica sacra* Lietuvoje problemas).

Dabartis ir perspektyvos

Oficialiuose liturginiuose leidiniuose, giesmynuose (ir pavienių asmenų sudarytuose) ryšku lietuviškosios liturginės muzikos ribotumas, Bažnyčios liturginės reformos gairių pažinimo stygius (muzikinės formos neteisinga traktuotė, muzikinės interpretacijos netikslumai, dažnas giesmių teksto skurdumas ir netinkamumas). Stinga giesmių liturginių metų laikams ir liturginiams minėjimams. Didžioji repertuaro dalis neprofesionali, skurdžios teologinės minties.

Ištyrinėjus liturginės muzikos pobūdį, išsiaiškinus esmines jos charakteristikas, įsigilinus į liturginės reformos direktyvas ir atsižvelgus į esamą situaciją, būtina prie Lietuvos Vyskupų Konferencijos suburti tinkamai parengtų teologų ir muzikų grupę kaip atskirą Liturginės komisijos dalį – Liturginės muzikos komisiją, kuri turėtų peržvelgti visų liturgijos giesmių ir giesmynų tekstų teologinį pagrindą, įvertinti jų muzikinę raiškos formą, stilių bei tinkamumą liturgijai. Reikėtų skatinti liaudiškojo giedojimo paveldo surinkimą ir įvertinimą bei, tinkamai parengus, atskirai kraštui būdingiausiais keturiais pagrindiniais dialektais išleisti giesmynus, kurių pagrindu liturgijai turėtų būti sudarytas rekomenduotinių liaudiškų giesmių repertuaras. Skatinti ir plėtoti profesionalių kompozitorių įnašą į lietuviškojo repertuaro kūrimą, išskirtinį dėmesį teikti lietuvių liaudies dainos ir giesmės senajai derminei struktūrai, kurios pagrindu būtų kuriamos naujos giesmės. Nieko nelaukiant reikia parengti ir išleisti Mišių liturginių metų visų tarpinių giedojimų (psalmių) giesmyną, skatinti Mišių kintamųjų ir nekintamųjų giesmių repertuaro kūrimą. Būtų tikslinga inicijuoti ir sukurti Mišių vadovo nekintamųjų (*ordinarium*) dalių giedojimą tautinės muzikos pagrindu (iki šiol beveik visoms

Mišių kunigo *ordinarium* dalims ir didžiąjai daliai kitų apeiginių giedojimų, išverstų į lietuvių kalbą, buvo pritaikytos grigališkosios melodijos). Pagal *Ratio studiorum* Lietuvos seminarijoms reikėtų parengti muzikinio ugdymo programą ir planus. Liturginės muzikos ugdymo programų reikia vargonininkams, giesmininkams, muzikos mėgėjams ir atskirai – jos kūrėjams.

Liturgijos šventimas nėra tik Eucharistijos – Mišių šventimas, liturgija apima visų sakramentų šventimą, taip pat ir liturginius nesakramentinius veiksmus. Dalyvavimas liturgijoje apima visą krikščionio gyvenimą, per jį jungiamės su Kristaus – Amžinojo Kunigo – gyvenimu.

Kun. dr. Vilius Sikorskas

„Uolų medus“ (Ps 80, 17). Sakralinės muzikos takais

Filmas (DVD su tekstų knygele). –

Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2012

Dokumentiniame filme pasakojama krikščionių liturginės muzikos istorija nuo ištakų iki nūdienos. Bažnytinės (liturginės) muzikos svarbiausias tikslas – Dievo šlovinimas ir tikinčiųjų pašventinimas. Bendruomenės giedojimas – tai žingsnis į liturgijos slėpinį. Per muziką liturgijoje užsimezga žmonių ryšys su Dievu.

„Koks didingas reginys dangui ir žemei, kai besimeldžianti Bažnyčia dieną ir naktį be pertraukos gieda dieviškojo įkvėpimo sukurtas psalmes, kai nėra nė vienos valandos, kuri nebūtų pašvęsta sava liturgija; kai kiekvienas amžius turi savo vaidmenį dėkojimo, garbinimo, prašymo ir permaldavimo maldoje, šiame bendrajame mistinio Kristaus Kūno, Bažnyčios, dūsavime.“

(Popiežius Pijus XI. Enciklika *Caritate Christi*)

Žiūrovas kviečiamas įsiklausyti ir pajusti, kaip XXI a. pradžioje gieda krikščionys (katalikai, evangelikai liuteronai, stačiatikiai) Lietuvoje.

Filmą lydi gausiai iliustruota knygelė.

Kunigų šventimai

Sausio 6 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje švenčiant Viešpaties Apsireiškimo (Trijų Karalių) iškilnę iškilmingų šv. Mišių metu Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius suteikė kunigystės šventimus diakonui **Dariui Vasiliauskui**, kuris rengėsi kunigybei studijuodamas Kauno kunigų seminarijoje, vėliau brandino pašaukimą atlikdamas diakono tarnystę Kauno arkikatedroje.

-Kn-

Kunigų paskyrimai Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Linas Šipavičius** paskirtas Kauno Jono ir Petro Vileišių katalikiškos vidurinės mokyklos kapelionu ir paliktas eiti anksčiau turėtas pareigas.

Kun. **Mindaugas Pukštys** atleistas iš Nuolatinų diakonų ugdymo centro vadovo pareigų ir paliktas eiti anksčiau turėtas pareigas.

Kun. **Kęstutis Genys** paskirtas Nuolatinų diakonų ugdymo centro vadovu ir paliktas eiti anksčiau turėtas pareigas.

Kun. **Virgilijus Dudonis** paskirtas Seredžiaus parapijos klebonu ir paliktas eiti anksčiau turėtas pareigas.

Kun. **Virginijus Lenkaitis** atleistas iš Seredžiaus parapijos klebono pareigų ir paskirtas Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos altaristu.

Kun. **Darius Vasiliauskas** paskirtas Kauno arkikatedros parapijos vikaru su teise laiminti Santuokas ir LJD Jaunimo misijos Kaune koordinatoriumi.

-Kn-

Atšaukta suspensa

Kunigui **Romualdai Ramašauskui** atšaukta suspensos nuo kunigiškųjų pareigų (*a sacris*) baudmė. Iki jo atžvilgiu Šventojo Sosto Tikėjimo mokymo kongregacijos inicijuoto teismo baudžiamojo proceso pabaigos jam

Iškilmingai pradėtas švęsti Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejus

Sausio 6 d. – Kristaus Apsireiškimo – sekmadienį Telšių vyskupijoje iškilmingai pradėtas švęsti Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejus. Tą dieną visose Telšių vyskupijos bažnyčiose laikytos iškilmingos pamaldos.

Pagrindinės, Jubiliejaus pradžia skirtos šv. Mišios aukotos 12 val. Telšių katedroje. Iškilmingai šv. Mišių liturgijai vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, kartu koncelebravo garbingi svečiai iš Romos – Dvasininkijos kongregacijos sekretorius arkivyskupas Celso Morga Iruzubieta ir Dvasininkijos kongregacijos oficiolas monsinjoras Martin Viviès, Telšių vyskupo augziliaras, generalvikaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, nemažas būrys kunigų: Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vadovai, Telšių vyskupijos dekanatų dekanai, vicedekanoi, parapijų klebonai, abiejų Telšių vyskupijos kanauninkų kapitulų kanauninkai. Kartu meldėsi Telšių kunigų seminarijos klierikai, šv. Mišiose giedojo Telšių katedros sumos choras, vadovaujamas vargonininkės Dalios Pleškienės ir prof. Gedimino Purlio. Katedra buvo pilna tikinčiųjų.

Šv. Mišių pradžioje svečias iš Romos, Kunigų kongregacijos sekretorius arkivyskupas Celso Morga Iruzubieta pasidžiaugė galįs dalyvauti tokiam svarbiame įvykyje ir visus pasveikino popiežiaus Benedikto XVI vardu, perduodamas jo nuoširdžius sveikinimus ir linkėjimus. Arkivyskupas palinkėjo visiems žemaičiams Krikšto jubiliejaus šventimo metais dar geriau pažinti savąjį tikėjimą, atsiverti Šventosios Dvasios malonėms ir džiugiai išgyventi savąjį krikščioniškąjį tapatumą.

Sakydamas pamokslą Telšių vyskupas J. Boruta SJ išsamiai pristatė prieš 600 metų vykusį žemaičių krikštijimo procesą, istorines aplinkybes. Remdamasis žymiais mūsų tautos istorikais, kaip antai kun. prof. P. Rabikausku SJ ar prof. A. Bumblausku, grindė šio įvykio svarbą ir reikšmę ne tik Žemaitijai ar Lietuvai, bet ir visai Vakarų Europai. Vyskupas išsamiai kalbėjo apie pagoniškosios kultūros ypatybes ir, remdamasis S. Daukantu, išryškino pagonių žiaurumą, netoleranciją bei nubrėžė trajektoriją, kaip pasikeitė žemaičiai tapę krikščionimis. Pamokslininkas taip pat pabrėžė, jog žemaičiai buvo krikštijami savo noru, gerai pasirengę ir patys pasirinkę valdovus Vytautą ir Jogailą, kurie vykdė kilnią žemaičių krikščioninimo misiją.

Šv. Mišių pabaigoje Telšių vyskupas J. Boruta SJ su visais tikinčiaisiais kalbėjo maldą, skirtą jubiliejiniams metams, priminė, jog „Krikštas yra ne praeities ritualas, bet susitikimas su Kristumi, formuojančiu visą pakrikštytojo egzistenciją, suteikiančiu jam dieviškąjį gyvenimą ir kviečiančiu į nuoširdų atsivertimą“, ir pakvietė visus aktyviai švęsti jubiliejų – dalyvauti pavasarį prasidėsiančiuose dekanatų eucharistiniuose kongresuose, Trakų ir buvusios Varnių katedros Švč. Dievo Motinos paveikslų kopijų per visas parapijas kelionėse ir jų sutikimuose bei dvasinio atsinaujinimo renginiuose.

Po vyskupų suteikto palaiminimo prie Dievo tarno kankinio vyskupo Vincento Borisevičiaus kapo melstasi, kad jis būtų iškeltas į altorių garbę ir savo pavyzdžiu padėtų visiems būti ištikimiems Kristui net iki kankinystės ir mirties.

Po iškilmingų pamaldų Telšių kunigų seminarijoje vyko šventiniai pietūs.

-kasab-

Šeimų šventė

Šiaulių vyskupijoje

Sausio 6-ąją, Trijų Karalių iškilmės dieną, Šiaulių vyskupijoje šeimos tradiciškai rinkosi į dvyliką Šeimų šventę, pavadintą „Sustiprink mūsų tikėjimą“. Šventę Šiaulių arenoje kiekvienais metais organizuoja Šiaulių vyskupijos šeimos centras. Ją sudaro dvi pagrindinės dalys – šv. Mišios, kurias aukoja šventės iniciatorius ir globėjas Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis su vyskupijos kunigais, ir meninė dalis. Iškilmingiausias šventės momentas – Santuokos priesaikos atnaujinimas šv. Mišių metu.

Šiais metais kartu su vyskupu E. Bartuliu ir kunigais šv. Mišias Šiaulių arenoje aukoją apaštališkasis nuncijus Baltijos kraštams arkivyskupas Luigi Bonazzi. Prasminga šventės įžanga buvo Fokoliarų judėjimo perteikta vienos šeimos istorija. Šv. Mišių metu giedojo Šiaulių valstybinis kamerinis choras „Polifonija“ (vadovas Tomas Ambrozaitis). Pašventintas šeimų kryžius. Meninėje dalyje sceninę kompoziciją pristatė „Naisių vasaros“ teatro aktoriai. Šventėje buvo išdalytas į gausybę dalių supjaustytas didžiausias saldainis Lietuvoje.

Šeimų šventė sukviečia žmones iš įvairių Šiaulių vyskupijos kampelių, taip pat iš Kretingos, Panevėžio, Kauno, Vilniaus, Prienų, Druskininkų. Šiaulių arena, kurioje telpa 5 tūkstančiai žmonių, buvo artipilnė. Organizatoriams talkino iki pusantro šimto jaunimo savanorių. Šventę pradėjo iš Vilniaus atvykę Fokoliarų judėjimo nariai. Jie trumpai papasakojo popiežiaus Benedikto XVI palaimintą paskelbtos Chiaros Luce Badano šeimos istoriją. Pagrindinė mintis – jei sakome Dievui „taip“, Jis teikia tikėjimą, stiprybę ir džiaugsmą net tuomet, kai atrodo, jog nebėra nei džiaugsmo, nei vilties.

Šv. Mišios prasidėjo iškilminga eisena per visą salę iki altoriaus. Visus, eidami pro šalį, laimino Šiaulių vyskupas ir apaštališkasis nuncijus. Žinodami vyskupo įprotį laiminti mažuosius, vaikai prie tako atėjo net iš tolimesnių salės vietų. Homiliją Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis pradėjo Trijų Karalių iškilmę susiedamas su Šeimų švente: kiekvienas šeimos tėvas ir kiekviena motina yra Dievo ieškotojai kaip tie trys išminčiai. Iškeldamas didžiulę šeimos šandienėje visuomenėje reikšmę, ganytojas pabrėžė ištikimybę šeimoje duotai priesaikai. Pasak jo, dvi šeimos plytos turi būti sutvirtintos rišamąja medžiaga – šventąja Dvasia. Ji turi vadovauti, nes be Dievo pagalbos šeimos misija neįvykdoma. Homilijoje taip pat išryškintas sekmadienis kaip brangiausia dovana kiekvienai šeimai ir kryžiaus reikšmė. Šv. Mišių metu buvo pašventintas medinis Šeimų kryžius, kuris visus metus kelias per Šiaulių vyskupijos parapijas.

Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi džiaugėsi, kad Šiaulių vyskupijos Šeimų šventėje dalyvauja jau ketvirtą kartą. Perdavęs popiežiškąjį sveikinimą ir palaiminimą, nuncijus teigė, jog matyti tiek daug šeimų kartu yra didelis vilties ženklas. Arkivyskupas pasidžiaugė Šiaulių vyskupijoje atsiradusiu Pastoraciniu centru, kuris, pasak nuncijaus, taps vienybės širdimi ir bus dialogo vieta.

Po sceninės kompozicijos „Krintant žvaigždei la-la-la“ (pagal Juozo Tumo-Vaižganto, poetų Kazio Binkio ir Juozo Žlabio-Žengės kūrybą) išsakytos mintys apie Šeimų šventę, padėkos, sveikinimai.

uždrausta viešai atlikti šventosios tarnystės pareigas ir viešai dalyvauti Eucharistijoje, apsiribojant privačiu Eucharistijos šventimu.

-Kn-

Stakliškių dekanato centras perkeltas į Birštoną

Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas, atsiliepdamas į pastoracijos poreikius bei vadovaudamasis Kanonų teisės kodekso nuostatomis, sausio 18 d. savo dekretu Kaišiadorių vyskupijos Stakliškių dekanato centrą perkėlė iš Stakliškių į Birštoną ir suteikė šiam dekanatui Birštono dekanato vardą.

-Kš-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimai

Gruodžio 19 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje arkivyskupas Sigitas Tamkevičius kunigams pristatė savo dekretu generaliniu vikaru paskirtą augziliarą vyskupą Kęstutį Kėvalą.

Arkivyskupo pakviestas, vysk. K. Kėvalas pasidalijo su kunigais, kaip ypač šiais Tikėjimo metais mokytis argumentuoti atsakyti ieškantiems žmonėms į esminius tikėjimo klausimus, kalbėjo apie tikėjimo kultūrą šiandien ir kas galėtų padėti kalbantis su sekuliariosios kultūros atstovais. Vyskupas paliudijo, kad, susitikęs su jaunais žmonėmis, matė ir jų suskaiytą R. Dawkinso „Dievo iliuziją“, ir jų gebėjimą kelti klausimus, ir siekį rasti atsakymus. Šiandien puikių tikėjimo argumentų, polemizuodama su Dawkinsu ir parodydama jo teiginių nepagrįstumą, duoda A. McGratho ir J. C. McGrath knyga „Dawkinso iliuzija? Ateistinis fundamentalizmas ir dieviškumo neigimas“ (2012 m.), kuria galima pasiremti ieškant rimtų ir sykiu paprastų atsakymų.

Vysk. K. Kėvalas išskyrė dešimt pagrindinių, dažniausiai kaip priekaištai išsakytų tikėjimo kontrargumentų ir pateikė pagrindinius argumentus, kuriais būtų galima pagrįsti, koks yra krikščioniškojo

tikėjimo turinys ir pagrindas, iš kur kyla šio tikėjimo tikėtinumas, atsakyti į priekaištus, neva tikėjimas yra infantilus, neracionalus, dogmatiškas, varžantis žmogaus kūrybiškumą, atimantis laisvę, menka yra pati Dievo buvimo tikimybė ir pan. Kaip pabrėžė vyskupas, šiandien svarbu parodyti, jog ne Dievo buvimo įrodymai, kurie remiasi kita, nei mokslo logika, yra didžiausias tikėjimo argumentas. Tikėjimas – tai žmogaus santykio su Dievu tikrovė. Atsivertimas reiškia visą žmogaus pasaulėjautos, intelekto, jausmų ir veiksmų perkeitimą. Tikėjimo metai yra puiki proga, ypač kunigams, skatinti žmones paimti į rankas Šventąjį Raštą, kuriame jie gali atpažinti, kaip Dievas yra apreiškęs save žmonijos istorijoje.

Pasidalijęs su kunigais kita tikėjimo argumentacija, ganytojas priminė ir tai, jog be tikėjimo neįmanoma suteikti gilesnės prasmės žmogiškajai egzistencijai, o prigimtinį Dievo ilgesį turi net ir deklaruojantys savo netikėjimą. „Kristus žada bent du labai aiškius dalykus: gyvenimą su prasme ir gyvenimą be pabaigos. Niekas nėra daugiau žmogui pasiūlęs“, – sakė vysk. K. Kėvalas.

Konferencijoje aptarti ir kiti sielovadiniai klausimai. Kurijos kancleris mons. Adolfas Grušas pristatė 2013 metų vyskupo vizitacijų grafiką. Arkivyskupas pasidalijo LVK nutarimo per visus Tikėjimo metus rengti Švč. Sakramento adoracijas įgyvendinimu arkivyskupijos parapijose.

Užbaigę darbinę dalį „Viešpaties Angelo“ malda, kunigai vėliau agapėje su ganytojais laužė kalėdaičius, linkėjo vieni kitiems šviesių Tikėjimo metų Kalėdų švenčių.

Pristatytos nepilnamečių sielovados prevencinės gairės

Sausio 16 d. Kauno arkivyskupijoje tarnaujantys dvasininkai rinkosi į kuriją, kur buvo surengta pirmoji šiais metais kunigų nuolatinio ugdymo konferencija.

Vilkaviškio vyskupijoje

Sausio 6 d. Alytuje surengta tradicinė Vilkaviškio vyskupijos šeimų šventė „Šeima – tikėjimo vartai“. Įvairaus amžiaus šeimos kaip atstovai iš visų vyskupijos dekanatų parapijų pirmiausia susitiko maldos sukaupyje Alytaus Šv. Angelų Sargų bažnyčioje. Šv. Mišioms vadovavęs Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila išanginiu žodžiu pasidžiaugė susirinkusiųjų gausa, kas liudija ir šeimų bendrystę su Viešpačiu. VDU kapeliono kun. Algio Akelaičio homilijos išvalgos besiklausiusiųjų mintis nuvedė į gilesnę pašaukimo gyventi šeimoje esmę. Prieš Aukos liturgiją vyskupijos Šeimos centro veiklos kuratorius teol. dr. Žydrūnas Kulpys pakvietė bažnyčioje esančias sutuoktinių poras atnaujinti Santuokos priesaiką.

Pasibaigus šv. Mišioms, po vyskupo palaiminimo, trys karaliai – Šv. Angelų Sargų parapijos atstovai – su giesmėmis bei jaunaisiais savanoriais visus nulydėjo į Alytaus miesto teatrą.

Erdviose patalpose šventės svečiai neužtruko prie registracijos stalių; jie galėjo pigiau įsigyti katalikiškų knygų, kitos literatūros, taip pat pasisotinti rūpestingai paruoštais karštais valgiais, saldumynais bei vaisiais. Vaisių užteko visiems, nors svečių susirinkę buvo išties nemažai – apie šešis šimtus.

Į po valandėlės prasidėjusią popietės programą atskirai rinkosi suaugusieji ir vaikai pagal amžiaus grupes. Mažesniesiems parodytas Alytaus miesto teatro spektaklis pagal Sigutę Ach „Ambrozijus ir kiti“. Vaikų grupelės turininga programa užėmė Šventosios Šeimos kongregacijos seserys Daiva ir Fausta bei Gudynų šeima su savanoriais iš Bagotosios parapijos.

Šventosios Šeimos paveikslu, Katekizmo knyga ir degančia žvake papuošta scena salėje pasilikusiems tėvams ir seneliams buvo kaip nuoroda į šios šventės temą. Puikias ir įtaigias gilinimosi į savo tikėjimą pamokas, kaip svarbu pasitikėti Dievu ir remtis į jį kasdiene bendra malda, padovanojo Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius mons. Žydrūnas Vabuolas, Kybartų Eucharistino Išganytojo parapijos klebonas Vaidotas Labašauskas. Patirtį ir savo išgyvenimus liudijo šeimos: keturis vaikus auginantys sutuoktiniai Renata ir Andrius Markevičiai iš Kauno, septynmečio sūnaus Benedikto tėvai Daiva ir Marius Vilkiei iš Marijampolės. Savąja patirtimi apie maldos galią ieškant „antrosios pusės“ nuoširdžiai pasidalijo jauna sutuoktinių marijampoliečių Dianos ir Evaldo Pukelių šeima. Juodu buvo ir oficialiosios renginio dalies vedėjai.

Alytaus miesto meras Jurgis Krasnickas visus pasveikino ir kaip pareigūnas, ir kaip keturių vaikų tėvas. Pradžioje plastiniu šoku širdies gelmes palietė Jotvingių gimnazijos dramos studijos „Taškas“ jaunuoliai, o pabaigoje nuotaikingu muzikavimu visus išjudino daugelio konkursų ir festivalių dalyvis, Alytaus jaunimo centro dainų ir šokių jaunimo ansamblis „Tarškutis“ (vadovai Rima ir Leonidas Moisejenkai).

Vilkaviškio vyskupijos kancleris, šeimos centrų kuratorius kun. Žydrūnas Kulpys, Alytaus dekanato dekanas kan. Arūnas Užupis bei Vilkaviškio vyskupijos šeimos centro vadovė Lina Braukylienė dėkojo gausiam rėmėjų būriui, be kurio ši šventė būtų buvusi neįmanoma. Padėkos nusipelnė ir nematerialioji pagalba, tai yra nuoširdus daugelio žmonių supratingumas ir susitelkimas rengiant šį svarbų vyskupijos renginį.

Į namus šeimos skirstėsi po vyskupo Rimanto Norvilos palaiminimo ir nešdamosi ganytojo apibendrintas šią dieną skambėjusių prelegentų mintis su pridėtu tėvišku prašymu ir pamokymu: daugiau tarpusavio išsiklausymo, daugiau atlaidumo; nebijoti Dievo dovanoti ir kitiems, esantiems už šeimos ribų; daugiau drąsos liudijant savo tikėjimą Viešpačiu ir jo teikiamomis malonėmis.

Telšių vyskupijoje

Žemaičių Kalvarijos bazilika didžiuojasi Mergelės Marijos paveikslu, kuris prieš šešerius metus buvo vainikuotas Krikščioniškų Šeimų Karalienės titulu. Prie šio paveikslo melstis, Dievo užtarimo savo šeimoms prašyti ir Šventosios Šeimos šventės švęsti į Žemaičių Kalvariją gruodžio 30 dieną rinkosi Telšių vyskupijos šeimos centrų savanoriai ir jų šeimos. Savanorių šeimos kartu su Žemaičių Kalvarijos parapijos tikinčiaisiais dalyvavo šv. Mišiose, kurių liturgijai vadovavo Telšių vyskupo augziliaras, generalvikaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM.

Šv. Mišių pabaigoje apie 30 sutuoktinių porų atnaujino savo Santuokos priesaiką. Iš meilės tartas „taip“ dar kartą virto abipusiu pasitikėjimu. Buvo meldžiamasi, kad Dievas padėtų sutuoktiniams likti ištikimiams savo pažadams, kad jie nepavargtų vienas kitam save dovanoti ir kai gera, ir kai sunku, mylėti vienas kitą ir sveiką, ir sergantį, visada gerbti ir branginti.

Po šv. Mišių visi rinkosi į Žemaičių Kalvarijos kultūros centrą, kur bendravo, sveikino vieni kitus nuotaikingoje šventinėje agapėje. Į šventę atvykęs Kalėdų Senis atnešė dovanų maišelius su užrašais: „Mano šeima – mano tvirtovė“; „Šeima – tai meilės bendruomenė“; „Santuoka kuria šeimą“; „Meilė yra atsakomybė“; „Pasaulio karas ir taika prasideda šeimoje“. Visiems buvo smagu kartu suktis ratelyje skambant kaimo kapelos muzikai.

Šventės metu daug gražių, šiltų padėkos žodžių sulaukė Telšių vyskupijos šeimos centro direktorius kan. Jonas Ačas, šventės organizatoriai, rėmėjai (ypač prisiminta Vokietijos katalikų akcija Rytų šalims remti *Renovabis*).

-irat, bn, kasab-

Pabaltijo kunigų seminarijų vadovų susitikimas

Kaip kiekvienais metais, ir šiemet vyko tradicinis Lietuvos ir Latvijos kunigų seminarijų vadovų susitikimas. Sausio 7–8 d. Žemaičių Kalvarijoje, rekolekcijų namuose, pranešimus susirinkusiems Rygos, Vilniaus, Kauno ir Telšių kunigų seminarijų rektoriams, vicerektoriams, prefektams, dvasios tėvams, parengiamųjų kursų vadovams skaitė ir su jais savo įžvalgomis dalijosi iškiliūs svečiai iš Romos – Dvasininkijos kongregacijos sekretorius arkivyskupas Celso Morga Iruzubieta ir Dvasininkijos kongregacijos oficiolas monsinjoras Martin Viviès. Kartu dalyvavo ir apaštališkasis nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ ir jo augziliaras, generalvikaras vysk. Linas Vodopjanovas OFM.

Konferencijos pradžioje svečius iš Romos ir visus susirinkusiuosius pasveikinę Telšių vyskupas J. Boruta SJ ir apaštališkasis nuncijus arkiv. L. Bonazzi išryškino svarbius Lietuvai ir Latvijai pasaulikū ugdymo ir evangelizacijos darbo aspektus ir palinkėjo tas temas, padedant garbiesiems svečiams, išgvidenti, išanalizuoti ir rasti atsakymus į iškylančius klausimus.

Jos pradžioje arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus pakviestas prel. prof. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS supažindino kunigus su Lietuvos Vyskupų Konferencijos rengiamomis prevencinėmis gairėmis dėl kunigų, vienuolių, savanorių ir kitų Bažnyčioje tarnaujančiųjų asmenų bendravimo su nepilnamečiais sielovadiniam darbe.

Po to, ganytojo pakviestas Tikėjimo metų proga padėti labiau pažinti Dievo žodį, konferencijoje kalbėjo VDU Katalikų teologijos fakulteto Šventojo Rašto disciplinų dėstytojas bei šio universiteto kapelionas kunigas Algirdas Akelaitis. Jis su dvasininkais dalijosi įžvalgomis, kaip parodyti daugiau dėmesio ir pagarbos Biblijai, giliau ją suvokti, išgyventi ir perteikti. Romoje biblistiką studijavęs kun. A. Akelaitis išsakė gyvą susirūpinimą, kad Bažnyčioje Dievo Žodžiui turi būti skiriama ta pati pagarba kaip ir Kristaus Kūnui. Prelegentas pastebėjo, jog tikinčiųjų santykis su Biblija, jos pažinimas vis dar yra nepakankamas, be to, šitai neretai būna tiesiogiai susiję su kunigų dėmesio stoka jai.

Visa Evangelija ir visas Šventasis Raštas, o ne atskirai paimtos jo ištraukos ar eilutės, kaip sakė kun. A. Akelaitis, yra dovana Bažnyčiai, tad tik ištisinis Šventraščio skaitymas, jo konteksto pažinimas leidžia šią dovaną tinkamai priimti ir atskleisti kitiems, nesuardant viso darniai suausto Biblijos audinio, išgirstant jame paties Dievo gyvą žodį, o ne savo mintis.

Biblija sykiu yra ir grožinis pasakojimas, kuris gali mus įtraukti, stebinti, sužavėti, tad ir kunigas, rengdamasis homilijai, pats turi būti paliestas jos teksto. Biblija skaitoma kitaip nei mokslinė literatūra, kur reikia nuolat kritiško žvilgsnio, o grožinį kūrinį priimame tokį, koks buvo sumanytas autoriaus.

Kunigams siūlyta platesniame Šventojo Rašto kontekste žvelgti į dienos Evangeliją, padėti tikintiesiems suvokti jos prasmę Bažnyčios liturginiame laike, drauge su parapijiečiais kurti Bibli-

jos skaitymo grupes ir jose patiems dalyvauti.

Kun. A. Akelaitis pasidalijo su kunigais, kaip pasinaudoti internetu (tarp jų – www.katalikai.lt ir www.biblex.com) bei modernių technologijų teikiamomis galimybėmis Šventajam Raštui geriau pažinti.

Konferencijos pabaigoje aptarti ir kiti sielovados klausimai, be kita ko – artėjančių Lietuvos jaunimo dienų finansavimas, prašant kunigų pagalbos paremti jas ir padėti surasti rėmėjų.

Arkivyskupas S. Tamkevičius pristatė neseniai išventintą kunigą Darių Vasiliauską, palinkėjo jam gražiai įsitraukti į kunigų būrį. Ganytojas paragino visus dvasininkus ypač šiais Tikėjimo metais puoselėti tarpusavio broliškumą, padėti vieni kitiems dvasiškai augti.

Konferencija, kaip ir pradėta, buvo užbaigta bendra konfratų malda, o pasukui ir bendravimu prie pietų stalo.

-kait-

Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas

Sausio 18 d. Telšiuose vyko Telšių vyskupijos kunigų kasmetinis susirinkimas. Tą dieną susirinkimui vadovavo Telšių vyskupo augziliaras ir generalvikaras vysk. Linas Vodopjanovas OFM. Jis pasveikino kunigus bei Telšių kunigų seminarijos klierikus ir vadovavo bendrai maldai. Po maldos vyskupas priminė, jog Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ yra išvykęs į kunigo Algimanto Keinos laidotuves.

Susirinkime apie darbą su jaunimu ir stovyklų organizavimą bei su šia veikla susijusias kryptis kalbėjo Telšių katedros administratorius, Telšių dekanato vicedekanas kan. Domas Gatautas.

Apie Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejaus programos dalį – Žemaičių dienas Romoje kalbėjo šią veiklą koordinuojantis Telšių vyskupo vikaras

Per abi konferencijos dienas Dvasininkijos kongregacijos sekretorius arkivyskupas Celso Morga Iruzubieta ir oficialas monsinjoras Martin Vivies su seminarijų vadovais dalijosi išvalgomis apie kunigų tarnystę, jų tapatybę, celibatą, nagrinėjo kunigų pasitraukimo iš kunigiškosios tarnystės tendencijas, priežastis ir padarinius. Buvo kalbama apie kunigų vietą šių dienų sekuliarizuotame pasaulyje, analizuojama pašaukimų problema ir jų ugdymo pastoracija.

Abi susirinkimo dienas, vadovaujami vyskupų, seminarijų vadovai ir ugdytojai aukojo šv. Mišias Žemaičių Kalvarijos bazilikoje, klausėsi sakomų vyskupų pamokslų, kartu meldėsi, diskutavo, dalijosi savo patirtimi, gvildeno iškylančius klausimus.

Į „Vatikano radijo“ klausimus apie kunigų ugdymą Lietuvoje į Romą grįžęs arkivyskupas Celso Morga Iruzubieta atsakė: „Išpūdžiai tikrai labai geri. Seminarijų rektoriai ir ugdytojai yra jauni kunigai, išventinti jau po sovietinio režimo žlugimo, gavę solidžią formaciją. Tie jauni, kupini entuziazmo kunigai man pasakojo, kad, žinoma, dabar jau nėra to įkarščio, kurio tiek daug buvo pirmaisiais metais po sovietų režimo. Dabar konsumizmo ir lengvo gyvenimo sąlygomis pašaukimams sunkiau išsiskleisti. Tačiau bendra padėtis pakankamai gera ir stabili. Pavyzdžiui, Vilniuje yra per 20 seminaristų, Kaune ir Telšiuose – po keliolika. Žinoma, tai nedaug. Bet kartu tai nėra beviltiška padėtis, nes juk ir katalikų visoje šalyje tik apie trys milijonai. Lietuvos seminarijose stengiamasi būsiamiems kunigams suteikti tokį ugdymą, kokio reikalauja Bažnyčios Magisteriumas, kokio trokšta Šventasis Tėvas. Susitikimo su seminarijų vadovais metu perskaičiau keturias konferencijas ir turėjau progos ilgokai pasikalbėti su kiekvienu ugdytoju. Vizito rezultatai, sakyčiau, pozityvūs. Manau, kad neblogai pasirengta spręsti dabartinio naujo klimato keliamas problemas, dirbti gerovės ir konsumizmo visuomenėje, kurioje, kaip žinoma, pašaukimų sielovada kaskart sudėtingesnė ir vis sunkiau atsilipti į pašaukimą. Tad iš tiesų reikia ryžto. Tačiau manau, kad tie kunigai, gavę šventimus po 1990 metų, turi gan tvirtus pagrindus.“

Galiausiai pokalbio pabaigoje arkivyskupas taip apibendrino savo trumpą vizitą Lietuvoje: „Po labai sunkių bandymų laikotarpio šiandien Bažnyčia kupina vilties. Ją tikrai labai sustiprino išbandymai ir persekiojimai. Tačiau dabar labai svarbu neužmigti. Dabartinė konsumizmo kultūra neturi tapti neįveikiama kliūtimi rimtam ir giliam krikščioniškam gyvenimui. Bažnyčia, kuri daug iškentėjo, turi daug resursų. Todėl Bažnyčiai Lietuvoje linkiu tikro naujo krikščioniško gyvenimo pavasario.“

-kasab, Vr-

Mirė kunigas Algimantas Keina (1937–2013)

Sausio 16 d. į amžinojo Tėvo namus iškeliavo Vilniaus arkivyskupijos kunigas Algimantas Keina.

Kun. A. Keina gimė 1937 m. vasario 21 d. valstiečių šeimoje, Moliakalnio kaime (Ignalinos raj.). Gimtojoje N. Daugėliško parapijoje buvo pakrikštytas, vėliau joje gavo tvirtus krikščioniško gyvenimo pagrindus. 1955 m. baigė Ignalinos vidurinę mokyklą ir tais pačiais metais įstojo į Kauno kunigų seminariją. Pasirengimą kunigybei teko laikinai nutraukti dėl privalomos karinės tarnybos 1957–1960 m. Pratešęs studijas, jas baigė 1962 m. ir vysk. P. Maželio buvo išventintas kunigu 1962 m. balandžio 18 d. Kunigiškajai tarnystei buvo paskirtas į šias Vilniaus, Kauno ir Panevėžio (arki)vyskupijų parapijas:

1962 05 19 – Naujosios Vilnios parapijos vikaru; 1963 03 20 – Reškutėnų parapijos administratoriumi; 1964 05 06 – Paringio parapijos administratoriumi; 1967 08 07 – Valkininkų parapijos klebonu; 1990 10 01 – Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebonu; 1994 01 07 – Kauno Šv. Kryžiaus (Karmelitų) parapijos klebonu; 2000 03 30 – Kavarsko parapijos (Kauno arkivysk.) klebonu; 2002 11 11 – Uliūnų parapijos klebonu ir Ėriškių parapijos administratoriumi (Panevėžio vysk.) Šias pareigas ėjo iki 2008 m. lapkričio 16 d.

2008 m. pablogėjus sveikatai kun. A. Keina kreipėsi į Panevėžio vyskupą prašydamas atleisti nuo klebono pareigų, o į Vilniaus arkivyskupą – leisti apsigyventi Vilniuje. Gimtojoje arkivyskupijoje jam buvo sudarytos sąlygos gyventi ir, pagal galimybes, talkinti sielovadoje Vilniaus Šv. Onos, o vėliau Vilniaus Šv. ap. Petro ir Povilo bažnyčioje.

Kun. Algimantas, nuoširdžiai mylėjęs Dievą ir Tėvynę, visada uoliai imdavosi visų darbų. Šalia sielovadinio darbo, nuo 1980 m. įsitraukė į Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto veiklą, bendradarbiavo rengiant ir platinant „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“.

Kun. A. Keina buvo pašarvotas Vilniaus Šv. ap. Petro ir Povilo bažnyčioje, čia sausio 18 d. 10 val. aukotos šv. Mišios, o po jų, velionio nurodymu, palaikai nugabenti ir palaidoti gimtosios Naujojo Daugėlišio bažnyčios šventoriuje.

Laidotuvių homiliją pasakė arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, gerai pažinęs kun. Algimantą per mokymosi kunigų seminarijoje metus, drauge atliekant priverstinę tarnybą sovietinėje kariuomenėje, taip pat vėlesniais kunigystės metais. Kunigo A. Keinos gyvenime arkivyskupas išskyrė tris dovanas, padėjusias išlaikyti ištikimybę šventimų pažadui per 51 kunigystės metus: pirma, galimybė augti gausioje katalikų tėvų šeimoje; antra, vargingi pokaario metai, išmokę dirbti; trečia dovana, gauta iš Dievo rankų – pašaukimas į kunigystę, subrandintas namų aplinkos ir gyvenimo kelyje sutiktų gerų kunigų. Vienas jų buvo tuometinis parapijos klebonas, vėliau arkivyskupas Julijonas Steponavičius.

-Vn-

Mirė kunigas jubilatas Antanas Jokūbauskas (1929–2012)

Gruodžio 17 d. po sunkios ligos Marijampolės specialiuose socialinės globos namuose mirė kun. jubil. Antanas Jokūbauskas.

Kunigas gimė 1929 m. rugsėjo 1 d. Ukmergės parapijoje. Nuo 1950 m. iki 1954 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. Išventintas kunigu 1954 m. rugsėjo 12 d. Kun. jubil. Antanas Jokūbauskas buvo paskirtas ir tarnavo šiose parapijose:

1954 09 21 – Kauno Švč. Jėzaus Širdies parapijos vikaras; 1960 12 12 – Kėdainių Šv. Jurgio parapijos vikaras; 1962 06 04 – Milašaičių ir Ugionių parapijų klebonas; 1965 01 26 – Skarulių parapijos klebonas; 1969 12 20 – Šaravų parapijos klebonas; 1970 01 14 – Gasčiūnų parapijos klebonas; 1970 09 25 – Kėdainių parapijos vikaras; 1972 03 14 – Gruzdzių ir Šiupylių parapijų vikaras; 1973 08 29 – Palonų parapijos administratorius; 1974 04 22 – Pociūnėlių ir Palonų parapijų administratorius; 1991 01 31 – Pašvitinio parapijos klebonas; 1991 06 10 – Pašvitinio ir Gasčiūnų parapijų klebonas; 1991 08 14 – Gasčiūnų

Klaipėdos kraštui kun. Vilius Viktoravičius. Jis pristatė kelionės programą, numatomus susitikimus, pasidžiaugtomis savivaldybėmis, iš kurių aktyviai registruojasi ketinantys į Romą vykti žmonės ir kvietė klebonus bei dekanus paraginti tikinčiuosius aktyviau įsitraukti į šią kelionę. Idėja, jog į Romą kovo 2–7 dienomis žinią apie Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejų nuneš bent 600 žemaičių, bus įgyvendinta, nes jau dabar užsiregistravusiųjų yra arti 600. Galutinė suderinta programa bus artimiausiu laiku paskelbta Jubiliejui skirtoje interneto svetainėje.

Vyskupas L. Vodopjanovas OFM kunigams priminė santuokos liudijimų pristatymo civiliniams metrikacijos skyriams tvarką ir pakomentavo dėl naujos tvarkos išylančias problemas. Jis taip pat visiems pristatė aukų surinkimo Apaštalų Sosto veiklai paremti tendencijas pasaulyje, Lietuvoje ir Telšių vyskupijoje. Išryškino rinkliavų popiežiaus veiklai paremti svarbą parapijoms ir vyskupijoms jungiantis prie šio kilnaus darbo piniginėmis aukomis.

12 val. Telšių katedroje šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupo augziliaras ir generalvikaras L. Vodopjanovas OFM. Pamokslo metu vyskupas komentavo tos dienos Šventojo Rašto skaitinius kviesdamas savo dvasinį gyvenimą ugdyti ir dvasią maitinti Dievo žodžiu ir malda kasdienybėje.

Po šv. Mišių, vadovaujant vyskupui, Telšių katedros kriptoje prie vyskupo kankinio Vincento Borisevičiaus kapo melstasi, kad jis kuo greičiau būtų iškeltas į altorių garbę.

Po pamaldų kunigai į Telšių kunigų seminarijos valgyklą rinkosi pietų ir pabendrauti.

-kasab-

Nauji leidiniai

Joseph Ratzinger / Benediktas XVI. Jėzus iš Nazareto. Prologas. Pasakojimai apie vaikystę. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2012. – 96 p.

„Gimimas – tai pasakojimas apie ilgesį ir ieškojimą, pasiaukojimą ir pasitikėjimą; jis kalba žmogaus širdžiai, be atvangos ieškančiai svarbiausios tiesos, kuri vienintelė veda link visiško džiaugsmo“ (Benediktas XVI).

Knyga apie Jėzaus vaikystę Benediktas XVI užbaigia savo įspūdingą trilogiją „Jėzus iš Nazareto“. Joje autorius mėgina paaiškinti tai, ką apie Jėzaus vaikystę savo evangelijų pradžioje pasakoja Matas ir Lukas. Tai darydamas jis stengiasi atsakyti į du klausimus: ką tais tekstais savo valandą norėjo pasakyti autoriai ir ar tai, kas pasakyta, yra tiesa. Įtraukiantis evangelijų pasakojimų apie Jėzaus vaikystę aiškinimas dovanoja skaitytojui naujų ir kartais netikėtų įžvalgų.

parapijos klebonas; 1992 02 12 – Veliuonos ir Juodaičių parapijų klebonas; 1992 04 09 – Veliuonos ir Raudonės parapijų administratorius; 1994 05 06 – Veliuonos parapijos klebonas, Raudonės ir Stakių parapijų administratorius; 1996 01 04 – Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebonas; 1997 04 02 – Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Kužių parapijų klebonas; 1997 11 04 – Klovainių parapijos klebonas; 1999 04 10 – Tytuvėnų parapijos klebonas; 2001 03 28 – Radviliškio ir Polekėlės parapijų klebonas bei Radviliškio dekanas; 2002 07 22 – Lygumų ir Stačiūnų parapijų klebonas.

Nuo 2007 m. gegužės 22 d. kun. jubil. Antanas Jokūbauskas gyveno ir gydėsi Kauno arkivyskupijoje, nuo 2012 m. birželio 25 d. – Marijampolės specialiuose socialinės globos namuose.

Velionis buvo pašarvotas Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčioje, gruodžio 18 d. po šv. Mišių palaidotas Ukmergės kapinėse.

-Š-

Mirė kunigas Vladas Jurgis Bobinas (1934–2013)

Sausio 20 d., sulaukęs 78 metų, Kaune mirė Vilkaviškio vyskupijos kunigas Vladas Jurgis Bobinas.

V. J. Bobinas gimė 1934 m. kovo 31 d. Zapalimų kaime, Kalvarijos parapijoje. Mokėsi Kreivosios kaimo pradinėje mokykloje, vėliau Kalvarijos vidurinėje mokykloje. Tačiau 1954 m. mokslus pertraukė šaukimas į sovietų armiją. Grįžęs iš armijos dirbo tuometinėje Kapsuko elektros tinklų įmonėje ir užbaigė mokslus Jono Jablonskio vidurinėje mokykloje, vakariniame skyriuje.

1960 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją, kurią baigė 1965 m. ir balandžio 14 d. buvo įšventintas kunigu.

Kunigas Vladas Jurgis Bobinas darbavosi šiose parapijose: nuo 1965 07 12 – vikaru Šakių parapijoje; nuo 1966 05 07 – vikaru Kauno Švč. Mergelės Marijos Vardo (Aukštosios Panemunės) parapijoje; nuo 1969 09 01 – vikaru Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijoje; nuo 1970 01 20 – sugrįžo vikaru į Aukštosios Panemunės parapiją; nuo 1970 08 06 iki 1972 03 14 – Vilkaviškio vyskupijos bažnytinio tribunolo notaras; nuo 1977 03 04 – Krosnos parapijos administratorius; nuo 1983 09 19 – Santaikos parapijos klebonas; nuo 1986 03 18 – Rudaminos (Lazdijų r.) parapijos klebonas; nuo 1987 09 28 – Išlaužo parapijos klebonas, o nuo 1996 09 18 iki 1997 04 16 yra paskiriamas ir Šilavoto parapijos klebonu; nuo 2002 05 18 – Garliavos parapijos altaristas; nuo 2006 12 17 – atleidžiamas nuo Garliavos parapijos altaristo pareigų ir išleidžiamas gydytis; nuo 2007 05 04 – Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos altaristas.

Paskutinius keletą metų kun. Vladas tikintiesiems patarnaudavo Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) bažnyčioje.

Kunigo V. J. Bobino žemiškieji palaikai buvo pašarvoti Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos šarvojimo salėje, esančioje šalia bažnyčios. Sausio 23 d. jie atlydėti į bažnyčią, kur aukotos laidotuvių šv. Mišios. Velionis palaidotas Šančių bažnyčios šventoriuje.

-Vk-

Kalėdų laikotarpis Vatikane

(KAP, KAI) Bernelių Mišių homilijoje Benediktas XVI įspėjo dėl pavojaus išdildyti Dievą iš gyvenimo, nepaliekant jam laiko ir vietos. „Dievo hipotezę“ bandoma paversti nereikalingu dalyku ir ieškoma apčiuopiamos laimės bei sėkmės pagal žmogiškuosius planus. Pasak popiežiaus, žmonės turi būti budrūs ir išgirsti, kai Dievas beldžiasi; jo buvimą galime atpažinti vargšuose, kenčiančiuosiuose, apleistuosiuose ir kūdikiuose. Popiežius taip pat kalbėjo apie religijos iškraipymus, kildinančius smurtą ir paminančius žmogaus orumą. Vis dėlto Dievas nepalaukia spinduliavęs susitaikinimo ir gerumo. Popiežius ragino piemenėlių pavyzdžiu skubėti iš arčiau pažinti Viešpatį.

Kalėdų kalbą popiežius tradiciškai pasakė iš Šv. Petro bazilikos balkono. Sveikinimus po palaiminimo *Urbi et orbi* jis pasakė 65 kalbomis. Tarp sveikinimų nuskambėjo linkėjimas naujai Kinijos Liaudies Respublikos vadovybei vertinti religijos indėlį ir leisti religinėms bendruomenėms dalyvauti kuriant solidarią visuomenę. Savo Kalėdų kalboje Benediktas XVI pasitelkė 85 psalmės žodžius „Tiesa žels iš žemės“ (Ps 85, 12). Cituodamas šv. Augustiną jis sakė, kad Jėzaus gimimas liudija pranašiško žodžio išsipildymą: išties susitiko gailestingumas ir tiesa; iš žemės išaugo tiesa, o iš dangaus pažvelgė ištikimybė. Bėgalinis Dievas tapo kūdikiu ir įžengė į žmoniją. Jis atnešė meilę, tiesą, teisingumą ir taiką. Žmogus turi atverti Dievui tikėjimo vartus, priimti Dievo parengtą viltį, įveikti egoizmą ir bet kokią užsisklendimą savyje. Savo kalboje popiežius taip pat išreiškė gilų susirūpinimą dėl pasaulyje esančių nesantaikos ir krizių židinių, ypač Artimuosiuose Rytuose ir Afrikoje. Benediktas XVI kreipėsi į izraeliečius ir palestiniečius ragindamas baigti ilgą kovą ir pradėti derybas. Šiaurės Afrikos valstybėms, ypač Egiptui, popiežius linkėjo vi-

suomenės reformų, grindžiamų teisingumu, laisve ir pagarba žmogaus orumui. Popiežius apgailestavo dėl teroristinių veiksmų Malyje, Nigerijoje, Kongo Demokratinėje Respublikoje ir Kenijoje. Lotynų Amerikos valstybės Šventasis Tėvas ragino kovoti su nusikalstamumu.

Antrąją Kalėdų dieną vidudienio maldos metu popiežius kvietė tikinčiuosius drąsiai išpažinti krikščionišką tikėjimą nurodydamas pirmojo kankinio šv. Stepono pavyzdį. Popiežius ragino ginti krikščionybę nuosekliai ir su meile. Pasak jo, asmeninis krikščionių pavyzdys yra naujosios evangelizacijos pamatas: Šventosios Dvasios kupinas ir jos vadovaujamas Steponas – pavyzdys visiems tarnaujantiems naujai evangelizacijai.

Gruodžio 29 d. vakare Šv. Petro aikštėje Benediktas XVI kalbėjo Taizė bendruomenės organizuoto 35-ojo Europos jaunimo susitikimo dalyviams. Popiežius ragino ugdyti krikščioniškųjų konfesijų bendravimą, dalyvauti ekumeniniame dialoge, kuris turi būti dvasinis, susijęs su vidiniu gyvenimu. Jis patvirtino neatšaukiamą Katalikų Bažnyčios įsipareigojimą toliau žengti susitaikinimo keliu siekiant regimos krikščionių vienybės. Šventasis Tėvas taip pat sveikino visus į susitikimą atvykusius ortodoksus ir protestantus. Popiežius nurodė Taizė bendruomenės įkūrėjo brolio Roger „šventumo ekumenizmo“ pavyzdį. Drauge Benediktas XVI ragino jaunuolius dar labiau įsipareigoti Katalikų Bažnyčioje: jie reikalingi Kristaus Kūną sudarančiai bendrijai. Kiekvienas savo ypatingomis dovanomis turi prisidėti tarnaudamas ir įsipareigodamas bendruomenei.

Gruodžio 30 d. Šventosios Šeimos šventės proga Benediktas XVI pabrėžė šeimos vaidmenį vaiko vystymuisi. Pasak popiežiaus, šeima vaikams yra tarsi natūrali tėviškė ir nepamainoma dirva bręstant asme-

nybei. Popiežius kvietė tėvus auklėti vaikus krikščioniškai: tikėjimas yra vertinga dovana, kurią galima perduoti vaikams asmeniniu pavyzdžiu. Tėvai nėra savo vaikų draugai nei jų gyvenimo valdovai, jie turi rūpestingai saugoti Dievo duotą tikėjimo dovana. Pasak popiežiaus, Šventoji Šeima yra pavyzdys ir provaizdis kiekvienai krikščioniškai šeimai. Ji kviečia į tikrą maldingumą ir meilę. Jėzus gimdamas šeimoje iškėlė ypatingą šeimos vaidmenį individui ir visuomenei. Susirūpinimas, su kuriuo Marija ir Juozapas ieškojo Jėzaus, panašus į šiandienų tėvų rūpinimąsi savo vaikais.

Gruodžio 31-ąją Benediktas XVI vadovavo Vakarinei liturgijai Šv. Petro bazilikoje. Popiežius ragino krikščionis neprarasti drąsos susiduriant su slegiančioms naujienoms: krikščionis yra vilties žmogus, net pasaulyje vyraujančių tamsybių akivaizdoje. Blogis kelia daugiau triukšmo negu gėris; tačiau norint suprasti pasaulį reikia remtis ne naujienomis, bet skirti laiko maldai ir tylai. Tyloje galima pastebėti daug gerų dalykų, apie kuriuos neužsimena žiniasklaida. Ši patirtis gydo sielą nuo „neišvengiamų kasdienos sužeidimų“. Liturgijos pabaigoje nuskambėjo tradicinis šlovinimo himnas *Te Deum*.

Naujųjų metų pamoksle Benediktas XVI ragino neprarasti vilties sulaukti pasaulyje taikos. Žmogus sukurtas taikai, nepaisant to, kad pasaulis tebėra paženklintas įtampų židinių. Pasak popiežiaus, nesantika pasaulyje kelia didėjanti nelygė tarp vargšų ir turtingųjų, taip pat egoistiškas mąstymas, pasireiškiantis nežabotu finansų kapitalizmu. Taikai kenkia taip pat terorizmas ir nusikalstamumas. Benediktas XVI sakė, kad taika yra Dievo dovana, tačiau būtinas ir žmogaus įsitraukimas. Pasaulinė taikos diena Katalikų Bažnyčioje švenčiama nuo 1967 m. Angelo maldos metu Šv. Petro aikštėje Benediktas XVI išreiškė viltį, kad naujieji

metai bus taikingi, palygindamas juos su kelione ir linkėdamas Dievo šviesos ir malonės. Jis išskėlė taikdarius vaidmenį – daugybės tų, kurie diena iš dienos blogi nugali gerumu ir tiesos galia, maldos ir atleidimo ginklais. Taikdariai yra ir tie, kurie sąžiningai atlieka savo darbą, vykdo mokslinius tyrinėjimus, padedančius saugoti gyvybę. Tokie žmonės yra tikri žmonijos ugdytojai, tarsi raugas tešloje. Kadangi jie nekelia triukšmo, jie dažnai lieka nepastebėti.

Per Viešpaties Apsireiškimo šventę Benediktas XVI vadovavo tris valandas trukusiai liturgijai, kurios metu vyskupais buvo iššventinti keturi Vatikano dvasininkai, tarp jų privatus popiežiaus sekretorius Georgas Gänswinas. Popiežius ragino visuotinės Bažnyčios vyskopus ryžtingai priešintis pasaulyje vyraujančiai dvasiai. Pasak jo, išplitus netolerantiškam skepticizmui religijos tiesų atžvilgiu, būtinas tvirtumas. Tie, kurie gyvena pagal tikėjimą ir jį skelbia, atsiduria vyraujančių nuomonių priešpriešoje. Vyskupai turi būti drąsūs ir suvokti, kad ištvermingai laikydamiesi tiesos bus šiuolaikinių priemonių nuplakti. Benediktas XVI pabrėžė, jog drąsus vyskupų ryžtingumas nereiškia agresyvumo. Tikroji drąsa yra „leisti mušamam ir išstovėti“ vyraujančių nuomonių akivaizdoje. Vyskupui taip pat nedera provokuoti. Jis turi kviešti žmones į tiesos džiaugsmą. Vyskupui turi rūpėti žmonės, jis yra Dievo raginamas veikti dėl žmonių. Pasak popiežiaus, trys išminčiai yra pavyzdys, kai Dievo ieškojimas ir pasaulio išganymo siekis veda prie Betliejaus prakartėlės.

Sausio 13 d. švenčiant Kristaus Krikšto iškilmę Benediktas XVI Siksto kopyčioje pakrikštijo dvidešimt kūdikių. Popiežius ragino vaikų tėvus ir krikštąteivius išlaikyti ryšio su Dievu dovaną nepaisant nesupratinos visuomenės nuostatos tikinčiųjų atžvilgiu. Pasak jo, kartais net krikščionys žvelgia į tikėjimą ir ryšį su Kristumi

kaip į asmens vystymosi suvaržymą. Benediktas XVI pabrėžė, kad toks požiūris rodo visišką nesupratimą: priešingai, tikėjimo kelias reiškiasi išlaisvinančia Dievo meilės jėga.

Dvasininkijos kongregacijos prefektas dėkoja kunigų motinoms

(KAP) Marijos Dievo Gimdytojos iškilmės proga Dvasininkijos kongregacijos prefektas kardinolas Mauro Piacenza paskelbė padėkos laišką kunigų motinoms. Savo laiške jis rašo, kad kunigystės pašaukimas paprastai bręsta šeimos dirvoje. Per didį pašaukimo slėpinį vargingas kunigo žmogiškumas iškeliamas į naują vienybę su Jėzumi, susitikimą su įsikūnijusiu, mirusiu ir prisikėlusiu Dievo Sūnumi. Į naują Kristaus pašauktųjų gyvenimą įtraukiami visi šeimos nariai ir artimieji, tačiau unikalus ir ypatingas vaidmuo tenka kunigų mamoms. Per kunigystės pašaukimą ir šventimus tarp kunigo motinos ir jos sūnaus atsiranda nelauktas „atstumas“, skirtingas nuo prigimtinio atsiskyrimo. Motina savo iščių vaisiuje, sūnuje kunige, Dievo valia atpažįsta „tėvą“, pašauktą lydėti daugybę brolių į amžinąjį gyvenimą. Taip kunigo motina slėpiningu būdu tampa „savo sūnaus dukra“. Sūnaus kunigo atžvilgiu ji gali išgyventi naują „motinystę“ meldamasi ir aukodamasi dėl jo tarnystės. Savo laiške kardinolas dėkoja kunigų motinoms, taip pat visoms pašvęstojo gyvenimo ar pasaulietės moterims, priėmusioms dvasinės motinystės dovaną pašauktųjų į kunigystę atžvilgiu. Aukodamos savo gyvenimą, maldas, kentėjimus, nuovargį, taip pat džiaugsmus už Dievo tarnų ištikimybę ir šventumą, jos ypatingu būdu dalyvauja Bažnyčios motinystėje. Laiško pabaigoje dėkojama į dangiškąjį gyvenimą pašauktoms motinoms, kontempliuojančioms spindinčią Kristaus kunigystę: pašauktus joje dalyvauti savo sūnus jos dabar gali ypatingai ir veiksmingai užtarti.

Benedikto XVI kalba diplomatams

(KAP) Sausio 7 d. tradiciniame naujametiniame priėmimo diplomatams Benediktas XVI ragino Sirijoje kovojančias šalis nutraukti karo veiksmus ir įspėjo, kad priešingu atveju gali nelikti nei laimėtojų, nei pralaimėjusiųjų. Popiežius skatino tarptautinę bendruomenę teikti humanitarinę pagalbą šiai šaliai. Šventasis Tėvas taip pat kvietė gerbti religijos laisvę Egipte ir kitose Šiaurės Afrikos šalyse, akino tarptautinę bendruomenę siekti taikos izraeliečių ir palestiniečių sambūvio ir priminė Palestinos valstybei Jungtinių Tautų suteiktą narės stebėtojos statusą. Popiežiaus kalboje daug dėmesio skirta krizei Europos Sąjungoje. Jis kritikavo augantį atotrūkį tarp turtingų ir skurdžių ES šalių ir ragino siekti bendrystės. Finansų ir ūkio krizės akivaizdoje Benediktas XVI kvietė sutelkti pastangas ugdant toliaregius ir kvalifikuotus Europos politinius vadovus, gebančius priimti nelengvus sprendimus. Popiežius pabrėžė tarptautinės bendruomenės pagalbos besivystančioms šalims kuriant švietimo sistemą svarbą, – tai svarbus indėlis siekiant taikos. Pasak jo, siekiant įgyvendinti teisingumą, gerų ekonomikos modelių nepakanka, reikia teisingų žmonių. Ugdyti taiką – reiškia ugdyti žmones priešintis korupcijai, nusikalstamumui ir prekybai narkotikais.

Pasak Benedikto XVI, tikra taika reiškia ir žmogaus gyvybės apsaugą. Popiežius apgailestavo, kad ir krikščioniškosios tradicijos šalyse rengiami įstatymai, kuriais siekiama įteisinti abortus. Šventasis Tėvas išreiškė susirūpinimą dėl Amerikos žmogaus teisių teismo nagrinėtos dirbtinio apvaisinimo bylos, kurioje savavališkai apibrėžiamas gyvybės atsiradimo momentas ir kartu susilpninama gimstančios gyvybės apsauga. Popiežius sveikino Europos Tarybos parlamentinės asamblėjos rezoliuciją, kuria reikalaujama už-

drausti eutanaziją. Drauge apgailestavo, kad Vakarų pasaulyje neteislingai suvokiamos žmogaus teisės ir su tuo susijusios pareigos. Žmogaus teisės dažnai tampa perdėtų žmogaus autonomiškumo formų išraiška.

Arkivyskupas D. Mamberti komentavo EŽTT nuosprendžius

Vatikano santykių su valstybėmis sekretorius arkivyskupas Dominique Mamberti sausio 16 d. Vatikano radijui komentavo keturis Europos žmogaus teisių teismo nuosprendžius bylose, susijusiose su sąžinės ir religijos laisve. Strasbūro teismas pripažino, kad darbdavių draudimas oro linijų darbuotojai nešioti kryželį, esą pažeidžiantį aprangos kodą, buvo neteisėtas. Tačiau slaugei jos vyresnybės pareikštą draudimą nešioti kryželį EŽTT teismas pripažino teisėtu. Teismas taip pat atmetė konsultanto ir valstybės tarnautojos skundą dėl diskriminavimo pažeidžiant sąžinės laisvę. Pasak arkivyskupo, Strasbūro teismo nagrinėti atvejai rodo, kokie sudėtingi šiuo metu Europoje sąžinės laisvės klausimai. Kyla grėsmė, kad moralinis reliatyvizmas įsitvirtina kaip nauja socialinė norma ir tampa viršesnis nei sąžinės ir religijos laisvė. Pasak arkiv. D. Mamberti, niekas nekliudo kurti tolerantišką ir pliuralistinę visuomenę gerbiant religijos ir sąžinės laisvę – tai yra tokios visuomenės kūrimo pamatas. Bažnyčia bet kokiomis sąlygomis gina sąžinės laisvę ir todėl priešinas reliatyvizmo diktatūrai. Arkivyskupas minėjo Benedikto XVI žodžius diplomatams: „Laisvės ir pliuralizmo vardu draudimas prieštarauti vadovaujantis sąžine paradoksaliu būdu atveria vartus netolerancijai ir priverstiniam uniformizmui.“ Tuo pasinaudoja tik vadinamoji pozityvioji teisė, pretenduojanti į moralės monopolį.

Krikščionys ir žydai reikalingi vieni kitų

(KAP) Buvęs Krikščionių vienybės tarybos pirmininkas kardinolas

Walteris Kasperis Vatikano dienraštyje *L'Osservatore Romano* sausio 17 d. minimos Judaizmo dienos proga rašė, kad Vatikano II Susirinkimo užduota kryptis Katalikų Bažnyčios santykiuose su žydais yra neatšaukiama. Susirinkimas pabrėžė krikščionybės žydišką šaknis ir paveldą, drauge pasmerkė bet kokį antisemitizmą. Pasak kardinolo, abi šalys reikalingos viena kitos. Be žydiškojo paveldo Bažnyčiai gresia pavojus prarasti savo istorines šaknis. Kita vertus, be dialogo su Bažnyčia judaizmui gresia izoliacijos ir partikuliarizmo pavojus. Kardinolas palygino judaizmo ir krikščionybės santykį su medžio šaknimis ir šaka.

Vatikano Tarpreliginės santykių su žydais komisijos sekretorius kun. N. Hofmanas SDB agentūrai *Kathpress* sakė, kad siekiama visuotinės Bažnyčios mastu įvesti Judaizmo dienos minėjimą. Kai kuriose šalyse (Austrijoje, Italijoje, Olandijoje, Lenkijoje) ji minima sausio 17-ąją (Šveicarijoje – antrą gavėnios sekmadienį), pabrėžiant žydišką šaknis ir puoselėjant krikščionių–žydų dialogą. Pasak sekretoriaus, Bažnyčios santykiai su žydų bendruomenėmis įvairiose šalyse skirtingi, todėl nenorima jos įvesti „iš viršaus“. Sausio 7 d. Vatikano radijo ir Spaudos salės direktorius kun. Federico Lombardi SJ pareiškė, kad neleistina vadinti žydų „Bažnyčios priešais“. Taip jis komentavo Šv. Pijaus X brolijos vyresniojo vysk. Bernardo Fellay gruodžio pabaigoje Kanadoje pasakytus žodžius, kuriais žydai, masonai ir modernistai pavadinti Bažnyčios priešais. Krikščionių vienybės tarybos pirmininkas kardinolas Kurtas Kochas sausio 16 d. interviu agentūrai APIC komentavo Šv. Pijaus X brolijos (lefebvrstų) nuostatas ir teigė, kad neįmanoma pripažinti katalikiška tokios grupės, kuri nepripažįsta Vatikano II Susirinkimo dokumentų apie ekumenizmą ir judaizmą.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Darius Trijonis

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 730 egz.

ISSN 1392-6098